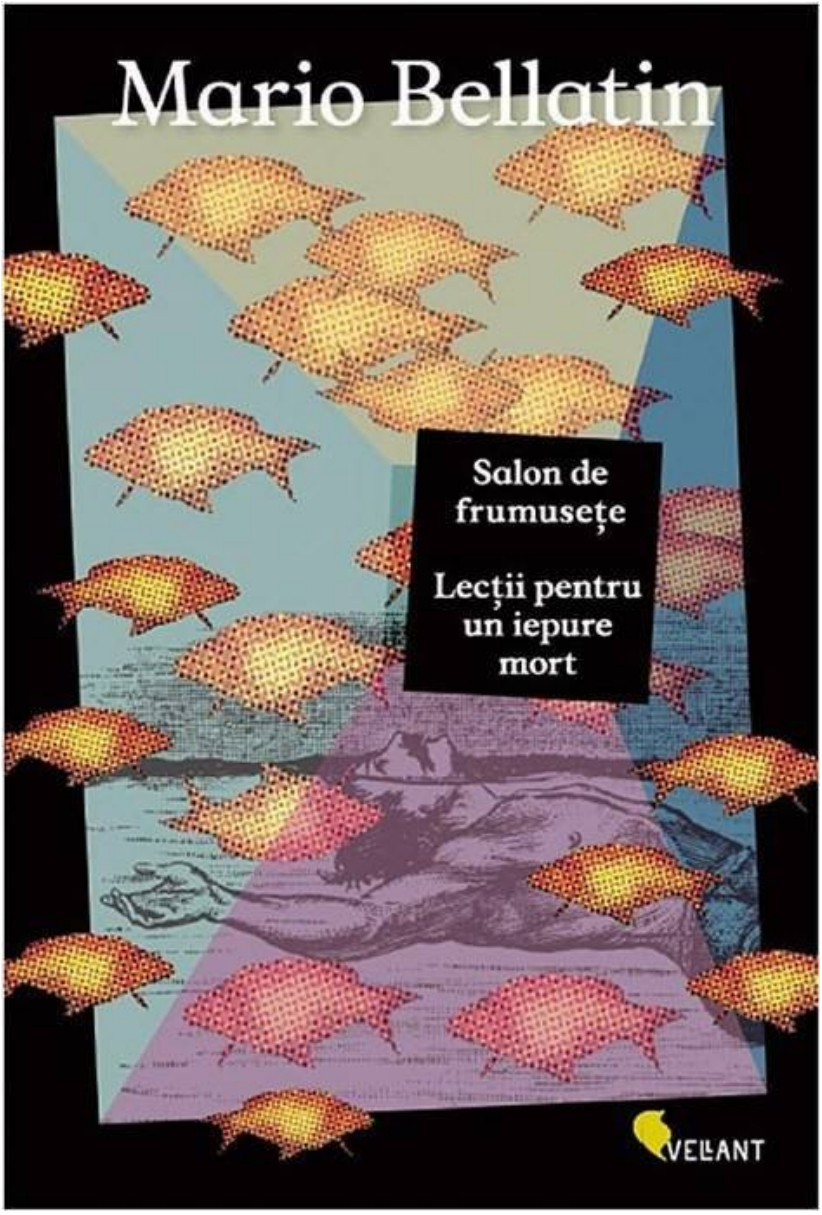
Mario Bellatin
Salon de frumusețe
Lecții pentru un iepure mort
VELLANT

MARIO

BELLATÍN

Salon de frumuseţe

Lecţii pentru un iepure mort

Traducere din limba spaniolă
şi postfaţă de Ilinca Ilian

VELLANT
CĂRȚI ÎNSEMNATE.

Salon de frumuseţe

Orice formă a lipsei de umanitate devine,
cu timpul, umană.

Kawabata Yasunari

În urmă cu câţiva ani, interesul pe care mi-l stârneau acvariile m-a făcut să-mi decorez salonul de frumuseţe cu peşti coloraţi. Acum, când salonul s-a transformat într-un Muridor unde vin să-şi sfârşească zilele cei care nu au unde s-o facă, îmi vine foarte greu să văd cum peştii, unul câte unul, au dispărut. Poate că apa de la robinet are prea mult clor sau poate că nu am eu destul timp ca să le dau îngrijirile cuvenite. Am început cu Gupi Regali. La magazin, vânzătorii m-au asigurat că sunt peştii cei mai rezistenţi şi, tocmai de aceea, cel mai uşor de întreţinut. Altfel spus, peştii ideali pentru un începător. În plus, prezintă şi particularitatea că se înmulţesc repede. Gupii Regali sunt vivipari, nu au nevoie de un motor de oxigen pentru ca ouăle să rămână în acvariu fără să mai trebuiască să schimbi apa. Prima dată când mi-am pus pasiunea în practică nu am prea avut noroc. Am cumpărat un acvariu de dimensiuni medii şi am băgat înăuntru o femelă gravidă, una încă virgină şi un mascul cu o coadă lungă şi colorată. În ziua următoare masculul era mort. Stătea cu burta în sus pe pietrele multicolore pe care le pusesem pe fundul vasului. Imediat, mi-am luat mănuşa de cauciuc cu care puneam vopseaua pe părul clienţilor şi am scos peştele mort. În zilele următoare nu s-a mai întâmplat nimic important. Atâta doar, am încercat să găsesc măsura corectă de hrană pentru ca peştii să nu sufere nici de indigestie şi nici să nu moară de foame. Controlul hranei contribuia în plus la menţinerea transparenţei apei. Însă când femela gravidă a născut, în acvariu s-a dezlănţuit un război de hărţuire implacabil. Cealaltă femelă voia să mănânce puii. Cu toate acestea, nou-născuţii aveau nişte reflexe puternice şi rapide care, pe moment, îi salvau de la moarte. Din opt câţi s-au născut, doar trei au rămas în viaţă. Mama, fără un motiv prea clar, a murit după câteva zile. Moartea asta a fost foarte bizară. Din momentul naşterii, rămăsese ţintuită pe fundul acvariului, fără ca

umflătura burţii să se micşoreze nici măcar un pic. A trebuit din nou să-mi pun mănuşa pe care o foloseam pentru vopselele de păr. În felul ăsta am scos-o pe mama moartă şi am aruncat-o după aceea în veceul din spatele barăcii unde dorm. Colegii mei de la lucru n-au fost niciodată de acord cu pasiunea mea pentru peşti. Afirmau că aduc ghinion. Nu le-am dat nici cea mai mică importanţă şi, cu timpul, am cumpărat alte acvarii, precum şi echipamentele necesare pentru ca totul să fie în regulă. Am făcut rost de motoare de oxigen care imitau cufere pline de comori uitate pe fundul mării. Am mai găsit şi motoraşe în formă de scafandri din ale căror rezervoare de oxigen ieşeau constant bulbuci. Când în fine am dobândit ceva pricepere cu ajutorul altor Gupi Regali pe care mi i-am cumpărat, m-am aventurat în creşterea unor peşti mai greu de întreţinut. Crapii Aurii, mai ales, îmi atrăgeau atenţia. Cred că la magazin, da, am aflat că în unele culturi simpla contemplare a Crapilor e considerată o sursă de plăcere. Şi mie mi s-a întâmplat la fel, în scurt timp. Puteam să petrec ore întregi uitându-mă la răsfrângerile pe care le iscau solzii şi cozile.

După câtva timp, cineva mi-a confirmat că o asemenea îndeletnicire era o distracţie de pe meleaguri străine.

Dar ceea ce nu mi se pare câtuşi de puţin o distracţie e numărul tot mai mare de oameni care vin să moară la salonul de frumuseţe. Deja nu mai sunt doar prietenii în al căror corp boala e avansată; majoritatea sunt străini care nu au unde să se ducă să moară. În afară de Muridor, singura alternativă ar fi să-şi termine zilele în stradă. Acum n-au mai rămas decât acvariile goale. Toate, în afară de unul, în interiorul căruia încerc din răsputeri să păstrez cât de cât ceva viaţă. În unele dintre ele ţin obiectele personale pe care le aduc rudele celor care sunt găzduiţi în salon. Ca să evit încurcăturile, lipesc o bandă adezivă cu numele bolnavului, şi acolo pun hainele şi dulciurile pe

care, din când în când, dau permisiunea să le fie aduse. Familiile, am hotărât, nu pot aduce decât bani, haine şi dulciuri. Orice altceva este interzis.

E straniu să vezi cum pot peştii să influenţeze starea de spirit a oamenilor. De pildă, în perioada pasiunii mele faţă de Crapii Aurii, pe lângă starea de calm pe care mi-o dădea contemplarea lor, mereu căutam ceva auriu ca podoabă pentru hainele cu care mă îmbrăcam ca să ies seara. Fie o panglică, fie mănuşile sau ciorapii de plasă pe care-i purtam în ocazii din astea. Mă gândeam că, dacă am ceva de culoarea asta pe mine, o să-mi aducă noroc. Poate o să mă scape de o întâlnire cu Banda Matacabros care bântuie prin zonele centrale ale oraşului. Mulţi nu supravieţuiau dacă erau atacaţi de nemernicii ăştia, dar cred că dacă, după o ciocnire cu ei, vreunul scăpa cu viaţă era încă şi mai rău. La spitalele unde erau internaţi erau tot timpul trataţi cu dispreţ. De atunci s-a deşteptat în mine mila ce mă făcea să-l iau la mine pe câte unul dintre colegii răniţi care nu avea la cine să apeleze. Poate că în felul ăsta s-a format, încetul cu încetul, acest trist Muridor pe care am nefericirea să-l guvernez.

Dar, întorcându-ne la peşti, la un moment dat m-am plictisit să am doar Gupi şi Crapi Aurii. Cred că e vorba de o deformaţie a personalităţii mele: mă satur repede de lucrurile care mă atrag. Ce e mai rău e că după aia nu mai ştiu ce să fac cu ele. La început au fost Gupii, care deodată mi s-au părut prea nesemnificativi pentru maiestuoasele acvarii pe care plănuiam să le compun. Fără nicio urmă de remuşcare, am încetat treptat să-i mai hrănesc. Aveam speranţa că o să se mănânce între ei. Pe cei care au rămas în viaţă i-am aruncat la veceu, la fel cum făcusem şi cu acea mamă moartă. Aşa s-a făcut de am rămas cu acvarii libere pentru peşti mai greu de întreţinut. Primii la care m-am gândit au fost Goldfish. Mi-am amintit totuşi că sunt prea lenţi şi moşmondiţi, aproape cretini. Eu voiam ceva

colorat, dar care să aibă şi energie, ca să îmi petrec momentele când nu erau clienţi uitându-mă la peşti: cum se urmăresc unii pe alţii sau cum se ascund printre plantele acvatice pe care le plantasem între pietrele de pe fundul acvariilor.

Munca la salonul de frumuseţe mi-o făceam de luni până sâmbătă. Deşi, în unele după-amieze de sâmbătă, când eram prea obosit, lăsam pe cineva să se ocupe de clienţi şi mă duceam la saună ca să mă relaxez. Localul de acest gen pe care-l preferam era ţinut de o familie de japonezi. Era destinat exclusiv persoanelor de sex masculin. Proprietarul, un bărbat matur, mic de statură, avea două fete care lucrau uneori pe post de recepţionere. În hol se încercase să se respecte stilul oriental al inscripţiei de la intrare. Era acolo o tejghea decorată cu peşti multicolori şi cu dragoni roşii sculptaţi în relief. Invariabil, când intrai, le găseai pe cele două fete care stăteau şi îmbinau piesele unor imense jocuri de puzzle. Când apărea cineva, lăsau jocul şi se ocupau de el cu toată silinţa. Primul pas era înmânarea unor pungi mici din plastic transparent, pentru ca vizitatorul să-şi bage în ele obiectele de valoare. Tinerele îi dădeau apoi un disc cu un număr, pe care fiecare trebuia să şi-l atârne la încheietură. Japonezele puneau punga într-un fişier şi apoi îl invitau pe vizitator în sala următoare. Aici, decorul era complet schimbat. Locul semăna cu băile de la Stadionul Naţional pe care le-am văzut când un fotbalist amator m-a luat cu el acolo. Pereţii erau acoperiţi până la jumătate cu faianţă albă. În partea de sus a peretelui fuseseră pictaţi delfini în salt. Aceste desene erau decolorate. Spinările animalelor abia se mai vedeau. În sala asta mă aştepta întotdeauna acelaşi angajat care-mi cerea să-i dau hainele. La fiecare vizită am avut precauţia să port doar haine bărbăteşti. După ce mă dezbrăcăm în faţa lui, întindea braţul cu un gest mecanic ca să le ia. Se uita la numărul pe care-l ţineam agăţat la

încheietură şi ducea după aceea toate lucrurile la vestiarul corespunzător. Înainte de a efectua această operaţie, îmi dădea două prosoape ponosite, însă curate. Eu îmi acopeream cu unul sexul şi pe celălalt mi-l aruncam peste umeri.

Ultima oară când am fost la acele băi mi-am amintit o poveste pe care mi-a spus-o un prieten într-o noapte când stăteam în aşteptarea bărbaţilor la colţul unei străzi destul de circulate. Lui îi plăcea să se îmbrace cu haine exotice. Purta mereu pene, mănuşi şi accesorii de genul ăsta. Spunea că în urmă cu câţiva ani tatăl lui îi făcuse cadou o călătorie în Europa. Zicea că în cursul respectivei călătorii învăţase să se îmbrace astfel. Se pare, totuşi, că în oraşul ăsta o asemenea modă nu are nicio şansă să fie apreciată. Prietenul meu rămânea, din pricina asta, ore întregi aşteptând la colţuri. Nici măcar gardienii care patrulau în zonă nu-l mai ridicau să facă rondul obişnuit. În acel moment mi-am amintit de el pentru că odată îmi povestise că tatăl lui obişnuia să-şi petreacă sfârşitul de săptămână la saună. Era vorba de alt fel de băi, de înaltă clasă, nu ca acelea ale japonezilor. Mi-a spus că, la una dintre primele lui vizite acolo, chiar prietenii tatălui lui au abuzat de el într-o cabină de duş individuală. Prietenul meu n-avea pe atunci decât vreo treisprezece ani şi din cauza spaimei n-a spus nimănui nimic despre cele întâmplate. Treaba e că băile japonezilor sunt diferite, pentru că, spre deosebire de cele frecventate de tatăl prietenului meu, aici toţi clienţii ştiu foarte bine la ce se duc. Odată ce rămâi acoperit doar cu un prosop, treaba e clară. Singurul lucru pe care trebuie să-l faci e să cobori scările care duc spre subsol. Cât cobori, o senzaţie ciudată începe să-ţi străbată întregul corp. Câteva minute mai târziu te-ai şi confundat cu aburul emanat din sala principală. Încă nişte paşi şi prosoapele încep să cadă. De aici înainte, se poate întâmpla orice. În asemenea momente, mă simţeam de fiecare dată de parcă

m-aş fi aflat într-unul din acvariile mele. Retrăiam apa densă, învolburată de bulele motoarelor de oxigen, precum şi hăţişurile în care se transformau plantele acvatice. De asemenea, trăiam pe pielea mea ciudatul sentiment dat de peştii mari plecaţi în urmărirea celor mai mici ca să-i mănânce. În astfel de momente, capacitatea redusă de apărare, rigiditatea pereţilor transparenţi ai acvariilor deveneau o realitate, deschizându-se în toată plenitudinea ei. Acum, însă, acele vremuri sunt apuse şi sunt sigur că nu se vor mai întoarce niciodată. În momentul de faţă corpul meu scheletic mă împiedică să mai frecventez acel loc. Alt factor important pentru care consider toate acestea ca ţinând de trecut are de-a face cu moralul, care mi-a scăzut complet. Acum mi se pare aproape imposibil că am avut la un moment dat forţa necesară ca să petrec după-amieze întregi în băi de genul ăsta. Şi asta întrucât chiar şi în cele mai bune timpuri ale condiţiei mele fizice, ieşeam dintr-o asemenea şedinţă complet extenuat.

Nici de ieşit să caut bărbaţi noaptea pe stradă nu mai am forţă. Nici măcar vara, când nu-i chiar aşa de neplăcut să te îmbraci şi să te dezbraci în grădinile caselor din preajma locurilor de întâlnire stabilite pe marile bulevarde. Fiindcă întreaga metamorfoză trebuie să se facă în locurile acelea şi pe deasupra pe furiş. Să fii nebun să te întorci în zori cu un autobuz nocturn îmbrăcat cu hainele cu care ai lucrat noaptea. Acum trebuie să guvernez Muridorul. Trebuie să le dau un pat şi o farfurie de supă victimelor cu corpurile deja atacate de boală. Şi trebuie să fac asta singur. Ajutoarele sunt destul de sporadice. Din când în când, vreo instituţie îşi aminteşte de existenţa noastră şi ne vine în ajutor cu ceva bani. Alţii vor să ne sprijine cu medicamente. Dar eu trebuie să remarc din nou cu insistenţă că salonul de frumuseţe nu e un spital şi nici clinică, ci doar un Muridor. Din salonul de frumuseţe au rămas mănuşile de cauciuc, majoritatea cu găuri la vârful

degetelor. Au mai rămas flacoanele, bigudiurile şi cărucioarele cu care se transportau produsele cosmetice. Uscătoarele, precum şi scaunele cu spătar mobil pentru spălatul părului le-am vândut ca să obţin echipamentul de care era nevoie în noua etapă în care a intrat salonul. Din vânzarea obiectelor destinate înfrumuseţării am cumpărat saltele de paie, paturi de fier şi o plită pe kerosen. Un element extrem de important pe care l-am înlăturat în mod radical au fost oglinzile care, la vremea lor, au multiplicat în apele lor acvariile deopotrivă cu transformarea clientelor, pe măsură ce li se aplicau variile tratamente din ofertă. Chiar dacă mi se pare că sunt obişnuit cu mediul ăsta, cred că, pentru oricine, acum ar fi de nesuportat ideea de a-şi multiplica agonia până la gradul acela de straniu infinit pe care îl iscă nişte oglinzi aşezate faţă în faţă. Cu ce se pare că m-am mai obişnuit e mirosul pe care îl emană bolnavii. Bine măcar că la capitolul haine am mai primit totuşi ceva ajutor. Din pânza refuzată la controlul de calitate pe care ne-a donat-o o fabrică am făcut nişte cearşafuri, pe care de obicei le distribui în grămezi de dimensiuni diferite în funcţie de numărul de bolnavi din respectivul sezon.

Îmi fac griji uneori în legătură cu cine o să se ocupe de salon când boala o să mi se dezlănţuie în forţă. Până acum am simţit doar câteva simptome, mai ales semnele exterioare cum ar fi pierderea în greutate şi moralul scăzut. În interiorul corpului încă nu s-a dezvoltat nimic. Acum câteva clipe m-am referit la duhoare şi la obişnuinţă, pentru că nasul meu aproape că deja nu mai percepe niciun miros. Doar îmi dau seama de el, în special datorită strâmbăturilor de greaţă pe care le fac, de îndată ce pun piciorul în locul ăsta, cei care vin de afară. De aceea mai păstrez apă şi doi-trei peşti rahitici într-unul dintre acvarii. Chiar dacă nu mai primesc îngrijirile de pe vremuri, îmi creează senzaţia că încă a mai rămas ceva proaspăt în

salon. Totuşi, se pare că mai există şi o altă cauză/ necunoscută, care mă împiedică să-i tratez cu atenţia pe care o merită. Ieri, de exemplu, am găsit un păianjen mort care plutea cu labele în sus.

Înainte de a se transforma într-un loc folosit exclusiv drept spaţiu pentru murit în tovărăşia altora, salonul de frumuseţe îşi închidea porţile la opt seara. Era o oră numai bună pentru asta, fiindcă multe dintre cliente preferau să nu viziteze noaptea târziu zona unde se afla unitatea. Pe o inscripţie pusă la intrare se menţiona că e un salon unde se oferă servicii de înfrumuseţare persoanelor de ambele sexe. Cu toate acestea, numărul bărbaţilor care îi călcau pragul era foarte redus. Doar femeilor părea că nu le pasă că se ocupă de ele nişte stilişti îmbrăcaţi mai mereu în haine femeieşti. Salonul era situat într-un loc atât de îndepărtat de toate mijloacele de transport public, încât ca să ajungi aici trebuia să faci un drum obositor pe jos. În salon lucram trei persoane, care de câteva ori pe săptămână ne schimbam, ne pregăteam nişte valize mici şi, după ce închideam pentru public, o luam spre oraş. Nu puteam călători aşa, îmbrăcaţi în femei. Nu o dată trecusem prin situaţii periculoase. De aceea purtam în genţi rochiile şi machiajul pe care aveam să-l folosim de îndată ce ajungeam la destinaţie, înainte de a ne pune pe aşteptat pe unul din bulevardele circulate, din nou travestiţi de data asta, ascundeam valijoarele în găurile din soclul unei statui ridicate în cinstea unui erou al patriei. Uneori ne săturam de atâta schimbat hainele şi, chiar dacă în felul ăsta nu se câştigau bani, căutam ceva distracţie pe la mezaninele vreunuia din cinematografele în care rulează fără întrerupere filme porno. Toţi trei ne distram excelent mai cu seamă când anumiţi spectatori se duceau la baie. Plimbarea prin centru ţinea până la primele ore ale dimineţii. Ne întorceam să ne luăm genţile şi plecam să dormim la salon, în partea din spate construisem o baracă

din lemn, unde toţi trei, stiliştii, dormeam până spre prânz. Dormeam împreună într-un pat mare.

Pe vremea aceea, lucrul cel mai important era cum şi în ce fel să decorăm salonul de frumuseţe. Prin zonă se tot deschideau saloane de coafură şi cosmetică, de aceea era esenţial să facem faţă concurenţei prin imaginea firmei. Din primul moment, m-am gândit la acvarii de dimensiuni mari. Ceea ce încercam în felul ăsta era ca, în timp ce noi ne ocupam de ele, clientele să aibă senzaţia că sunt scufundate într-o apă limpede pentru ca apoi să iasă la suprafaţă întinerite şi frumoase. De aceea, primul lucru pe care l-am făcut a fost să cumpăr un acvariu de doi metri lungime. Încă îl mai am. Dar nu în el stau cei trei peşti care au mai rămas în viaţă.

Poate să pară greu de crezut, dar aproape că nu-i mai pot distinge pe oaspeţi. S-a atins o stare în care, pentru mine, toţi sunt la fel. La început îi recunoşteam. Ba chiar, nu o dată, am ajuns să prind drag de câte unul. Dar acum nu mai sunt decât corpuri în agonie care se îndreaptă spre dispariţie. Îmi vine în minte mai ales unul, pe care îl cunoşteam de dinainte de-a se îmbolnăvi. Avea o frumuseţe calmă, ca a cântăreţilor străini care apar la televizor. Îmi amintesc că pe vremea când organizam concursuri de frumuseţe câştigătoarea cerea întotdeauna să se pozeze lângă el. Cred că respectivul fapt dădea o notă internaţională galelor. Băiatul cu pricina călătorea în mod regulat în străinătate. Se ştia despre el că are un amant cu mulţi bani, care l-a părăsit când s-a îmbolnăvit.

Băiatul nu a vrut să apeleze la familia lui. A inventat o călătorie şi a venit pregătit să se instaleze la Muridor. Şi-a vândut apartamentul pe care îl avea şi mi-a dat mie toţi banii. Înainte ca boala să avanseze în aşa hal încât să-l lase pradă unui delir continuu, mi-a povestit că desele lui drumuri nu erau doar călătorii de plăcere, ci că avea ca misiune transportul de droguri ascunse în propriul lui

corp. Mi-a explicat, în amănunt, metodele pe care le folosea ca să le facă una cu carnea lui. Îşi introducea punguţele în diverse părţi din corp. Şi folosea pentru asta nişte metode care până la urmă au ajuns să mă îngreţoşeze. M-am simţit mişcat gândindu-mă cum a putut cineva atât de frumos să fie folosit în asemenea chip de amantul lui. Cred că am ajuns chiar să şi simt ceva deosebit faţă de el, de vreme ce am lăsat baltă toate îngrijirile de care aveau nevoie ceilalţi oaspeţi şi cât timp a durat agonia lui n-am făcut altceva decât să-mi îndrept toată atenţia spre nevoile sale. Ca semn de specială consideraţie, i-am pus un acvariu plin de peşti pe noptieră. M-a impresionat să constat că băiatul acela n-a rămas indiferent la toate eforturile mele. Într-un anume fel, mi-a dovedit că ţine şi el la mine. Ba chiar, de câteva ori, m-am aflat în ipostaze de intimitate cu acel corp distrus. Nu mi-a păsat de coastele protuberante, de pielea uscată, nici măcar de ochii aceia ieşiţi din găvane în care, curios, încă mai era loc pentru plăcere.

Dar nici să nu credeţi că eu sunt un sinucigaş şi că m-am dăruit cu totul. Mi-am luat toate precauţiile. Însă, aşa cum am spus mai devreme, gusturile mi se schimbă rapid. În câtva timp, mi-am pierdut tot interesul pentru povestea cu pricina. Din cauza asta, la un moment dat, am luat acvariul de lângă patul lui şi l-am tratat cu distanţa pe care îmi impun s-o păstrez faţă de toţi oaspeţii. Aproape pe loc, boala l-a atacat cu vehemenţă. Nu i-a luat mult timp până să moară. În cazul lui, decadenţa finală a survenit când i-a fost afectat creierul. A început cu un lung discurs delirant, pe care îl întrerupea doar în orele când îl biruia somnul. Uneori tonul vocii sale se ridica mai mult decât se cade, iar cuvintele lui exaltate acopereau vaietele celorlalţi. Am impresia că la puţin timp l-a lovit o tuberculoză fulminantă, fiindcă a murit după un acces de tuse. Deja pe vremea aceea, corpul băiatului nu mai însemna decât un corp în

plus pe care mă vedeam obligat să-l elimin.

În chip puţin ciudat, odată cu băiatul au murit trei peşti dintr-un foc. Deşi e adevărat că în perioada respectivă peştii nu mai aveau nici pe departe splendoarea din alte vremuri, încă mai aveam, totuşi, un număr considerabil de exemplare. Aproape toţi erau peşti din aceia numiţi Văduve, negri cu pieptul alb. Nu ştiu, în perioada aceea respingeam culorile. Ce îmi cerea inima era alb şi negru. De fiecare dată când mă gândesc la băiatul care mi-a stârnit un interes special, mi-l amintesc lungit pe pat cu acvariul cu Văduve alături. Imediat după moartea lui, am găsit trei Văduve ţepene pe fund. N-am vrut să mă gândesc la nimic în timp ce le scoteam din acvariu. Pentru Văduve e nevoie de un încălzitor de apă. Eu ţinusem tot timpul unul în priză. Pe vremea aceea încă mai respectam regulile de utilizare ale acvariilor. Consider de aceea că e mai mult decât un hazard faptul că au murit trei peşti exact în noaptea când a decedat băiatul. A doua zi am scos din priză încălzitorul. După două zile am constatat că nicio Văduvă nu rezistase apei prea reci. Tot în acele zile au murit şi nişte Scalari, cărora le apăruseră ciuperci pe spate. De aceea am ieşit în oraş şi am mers la magazinul de peşti să cumpăr Gupi Regali, ca la început. I-am pus pe toţi în acelaşi acvariu. Ei sunt cei pe care îi păstrez şi acum. Cum am spus, e vorba de peşti rezistenţi, care în ciuda îngrijirilor minime s-au ţinut mai mult sau mai puţin în limitele normalului: au murit câţiva şi s-au născut alţii din când în când. Dar apa nu mai e limpede. A căpătat o nuanţă verzuie, iar încetul cu încetul s-a depus o mâzgă pe pereţii acvariului. Am aşezat acvariul ăsta ceva mai departe de oaspeţi. Nu vreau ca miasmele pe care le degajă ei să se lase peste apă. Nu vreau ca peştii să fie dintr-odată atacaţi de ciuperci, viruşi sau bacterii. Uneori, când nu mă vede nimeni, îmi bag capul în acvariu şi chiar ajung să ating apa cu vârful nasului. Inspir profund, şi simt

că din apa aceea încă mai emană un pic de viaţă. În ciuda mirosului de lichid stătut, mai pot încă simţi o oarecare prospeţime. Ce mă surprinde cel mai mult e cât de fidelă s-a dovedit această ultimă serie de peşti născuţi în acvariu. În ciuda puţinului timp pe care-l dedic creşterii lor, se agaţă în mod ciudat de viaţă. Mă duc cu gândul la moartea aceea stranie pe care o trăieşti de obicei la băile de aburi. Şi acolo există o agonie prelungă, care totuşi rămâne dincolo de energia vitală dovedită de clienţii băii când deschid şi închid fără întrerupere uşile de la cabinele individuale. O situaţie similară putea fi regăsită la câteva dintre clientele care în vremurile bune veneau la salonul de frumuseţe. Majoritatea erau femei bătrâne sau spetite de viaţă. Cu toate acestea, sub tenul lor consumat era vizibilă o lungă agonie care părea că la fiecare şedinţă la salon se drapează într-un soi de speranţă.

Dar tema agoniei prelungi nu are nimic de-a face cu oaspeţii. La ei e un soi de blestem. Cu cât stau mai puţin în Muridor cu atât e mai bine. Cei mai fericiţi suferă cu adevărat vreo cinsprezece zile. Dar sunt şi alţii care se agaţă de viaţă ca şi Gupii din ultima serie de peşti născuţi în acvariu. Vor să trăiască, chiar dacă nu există nici cea mai mică posibilitate să le fie atenuate durerile. Chiar dacă frigul iernii se strecoară neîntrerupt prin crăpăturile ferestrelor. Chiar dacă raţia de supă pe care le-o dau e din ce în ce mai mică. Aşa cum am zis, cred, la un moment dat, medicii şi medicamentele sunt interzise. Ca şi ierburile medicinale, vindecătorii şi sprijinul moral al prietenilor sau rudelor. În această privinţă, regulile de la Muridor sunt inflexibile. Ajutorul se poate manifesta prin bani gheaţă, dulciuri şi lenjerie de pat. Nu ştiu de unde mi se trage încăpăţânarea asta de a conduce Muridorul de unul singur. Colegii mei de dinainte, cu care lucram la coafuri şi tratamente cosmetice, au murit de mult. Acum sunt singurul ocupant al barăcii. Patul în care dormeam înainte

mi se pare acum prea mare. Mi-e dor de ei. Sunt singurii prieteni pe care i-am avut. Amândoi au murit din aceeaşi cauză. În momentul final i-am tratat la fel de corect ca şi pe ceilalţi. Încă mai sunt agăţate în cuier hainele cu care obişnuiam să pornim în aventură. Ba chiar păstrez într-o cutie cărţile de vizită pe care ni le-au dat câţiva dintre bărbaţii nopţilor noastre. N-am sunat niciodată pe niciunul. Nici măcar ca să-i informez de ce nu ne mai găsesc la colţul obişnuit. Deşi cel mai probabil e că nici măcar nu-şi amintesc de existenţa noastră. Sigur alţi tineri, acum, ne-au ocupat locurile.

Nu ştiu de unde am găsit forţa ca să merg, penultima oară, la magazinul de peşti. Mi-am amintit cât de lipsit de griji mă puteam pierde pe vremuri printre acvarii, căutând peştii cei mai coloraţi, mai sprinteni, mai maiestuoşi. De data aceea însă m-au cuprins remuşcările pentru că stăteam acolo înconjurat de toată natura aceea plină de viaţă. Atunci m-am îndreptat spre acvariul cu Văduve. Era singurul spaţiu lipsit de culoare de acolo. Am întrebat de ce îngrijiri aveau nevoie şi mi s-a spus că erau nişte peşti delicaţi. Vânzătorul a pescuit, atunci, zece Văduve pentru mine. Avea o sită mică pe care o mişca cu multă îndemânare prin apă. I-a luat cam cincisprezece minute toată operaţia. Apoi mi-a întins punga de plastic transparent cu Văduvele înăuntru.

Alt motiv de remuşcare a fost cheltuiala pe care am făcut-o de data aia. Chiar dacă nu erau mulţi, era vorba de nişte bani care-mi fuseseră daţi pentru alte scopuri. M-am folosit de o parte din economiile unei bătrâne, care îmi dăduse pe mâini puşculiţa şi pe nepotul ei cel mic. Nepotul era un băiat de vreo douăzeci de ani, care începuse deja cu scăzutul în greutate şi cu ganglionii inflamaţi. Într-o noapte l-am prins când voia să fugă. Aşa o bătaie a încasat de la mine, că i-a trecut foarte iute cheful de-a evada. A rămas apoi în pat, aşteptând în linişte să-i dispară trupul

după ce va fi trecut prin chinurile de rigoare. Când m-am întors în salon cu punga mea de Văduve, foarte puţini şi-au dat seama de achiziţia mea. Erau câţiva oaspeţi care încă nu-şi pierduseră conştiinţa, de aceea m-a deranjat că au rămas atât de indiferenţi. Mi s-a părut că nu erau suficient de recunoscători, că nu erau de ajuns vorbele prin care ei sau rudele lor îmi cereau adăpost şi nici lucrurile plăcute pe care din când în când le auzeam de la ei. Încă mai era loc să-şi exprime recunoştinţa într-un mod mai concret. De exemplu, admirând peştii care încă rămăseseră în viaţă sau, cine ştie, făcând o aluzie la corpul meu, o remarcă vizavi de cât de bine se ţine.

Unul din momentele de criză pe care le-a traversat Muridorul a fost când au venit şi femei să ceară găzduire ca să moară. Veneau la uşă, într-o stare jalnică. Unele îşi ţineau în braţe copiii, şi ei atacaţi de boală. Însă din primul moment m-am arătat inflexibil. Salonul, în alte timpuri, înfrumuseţase până la saturaţie femeile; doar nu era să arunc pe apa sâmbetei atâţia ani de muncă plină de abnegaţie. De aceea n-am acceptat niciodată o persoană de alt sex decât masculin. Oricât m-ar fi rugat şi ar fi insistat. Oricât de mulţi bani mi-ar fi oferit, n-am zis niciodată bine, accept. La început, când rămâneam singur, începeam să mă gândesc la femeile alea care vor trebui să moară în stradă cu copiii în cârcă. Dar asistasem deja la atâtea morţi încât în scurt timp mi-am dat seama că nu puteam să iau asupra mea întreaga responsabilitatea a tuturor bolnavilor. Cu vremea, am reuşit să rămân surd atât la rugăminţi, cât şi la duşmănia unora. Toate acestea, adăugate campaniei de discreditare care s-a stârnit în zona unde e situat salonul, m-au făcut nu o dată să mă tem pentru viaţa mea.

Campania care s-a dezlănţuit împotriva mea a fost destul de exagerată. Ba chiar în aşa hal încât atunci când lumea a vrut să dea foc salonului a trebuit să intervină poliţia.

Vecinii afirmau că locul e un focar de infecţie, că molima s-a extins şi pe domeniile lor. S-au organizat într-un grup şi prima dată am aflat de existenţa lor prin intermediul unei comisii care s-a prezentat la uşă cu un document unde apărea o listă întreagă de semnături. Am citit acolo ca ni se cerea să părăsim imediat localul. Apoi, comitetul urma să dea foc, asta în chip de simbol al purificării, mă gândesc eu. Am citit şi câteva nume, lângă care erau semnăturile şi un număr care presupun că era cel de pe actul de identitate. Deşi i-am tratat politicos, n-am dat nicio importanţă cererii. N-am reuşit să citesc paragraful unde ni se dădeau douăzeci şi patru de ore pentru a părăsi locul. A doua zi, primul semnal de alarmă l-au dat câteva pietre care au spart geamurile ferestrelor care dau la stradă. Ne-am speriat. Erau oaspeţi care aveau încă simţurile în regulă şi alţii, mai rău, cu nervii surescitaţi. Chiar şi eu m-am neliniştit când i-am auzit cum strigă cu ce le mai rămăsese din voce. S-a iscat atunci un ameninţător cor de muribunzi atroce. Afară, mulţimea începea să se înfierbânte. A trebuit să fug prin dreptul barăcii unde dorm. Mi-am lăsat oaspeţii în seama gloatei. Cu forţa care îmi mai rămăsese am fugit de-a lungul câtorva străzi. Era noapte. În timp ce fugeam îmi imaginam cum vecinii intră în salon cu torţele ridicate. În închipuire, îi vedeam pe oaspeţi cum abia sunt în stare să-şi dea seama de ce se întâmplă şi cum se agaţă de saltelele lor, de păturile acelea pe care le eu le luasem în schimbul vechilor instrumente pentru înfrumuseţare. Nu ştiu cum, după ce am străbătut o infinitate de străzi, am reuşit să ajung la un telefon public. În carnetul pe care îl aveam la mine erau câteva numere care, mă gândeam eu, puteau să-mi fie utile. E vorba de instituţii care mereu au vrut să mă ajute cu medicamente şi cu tot soiul de ustensile spitaliceşti. După ce am dat câteva telefoane am continuat să fug până la secţia de poliţie. A trebuit să mă expun la remarci

sarcastice din partea agenţilor. Până ce, în sfârşit, un căpitan care părea mai puţin insensibil decât ceilalţi, a catadicsit să mă asculte. A ascultat o bucată din relatarea mea, evident că am omis nişte detalii, şi a desemnat un grup din oamenii lui ca să meargă cu el

Ne-am întors împreună. Când am ajuns, gloata reuşise să spargă uşa principală. Cu toate acestea, dintr-un anumit motiv pe care îl intuiesc că ar fi legat de miros sau de teama de contagiere, nu intraseră înăuntru. Poliţistul a tras câteva focuri în aer. Mulţimea s-a dispersat. Dar problemele nu s-au terminat aici. Poliţistul, care n-avea nici cea mai mică idee despre existenţa noastră, a început să pună întrebări. Au făcut o inspecţie generală. Au zis nu ştiu ce despre un cod sanitar. Din fericire, chiar în acest moment au sosit membrii organizaţiilor pe care îi convocasem. Au vorbit ei cu poliţiştii. Unul dintre ei chiar a mers cu căpitanul la secţie. Împreună cu ceilalţi recent sosiţi – erau vreo câţiva care făceau parte dintr-o comunitate religioasă – am încercat să-i liniştim pe oaspeţi. Imediat după aceea am construit un soi de palisadă la uşă ca să putem trece noaptea. În zilele următoare s-au făcut lucrările de reamenajare. De-a lungul acelor zile eu am căzut într-o depresie profundă care, totuşi, nu m-a făcut să-mi neglijez câtuşi de puţin oaspeţii. Singura diferenţă a fost că am petrecut mai mult timp retras în baracă. Cu toate astea, dis-de-dimineaţă mă duceam la piaţă să cumpăr verdeţurile necesare precum şi măruntaiele de pui din care făceam supa zilnică. După ce mă întorceam treceam în revistă oaspeţii. Îi spălam şi îi curăţăm cât de bine puteam. Pe cei care erau în stare să se ridice, îi duceam la toaletă. După aceea mă apucam să gătesc. De fapt, nu era o treabă prea complicată. Nu trebuia decât să pun în oală verdeţurile, măruntaiele şi să le las după aceea sa fiarbă câteva ore. Puneam nişte sare şi acopeream din nou oala. La ora prânzului serveam supa. Era singura masă

din zi. Oaspeţilor nu le era aproape niciodată foame. Mulţi dintre ei nici măcar nu terminau farfuria zilnică de supă pe care le-o puneam în faţă. Eu mâncam acelaşi lucru. M-am obişnuit şi eu să mănânc doar o dată pe zi.

Toate păreau să meargă normal în cele câteva acvarii pe care le ţineam în viaţă până ce, pe nepusă masă, au început să le apară ciuperci unor Scalari care rezistaseră cu bine încă din timpurile prospere. La început au fost nişte mici nori care li s-au umflat pe spinare. E ciudat aspectul pe care îl capătă peştii în situaţii din astea. Culorile devin cumva mai opace din cauza unei imense aureole, ca de bumbac. Până la urmă toate corpurile s-au molipsit şi Scalarii au căzut la fund cu câteva zile înainte să moară. Nu sunt cu totul sigur, dar cred că mi-am cumpărat Gupii care sunt şi acum lângă mine ca să atenuez efectul pe care vederea lor atunci a avut-o asupra mea. Gupii i-am ales practic la întâmplare, fără să mă uit prea atent la vreunul. Exact ca atunci când mi-am cumpărat primii peşti, am ales un mascul şi două femele. Din nou, una dintre ele s-a dovedit a fi gravidă. Cum am mai spus, spre deosebire de acei primi peşti, aceştia s-au arătat cu adevărat rezistenţi. Suportă în chip mai mult decât rezonabil lipsa de îngrijire. Motoarele de oxigen sunt toate bune de aruncat, mai puţin unul, care funcţionează când îl apucă. Apa e purificată doar din când în când. N-am aproape niciodată timp să o schimb. De aceea, uneori nivelul scade şi peştii au un spaţiu minim de mişcare. Când situaţia e alarmantă, umplu un vas şi las apa la decantat douăzeci şi patru de ore. O arunc după aceea în acest unic acvariu în care încă mai e viaţă. În general peştii, care intraseră în letargie din cauza lipsei de lichid suficient, încep din nou să se mişte dintr-un capăt în altul al bolului. Dar tot greu fac şi mişcările astea, pentru că, în ciuda apei noi, acvariul îşi păstrează nuanţa verde închis care îi e caracteristică. Gradul de tulbureală e atât de mare încât

din exterior abia disting formele în mişcare. Am pierdut, din cauza asta, socoteala şi n-aş putea zice numărul exact de peşti care au rămas în viaţă. Bănuiesc că sunt vreo doi sau trei.

De câtva timp mi-am dat seama că boala pare să atace în rafale. Sunt sezoane când salonul e gol-goluţ. Asta se întâmplă după ce toţi oaspeţii au murit într-un răstimp scurt şi n-au apărut încă alţi bolnavi ca să le ia locul. Dar perioadele astea nu durează prea mult. Când te aştepţi mai puţin, iată-i din nou pe viitorii oaspeţi bătând la poarta salonului. Doar dintr-o privire pot să prezic cât timp mai au înaintea lor de trăit. Atitudinea pe care o au când sosesc variază în funcţie de caracterul persoanei. Aproape toţi sunt disperaţi, dar unii încă îşi mai ţin cât de cât firea, în ciuda halului în care sunt. Alţii sunt terminaţi complet, şi cu greu se mai pot ţine pe picioare. Din momentul în care sunt cazaţi, eu mă îngrijesc să ajungă cu toţii la acelaşi nivel în ceea ce priveşte starea de spirit. După câteva zile de convieţuire, reuşesc să creez atmosfera optimă. E vorba de o stare de spirit pe care n-aş putea s-o descriu foarte exact. Oaspeţii ating nivelul de letargie totală unde nu mai rămâne nici umbra posibilităţii de a-şi pune întrebări despre sine. Aceasta e atmosfera ideală pentru muncă. În felul acesta reuşeşti să nu te implici faţă de niciunul în special, iar activităţile devin, aşadar, mai expeditive. În acest mod poţi să-ţi desfăşori munca fără niciun impediment.

Când m-am apropiat atunci de băiatul acela care a murit de tuberculoză, încă nu-mi pusesem la punct tehnica. Chiar dacă sună prost, regret că m-am implicat sentimental în respectiva situaţie. Cred că băiatului cu pricina n-ar fi trebuit sub niciun chip să-i pun acvariul cu Văduve pe noptieră sau să-l ating cu alte scopuri decât cele igienice. Acest fapt ar putea fi considerat o pată dezonorantă în profesia mea. Nu am povestit unele lucruri,

dar în ciuda indiferenţei pe care am arătat-o când băiatul a intrat în viteză pe ultima sută de metri, trebuie să mărturisesc că, pe ascuns, m-am preocupat de mormântul pe care o să-l aibă. Poate că am făcut-o împins de considerabila sumă de bani pe care mi-a dat-o înainte de a fi primit ca oaspete. Pe scurt, corpul lui n-a ajuns, ca şi celelalte, la groapa comună care e undeva primprejur. M-am ocupat să primească un mormânt mai demn. M-am dus la o companie de pompe funebre de unde am achiziţionat un sicriu de culoare închisă. Am dat la o parte mobilele din baraca unde dorm şi am improvizat un priveghi, unde eu am fost singura rudă prezentă. Am mai închiriat şi o camionetă neagră şi am înjghebat un postament nu foarte ridicat faţă de duşumea. Dar încă nu îndrăznesc, şi sunt aproape sigur că n-o s-o fac niciodată, să mă duc la cimitir şi să pun flori pe mormântul lui. Cum am mai zis-o, ceilalţi morţi ajung la groapa comună. Corpurile lor sunt învelite în nişte giulgiuri pe care le confecţionez chiar eu din bucăţi din pânza de cearşaf care ne-a fost donată. Nu există priveghi. Rămân în paturile lor până ce nişte oameni pe care i-am plătit îi iau de acolo şi îi pun într-un căruţ. Eu nu îi însoţesc şi când vin rudele să întrebe de ei mă limitez să-i informez că nu mai sunt pe lumea asta.

Cu toate acestea, în duda întregii situaţii, simt o bucurie uşor tristă când constat că în ultima vreme, într-un fel sau altul, pentru prima dată în viaţa mea s-a instalat ordinea. Deşi mi se pare cam sumbru felul în care am obţinut-o. S-au terminat aventurile pe străzi, nopţile petrecute în celule în urma raziilor, bătăile cu gâturi de sticle sparte care se iscau când altcineva încerca să-mi sufle un iubit pe care-l câştigasem după multe sacrificii. Scene de genul ăsta se produceau de obicei în discotecile unde mă duceam să mă distrez. Aveam una care era preferata mea. Proprietarul îmi era prieten de pe vremea când nu eram decât un băietan. Pe vremea aceea tocmai fugisem de acasă, de la o

mamă care nu m-a iertat niciodată că n-am fost fiul model la care visase. Cum n-aveam mijloace de subzistenţă, mai multă lume m-a sfătuit să plec în nordul ţării. Pe vremea aceea, proprietarul discotecii ţinea acolo un hotel pentru bărbaţi care avea o sală mare de dans la primul etaj. Am ascultat sfaturile şi am plecat. Nu aveam pe atunci mai mult de şaisprezece ani şi nu pot să mă plâng de cum s-au purtat cu mine şi nici de sumele de bani pe care le-am primit. Proprietarul, care avea cu douăzeci de ani mai mult ca mine, m-a tratat cu mult respect. Îmi dădea multe sfaturi. Mi-a vorbit răspicat de o regulă fundamentală. Mi-a spus să nu uit nicio clipă cât de efemeră e tinereţea. Eu trebuia să profit cât mai mult de vârsta pe care o aveam atunci. Datorită acestui om mi-am drămuit cu chibzuinţă finanţele. De aceea, înainte de a împlini douăzeci şi doi de ani, am putut să mă întorc în oraş cu capitalul necesar pentru investiţia în salonul de frumuseţe. Nu am cumpărat toate articolele din primul moment. Am putut să achiziţionez doar terenul şi am reuşit să construiesc sala principală. La început, nu aveam decât trei-patru lucruri, dar în scurt timp s-a dus vestea că aveam mână bună pentru tunsori. Din cauza asta clientela a crescut încetul cu încetul şi am putut să cumpăr cele necesare astfel încât clientele să creadă că se află într-un local de înaltă clasă. Totuşi, simţeam că lipseşte ceva pentru ca salonul să aibă într-adevăr ceva cu totul diferit. Atunci am cumpărat peştii. Peştii vor fi elementul care o să dea salonului acel ceva aparte.

Pe plan strict personal, lucrurile se schimbau tot mai mult. Pe măsură ce afacerea se punea pe roate, eu mă simţeam din ce în ce mai gol pe dinăuntru. Atunci am început să duc ceea ce ar putea fi numită o viaţă cam dezordonată. E adevărat că îmi îndeplineam îndatoririle zilnice, dar nu făceam decât să aştept cu sufletul la gură să vină una din zilele din săptămână pe care le hotărâsem ca

să ieşim pe stradă îmbrăcaţi în haine femeieşti. Am mai adoptat şi obiceiul de a ne îmbrăca aşa când ne ocupam de cliente. Mi s-a părut că în felul ăsta în salon ambianţa devenea mai intimă. Clientele se puteau simţi şi ele mai bine. În felul ăsta ar fi putut, cine ştie, să ne povestească vieţile lor, secretele. Să uite de problemele de zi cu zi. Însă, deşi în spaţiul salonului se ajunsese la un fel de unitate şi la o armonie plăcută, din cauza aventurilor pe străzi viaţa mea şi-a pierdut treptat centrul psihologic.

Când salonul de frumuseţe a început să se schimbe, am simţit şi eu o transformare interioară. Printre altele, din momentul în care a trebuit să mă ocup de clienţi, am devenit, cum să spun, mai responsabil. Pe vremea aceea nu mai eram atât de tânăr. De ceva timp îmi era tot mai greu să am succes noaptea în centru. Am început şi eu să simt, pe propria-mi piele, singurătatea prietenului care şi-a adus costumele din Europa. A trebuit să mă aşez la aşteptat pe bulevarde mai puţin exclusiviste, sau să-mi rezolv treburile la adăpostul întunericului din cinematografele de cartier. Îmi aminteam atunci mai mult ca oricând sfaturile pe care mi le-a dat la vremea lui proprietarul hotelului de provincie. Constatam că, una după alta, previziunile lui se împlineau aidoma. Drept compensaţie, treburile la salon mergeau din ce în ce mai bine. În acea epocă, de fapt, au avut acvariile momentul lor de splendoare. Aveam o întreagă colecţie de Scalari, Goldfish şi Peşti-Creion. Ba chiar, într-un acvariu dotat cu câteva compartimente separate creşteam Piranha de Amazon. Clientele se îngrămădeau la uşă, pentru că de trei ori pe săptămână deschideam la douăşpe ziua. De aceea a trebuit să stabilim un ritm exact de programări, care în mod curios se respectau cu religiozitate. A trebuit treptat să impun reguli. N-am admis niciodată ca o clientă să întârzie, n-am luat în seamă rugăminţile celor care invocau urgenţe de ultim moment şi nici pe cele care cereau

şedinţe peste program.

Prima oară când am acceptat un oaspete a fost la cererea unuia dintre colegii care lucrau cu mine. Cum am arătat mai înainte, mai dădusem adăpost câte unei victime a Bandei Matacabros sau a altor soiuri de agresori, în respectivele cazuri, a fost vorba doar de găzduiri temporare. După o perioadă de timp, toţi părăseau salonul prin propriile mijloace. Dar de data aceea colegul cu pricina mi-a povestit că unul dintre prietenii lui cei mai apropiaţi era pe moarte şi că nu era primit în niciun spital. Nici familia nu voia să se ocupe de bolnav şi, din cauza lipsei de posibilităţi economice, singura lui alternativă era să moară sub unul dintre podurile râului care curge paralel cu oraşul. Îl duseseră în locul acela nişte vagabonzi care, pentru a-i mai calma frisoanele ce-l apucau una-două, îl acopereau cu nişte cartoane. Băiatul care lucra cu mine m-a rugat să-l luăm la noi. Am acceptat fără să mă gândesc prea mult la consecinţe, pentru că, dacă mi s-ar fi făcut cererea asta în alt moment, n-aş fi permis sub nicio formă ca salonul meu de frumuseţe să se transforme într-un Muridor.

Tânărul acela a murit la o lună de la venirea lui la salon. Îmi amintesc că ne-am dat peste cap încercând să-l punem pe picioare. Am chemat medici, infirmiere şi naturişti. Ne-am mai dus la tot soiul de vraci. În câteva rânduri, am făcut colecte printre prieteni ca să cumpărăm medicamentele care erau peste măsură de scumpe. Totul a fost inutil. Concluzia a fost simplă. Boala nu avea leac. Toate acele eforturi nu au fost decât vane încercări de a ne simţi cu conştiinţa împăcată. Nu ştiu de unde am învăţat că a-l ajuta pe cel nevolnic înseamnă să încerci să-l ţii cât mai departe, cu orice chip, de gheara morţii. După acea experienţă, am luat hotărârea că, dacă nu era altă soluţie, cea mai de dorit rămânea o moarte rapidă în condiţiile optime care erau omeneşte posibil să-i fie create

bolnavului. Nu moartea, ca moarte, mă impresiona. Singurul lucru pe care încercam să-l evit era ca oamenii ăştia să nu moară ca nişte câini, în stradă, sau lăsaţi de izbelişte prin spitalele de stat. La Muridor aveau asigurate un pat, o farfurie de supă şi tovărăşia tuturor celorlalţi muribunzi ai mei. Dacă oaspetele era conştient, sau şi mai bine, dacă era în stare să efectueze diverse mişcări, asta putea să ajute, atât din punctul de vedere al moralului, cât şi al tonusului corporal. Deşi trebuie recunoscut că ajutorul fizic era sporadic. Îl primeam doar atunci când peste vreun oaspete dădea din senin o însănătoşire temporară, pentru că eu totdeauna aveam grijă să îi accept în salon doar pe cei cărora aproape că nu le mai rămăsese nimic de trăit.

De câteva ori au bătut la poartă şi băieţi tineri şi viguroşi. Dădeau asigurări că sunt bolnavi, şi chiar unii dintre ei aveau asupra lor rezultatele analizelor care dovedeau lucrul ăsta. Văzându-i în acele condiţii fizice, era uşor sa ţi-i imaginezi goi sau făcând exerciţii pentru întreţinerea corporală. Nimănui nu i-ar fi trecut prin cap că moartea îi alesese deja. Cu toate astea, deşi corpurile păreau intacte, capul lor părea să fi acceptat apropiata dispariţie. Voiau cu orice chip să fie oaspeţi ai Muridorului. Se ofereau, chiar, să mă ajute la treburile administrative. Eu trebuia să dovedesc atunci aceeaşi neclintire pe care o arătam când veneau femei să îmi ceară găzduire şi să le spun să se întoarcă peste câteva luni. Să nu care cumva să mai bată la poartă până ce corpurile lor vor fi de nerecunoscut. Cu durerile de rigoare şi boala în stare avansată. Cu ochii aceia pe care eu îi ştiam deja prea bine. Doar când nu mai puteau le era permis să se întoarcă aici. Numai în felul ăsta puteau să aspire la statutul de oaspeţi. Numai şi numai atunci vor fi îndeplinite cu adevărat regulile pe care le-am hotărât în vederea funcţionării corecte a salonului. Era surprinzător să vezi că genul ăsta

de oaspete, care bătuse la uşă pe când era sănătos ca să fie acceptat aici după mai multă vreme, era cel mai recunoscător pentru îngrijirile primite. Ba chiar, mulţi dintre ei au lăudat şi acvariile, deşi în apă nu mai era de mult nimic care să atragă atenţia.

Primele simptome ale bolii le-am simţit în corpul meu într-o dimineaţă când m-am trezit mai târziu decât de obicei. A fost o dimineaţă cam stranie. La prima mijire a zorilor m-am trezit cutremurat din cauza unui coşmar. Am visat că mă întorceam la şcoala unde am făcut clasele primare şi nu mă mai recunoştea nimeni. Chiar dacă fără îndoială că aparent aveam aceeaşi înfăţişare ca atunci când eram copil, ceva în mine, nu ştiu ce, dădea în vileag trecerea anilor. Eram, cum ar veni, un bătrân într-un corp de copil. M-am uitat cu luare-aminte la colegii de clasă şi la câteva dintre profesoare. Erau aceiaşi cu care învăţasem pe vremuri, dar mă priveau ca pe un necunoscut de care, în plus, le era frică. În cele din urmă, mama a venit să mă ia de la şcoală şi acelaşi lucru s-a petrecut şi în cazul ei. După mine venise şi, cu toate astea, nu era în stare să mă recunoască. M-am trezit copleşit de tristeţe. Mai ales pentru că o văzusem pe maică-mea, care a murit la scurt timp după fuga mea în nordul ţării. Era o femeie care obişnuia să se văicărească. Tot timpul se plângea că-i bolnavă şi îmi amintesc că multe au fost ceasurile din copilărie pe care mi le-am petrecut în sălile de aşteptare din marile spitale, când mergeam cu ea ca să-şi facă unul dintre nenumăratele controale. Când m-am trezit, am mai simţit de asemenea şi o mare spaimă. M-am sculat, am ieşit din baracă şi, ca de obicei, mi-am dat cu apă pe faţă. După aceea m-am întors în pat şi am dormit până în jur de zece. M-a deşteptat o larmă funebră venind dinspre salonul principal. Oaspeţii se jeluiau că nu s-a ocupat nimeni de ei. Era foarte târziu. Multora dintre ei trebuiau să le fie schimbate scutecele. Pe alţii trebuia să-i duc la

veceul din spatele barăcii. Într-una din deplasările astea am surprins erupţia bolii. În trecere, m-am privit în oglinjoara pe care o foloseam pentru bărbierit. Am văzut că îmi apăruseră nişte pustule pe obrazul drept. N-a fost nevoie să îmi palpez ganglionii ca să văd dacă erau inflamaţi. Aveam destulă experienţă ca să recunosc, pe loc, chiar şi cel mai neînsemnat simptom al bolii.

Câteva săptămâni mai târziu, forţa a început să-mi scadă, chiar dacă nu în mod dramatic. Pe vremea aceea mă dedicam trup şi suflet Muridorului, dar îmi mai rezervam totuşi şi mie o zi-două pentru distracţie. Uneori era câte o vizită la băi. Alte dăţi, câte o ieşire pe străzi îmbrăcat cu hainele pe care mi le lăsaseră colegii mei, deja decedaţi. Cu toate astea, nu se putea spune că era o activitate susţinută. O făceam foarte rar. Când am descoperit însă bubele pe obraji toate astea au încetat brusc. Am dus rochiile, penele şi paietele în curtea unde se află veceul. Am făcut acolo un ditamai focul. Mirosul a fost foarte urât. Se pare că multe haine erau din material sintetic, fiindcă s-a ridicat un fum cam toxic. În ziua aceea băusem rachiu de dimineaţă. Băusem în timp ce-mi îndeplineam obligaţiile în Muridor. De fapt, eram în stare să-mi fac datoria în absolut orice stare. Că e vorba de drog, alcool sau somnolenţă. Mişcările îmi deveniseră suficient de mecanice pentru a-mi face munca fără greş, mânat doar de puterea obişnuinţei. Cu ocazia focului, mă îmbrăcasem cu nişte haine pe care le aveam de la prietenii mei. Eram complet ameţit, şi totuşi ştiu bine că dansam în jurul focului şi cântam un cântec pe care acum nu mi-l mai amintesc. Mă imaginam într-o discotecă îmbrăcat cu hainele astea femeieşti şi cu faţa şi gâtul spuzite de zgaibe. Intenţia mea era să cad, şi eu, în foc. Să fiu învăluit de flăcări şi să dispar înainte ca lenta agonie să-mi ia în stăpânire trupul. Se pare însă că melodia mi-a mai domolit intenţiile suicidare. Cu cât cântam mai mult, cu atât îmi aminteam mai bine noi şi noi cântece. Tot

mai copleşitoare era senzaţia că pătrund, încetul cu încetul, însă ferm, în amintirile pe care cântecele mi le deşteptau. Focul s-a stins agale şi n-a mai rămas decât un fir de fum care ieşea din resturile boţite de dogoare. Eu stăteam într-o rână. Poala hainei îmi fusese într-un loc atinsă de flăcări şi atlazul din ornamentaţia rochiei era pârjolit. Tot aşa îmi simţeam şi părul şi genele. Cu toate astea am rămas culcat mai departe, uitându-mă vrăjit la fuioarele subţiratice de fum. Cântecele se terminaseră şi ele. În afară de trosnetele finale ale focului, singurul zgomot care se mai putea auzi era cel produs de jeluiala care domnea în salon.

Aproape nimeni nu mă mai întreabă nimic despre peşti, dar mi-ar plăcea să spun că exemplarele cele mai stranii pe care le-am crescut la viaţa mea sunt cele numite Axoloţi. E vorba de peştii aceia care, în evoluţie, s-au oprit parcă la mijlocul drumului. Au o formă cilindrică, sunt cumva ca nişte viermi enormi care, pe lângă înotătoarele obişnuite, mai posedă şi un soi de mici picioruşe incipiente. În plus, în jurul gâtului, au nişte branhii foarte asemănătoare cu cele pe care le au unele animale de pe vremea dinozaurilor. Exemplarele pe care le achiziţionasem eu erau alb-rozalii. Ochii aveau o culoare roşie intensă. Toată ziua stăteau imobili pe fundul acvariului, şi nu se mişcau decât atunci când le aruncam râmele vii cu care îi hrăneam. Multora dintre cliente, peştii ăştia le cam făceau greaţă. Dar au mai fost şi câteva cărora le-au trezit interesul, cu siguranţă din cauza ciudăţeniei lor evidente. Trebuiau ţinuţi într-un acvariu special. Nu puteau suporta pietrele de pe fund şi nici plantele pe care le puneam de obicei în acvarii pe post de ornament. Trăiau doar între cei cinci pereţi transparenţi. Chiar şi eu trebuia să mă folosesc de un burete ca să curăţ geamul, pentru că erau aşa de agresivi şi de carnivori încât nu acceptau, nici măcar pentru câteva clipe, prezenţa unui

Peşte Gunoier. Odată am făcut un experiment şi am pus o pereche în acvariul lor în timp ce dormeau. Am stat câtva timp să văd ce se întâmplă. În prima jumătate de oră nu s-a întâmplat nimic ieşit din comun. Peştii Gunoieri au început să-şi facă treaba şi, cu gurile lor mari lipite de sticlă, au mâncat liniştiţi impurităţile de pe ea. Axoloţii, ca de obicei, stăteau pe fundul vasului. Eu ştiu că, în general, peştii nu ştiu ce se întâmplă în afara acvariilor lor. Totuşi, de îndată ce m-am îndepărtat de ei, cei doi Axoloţi s-au năpustit să-i înghită pe Peştii Gunoieri. M-am întors în foarte scurt timp şi am dat peste măcel. Axoloţii erau din nou pe fundul acvariului. Aparent, erau liniştiţi, dar din gurile lor ieşeau afară bucăţi din peştii pe care tocmai îi înghiţiseră. Se pare că de atunci începând s-a deşteptat în ei o furie de nestăvilit. Zic asta pentru că după câteva zile au sfârşit sfârtecându-se unul pe celălalt. După experienţa asta, pot să spun că în viaţa mea n-o să mă mai apuc să cresc asemenea peşti. Şi asta nu doar din cauza comportamentului lor feroce. Am avut şi alte specii, încă mai agresive. Peştii Luptători, de exemplu, peştii Piranha şi alţii mai mici despre care nu-mi mai amintesc cum se chemau. Ce nu poate fi acceptat la Axoloţi e stilul lor dezgustător care, dacă se mai adaugă şi înfăţişarea lor, dă ocupaţiei de a creşte peşti un aer diabolic.

În anii ăştia am învăţat că unul dintre cele mai enervante moduri de a muri e cel când boala asta începe de la stomac. Îmi vine oarecum să râd când zic aşa ceva, fiindcă am auzit adesea vorba aia din popor: la om tot burta rămâne clenciul. Şi nu doar că am auzit-o, ci nu o dată am încercat s-o pun în practică. Semnalez această caracteristică a bolii, fiindcă nu încetează să mă uimească fenomenul care face ca atunci când boala debutează la stomac restul corpului să rămână oarecum imun. Când începe de la cap, de la plămâni sau de la alte organe, foarte curând şi celelalte funcţii vitale sunt compromise.

Are loc o reacţie în lanţ, care ţi-l termină pe oaspete în doi timpi şi trei mişcări. Dar când e vorba de stomac, totul pare să stea altfel. Oaspetele are parte de o diaree constantă, care îi şubrezeşte organismul, dar numai până la un punct. Stomacul slăbeşte tot mai mult, şi bolnavul e pe zi ce trece mai decăzut. Şi totuşi, deteriorarea lui continuă nu cunoaşte perturbaţii semnificative. Îşi urmează cursul, fără creşteri şi fără scăderi. Mai simplu spus, colicile şi crampele neîncetate rămân aceleaşi. Lungi şi susţinute. La Muridor am avut oaspeţi care au suportat acest proces chiar şi un an. Şi tot timpul ăsta durerile au rămas invariabile. Bolnavul nu uită nicio clipă că nu are scăpare, în plus, eu am grijă ca nu care cumva să-şi facă speranţe false. Când ajung să creadă că o să se facă bine, trebuie să le bag în cap că boala e aceeaşi pentru toţi. Că aceia care nu mai pot de durere de cap sau cei cu răni care le supurează pe tot corpul trec printr-un proces similar celui pe care-l parcurg bolnavii care prezintă o diaree lungă şi aparent interminabilă. Şi toate merg aşa până într-o zi când organismul s-a golit pe dinăuntru în aşa hal încât nu mai e nimic de eliminat. În momentul acela nu mai trebuie decât să treacă în faza de aşteptare finală. Corpul cade într-o letargie ciudată, în care nu cere şi nici nu dă nimic de la sine. Simţurile sunt complet tocite. Omul trăieşte într-un fel de limb. În genere, această stare durează între o săptămână şi zece zile. Depinde de corp şi de viaţa pe care oaspetele a dus-o înainte de a fi găzduit în Muridor.

Zic că e un mod enervant de a muri, fiindcă pentru nimeni nu-i o bucurie ca oaspetele să stea şi să sufere un an întreg. Am repetat de multe ori că nu există o mai mare binecuvântare decât agonia rapidă. Nici oaspeţii, nici eu n-avem niciun avantaj de pe urma unuia care moare la nesfârşit. Ocupă un pat mai mult timp decât e nevoie şi în felul ăsta îl privează de un loc pe alt oaspete, căruia cu

siguranţă îi vor fi atacate creierul sau plămânii mult înaintea stomacului. Îl privează pe altul care îşi va îndeplini fără greş şi întocmai rolul de oaspete şi va ocupa patul, timpul şi resursele mele nu mai mult decât e cazul. De multe ori, totuşi, mi-am pus întrebarea ce-i de făcut în asemenea cazuri. Până la urmă ajung la concluzia că acceptarea unui asemenea tip de oaspete, cel care va suferi necontenit din cauza stomacului, e o datorie de la care nu mă pot eschiva. Deja mi-am pus suficiente restricţii ca să-mi mai pot impune încă una în plus. Dacă Muridorul nu acceptă femei, nici bolnavi în etapa incipientă, nu pot acuma, pe deasupra, să-i mai resping şi pe aspiranţii cărora le-a fost atacat stomacul. Mi se pare că o asemenea atitudine ar ajunge să golească întru totul de conţinut ideea originară care mă conduce. Dacă aş lua în seamă această ultimă restricţie, ar fi inutil să mai ţin salonul transformat în Muridor. Ar fi fost mai simplu să nu dau nicio atenţie la tot ce se întâmplă în jurul meu şi să asist fără să clipesc la moartea colegilor, prietenilor, a oamenilor necunoscuţi. A tinerilor puternici, a celor care au fost cândva regine ale frumuseţii, care dispăreau cu trupurile făcute praf şi fără niciun fel de sprijin. Trebuie totuşi să rămân fidel rosturilor pe care dintru început le-a avut Muridorul. Nu în sensul Surorilor de Caritate, care de îndată ce-au aflat de existenţa noastră au şi sărit că vor să ne ajute prin muncă şi rugăciuni pioase. Aici nimeni nu-şi îndeplineşte niciun soi de misie sfântă. Ceea ce se face ţine de un sens mai uman, mai practic şi mai real. Mai e o regulă, pe care nu am menţionat-o de teamă să nu fiu cenzurat, şi anume că în Muridor sunt interzise crucifixele, iconiţele şi rugăciunile de orice fel.

Bubele de pe obraji mi s-au extins în scurt timp pe tot corpul. Eu ştiam că e de preferat să nu le scarpini. Şi nici să nu le tratezi cu vreo cremă. Mi se vorbise de efectele pe care le are cortizonul asupra acestui gen de ulceraţii. La

început se vindecau complet, însă după o săptămână apăreau la loc cu forţă maximă. Am reuşit să mă resemnez şi am încercat să-mi port rănile cu mândrie. Am observat câteva reacţii, mai cu seamă la rudele oaspeţilor care pătrundeau până în salon. Era vorba doar de un prim şoc, pe care după aceea îl ascundeau fiindcă sigur credeau că eu nu-mi dădusem seama. De această nouă condiţie a trupului meu m-am folosit ca să mă retrag definitiv din viaţa publică. E clar, se terminase cu rochiile de seară şi nici nu mai aveam chef să mă duc la băile de aburi sâmbătă după-amiaza. Câteodată îmi imaginam, zâmbind în sinea mea, ce reacţie ar avea cei de acolo dacă mi-ar vedea corpul spuzit. Cel mai probabil e că în primul moment nici nu şi-ar da seama şi ar observa totul când deja vor fi fiind prea mult implicaţi. Pot să asigur pe oricine că mulţi dintre ei ar fugi îngroziţi. Deşi aş mai putea da asigurări că mulţi ar continua ca şi cum nu s-ar fi întâmplat nimic deosebit. Acelaşi lucru s-ar petrece poate şi dacă aş ieşi deghizat noaptea. Sigur că în situaţia cu pricina ar fi nişte diferenţe, totuşi, fiindcă e mai mult ca sigur că ar trebui să dau piept, faţă în faţă şi fără scăpare, cu un tip deopotrivă îngreţoşat şi furios la culme. La vârsta şi în starea mea, nu-mi mai ardea de asemenea experienţe. Mă simţeam ca peştii roşi de ciuperci de care fugeau până şi prădătorii lor naturali.

Am efectuat nu o dată un experiment prin care se dovedeşte fără putinţă de tăgadă că peştii atacaţi de ciuperci devin sacri şi intangibili. Oricâţi axoloţi sau piranha le-aş fi pus în acvarii, erau respectaţi în mod absolut. Orice peşte ros de ciuperci moare din această pricină, şi nu din alta. Şi cu mine s-ar petrece întocmai acelaşi lucru dacă m-aş aventura din nou într-o vizită la băi sau aş ieşi noaptea pe străzi. Poate că nimeni n-ar îndrăzni să mă bată sau să mă pună în situaţii periculoase. Deşi e adevărat că felul în care se comportă peştii nu are uneori

nicio legătură cu felul de a se comporta al oamenilor. Eu am văzut, de pildă, cum, de câteva ori, încercaseră să se strecoare în Muridor amanţi neconsolaţi. Veneau să-l caute pe imul dintre oaspeţi. Auzeam cum îl strigă pe nume în toiul nopţii. Uneori, strigătele erau atât de puternice încât mulţi dintre bolnavi se trezeau speriaţi şi începea obişnuitul cor de gemete. Eu rămâneam în patul meu, în alertă dacă treaba se agrava. Uşa din stradă era întărită, ar fi fost puţin probabil să poată intra vreun amant. Oricum, însă, eu rămâneam treaz. Mă întrebam atunci ce-i mână oare pe oamenii ăştia să-i caute pe bolnavi. Poate amintirea unui trecut fericit sau poate convingerea că dragostea merge dincolo de fizic. Dar la ce să între? Doar ca să găsească un om care-i doar piele şi oase. Un om care, în plus faţă de înfăţişarea lui decăzută, nu-i altceva decât un simplu purtător al bolii. Un purtător al bolii care-i predestinat doar la o moarte cauzată de această boală. Dintr-un motiv de neînţeles, genul ăsta de amanţi fugeau de lumina zilei. Nu apăreau niciodată la alte ore decât cele ale nopţii.

Sosirea acestor oameni îmi producea oarecare neplăcere. În principal, pentru că nimeni nu a venit vreodată pentru mine. Mă întreb atunci la ce-mi folosesc toate sacrificiile pe care le-am făcut în administrarea acestui salon. Rămân mai departe tot singur. Fără niciun fel de compensaţie afectivă. Fără nimeni care să vină la mine şi să plângă că sunt bolnav. Cred că ăsta e rezultatul faptului că m-am ocupat atât de atent de salon în perioada lui de strălucire. Şi, de asemenea, al grijii pe care le-am purtat-o colegilor de muncă tot timpul cât au fost alături de mine. Sunt sigur că, dacă ar fi în viaţă, lor le-ar păsa de mine. Ar găsi o formă ca să mă facă să mă simt bine. Mi-ar aduce din când în când Trepăduşi – ăsta era numele pe care-l dădeam băieţilor care ne ofereau, pe bani, ceva distracţie. Poate că nenorocirea mea cea mai mare a fost

că boala mi-a luat prea târziu corpul în primire. Dacă aş fi murit mai devreme, boala mi-ar fi fost poate mai dulce. Avându-i pe colegii mei la căpătâi, grijulii şi atenţi la cererile mele. Dar acum trebuie să mă descurc singur. Trebuie să îndur decadenţa fără să zic nici pâs. Înconjurat de feţe pe care le văd tot timpul pentru prima oară. Sunt nopţi în care mi-e frică. Mi-e teamă de ce o să se întâmple când boala îşi va face apariţia în toată splendoarea ei. Oricât de mulţi ar fi fost oaspeţii pe care i-am văzut murind, oricât ar crede moartea, de multă vreme încoace, că are libertatea să-şi facă toate mendrele în salon, recunosc că acum, când a venit după mine, nu ştiu ce-o să se întâmple. Poate că aceeaşi a fost senzaţia pe care a trăit-o maică-mea când, în sfârşit, după ani şi ani de mers la consultaţii la spitale, i s-a spus că are o tumoare malignă. Eu am aflat când lucram deja în nordul ţării. Mi-a trimis o scrisoare la care nu am răspuns niciodată. Însă acum, eu, aflându-mă într-o situaţie similară, nu am pe nimeni căruia să-i trimit ceva. Nici măcar nu pot nutri nădejdea că există cineva anume care nu vrea să-mi scrie.

Chiar ieri, când mă uitam la acvariul cu apă verzuie, mi-am dat seama că de dispariţia unui peşte nu-i pasă nimănui. În toţi anii ăştia, singurul care a fost afectat de mortalitatea din acvarii am fost eu. Am observat că nişte Gupi se ascundeau printre plante. După aceea ieşeau, însă doar ca să se ascundă din nou. Singura reacţie pe care o au anumiţi peşti în faţa morţii este aceea de a mânca peştele fără viaţă. Dacă nu e scos la timp, devine hrană pentru ceilalţi. Au fost dăţi când, dinadins, i-am lăsat câteva zile morţi pe fundul acvariului. În fiecare zi vedeam cum restul peştilor îl făceau să dispară puţin câte puţin. Mi se părea că în asemenea situaţii moartea dobândea oareşce sens. N-am transformat însă această practică într-un obicei. Aproape de fiecare dată scoteam peştele imediat ce-l găseam mort. În felul ăsta mă simţeam mai liniştit,

fiindcă uneori nu puteam să dorm bine când ştiam că peştele era rupt în bucăţi de unul dintre tovarăşii lui.

Din respect pentru adevăr, ar trebui să spun că bubele care îmi apar pe corp nu sunt lucrul cel mai grav care mi se întâmplă. În cazuri extreme, în iminenţa unei aventuri amoroase, de pildă, tot mai rămâne posibilitatea de a recurge la machiaj. O bază de culoarea pielii ar fi suficientă pentru a face să dispară sâcâitoarele băşici. Machiajul şi ocrotirea unei lumini difuze. Deja am făcut o dată experienţa. Păcat că nu a fost vorba de o întâlnire amoroasă, ci de una dintre nenumăratele Surori de Caritate care vin la poarta Muridorului să-şi ofere serviciile. Nu voiam să afle că sunt bolnav. Ştiam că ar profita de orice semn de slăbiciune în administraţia mea ca să ia ele frâiele. Iar aşa ceva eu n-o să permit niciodată. Mi-am imaginat cum ar arăta salonul condus de oameni de soiul ăsta. Cu medicamente peste tot, străduindu-se să salveze în van nişte vieţi pe care moartea deja le-a ales pentru sine. Prelungind suferinţa, chipurile din bunătate creştinească. Şi ce-i mai rău, încercând să demonstreze în toate felurile posibile cât de multe sacrificii se fac într-o viaţă pe care o pui în slujba celorlalţi. Sub nicio formă n-am să permit să se transforme salonul meu în aşa ceva. Nu ştiu ce-o să se întâmple când o să mă găsească mort. Unii o să zică acum că n-are de ce să-mi pese, dar asta mă îngrijorează destul de mult. Chiar mai mult decât interesul pe care-l am de a-mi guverna singur localul. Poate că asta se datorează faptului că ştiu că toţi oaspeţii o să moară imediat după mine. Şi nu că asta m-ar alarma prea tare. Ce-i trist e modul. O să cadă agonizând într-o derută extremă. Noii oaspeţi, în plus, nu vor mai fi la fel. Sigur vor trebui să treacă prin tot soiul de probe ca să fie admişi. Pe unii o să-i trimită la greţoasele spitale de stat. Altora pur şi simplu o să le închidă uşa în nas. Cel mai sigur e că n-o să vrea să aibă de-a face tocmai cu cei mai nenorociţi, cu cei

care se comportă scandalos, fiindcă mulţi dintre oaspeţi, chiar dacă sunt grav bolnavi, nu-şi schimbă niciodată năravurile care le stau în fire. În ciuda împrejurărilor în care se văd, în ciuda standardizării pe care încerc s-o impun, rămân mai departe fideli felului lor de-a fi, rămân cu apucăturile care lasă atât de mult de dorit. Nu pot să mi le imaginez pe Surorile de Caritate luptându-se cu genul ăsta de personaje.

Am câteva idei, dar nu ştiu dacă am şi forţa suficienta ca, la timpul potrivit, să le realizez aşa cum le-am gândit. Cea mai simplă constă în a-i da foc Muridorului cu toţi cei dinăuntru cu tot. Ştiu că niciodată n-o să pun în practică o asemenea idee. Şi nu o resping doar din cauza remuşcărilor sau a fricii, ci fiindcă pur şi simplu mi se pare o soluţie mult prea simplă. Lipsită complet de originalitatea pe care, din primul moment, am vrut s-o confer salonului de frumuseţe. Mi-a mai trecut prin cap să-l inund. Să transform salonul într-un imens acvariu. Cât de curând am respins şi ideea asta fiindcă mi s-a părut absurdă. Ceea ce cred că într-adevăr o să pun în practică va fi ştergerea completă a urmelor. Trebuie să fac în aşa fel de parcă nici n-ar fi existat vreodată un Muridor pe locurile astea. Am să aştept până ce moare şi ultimul lot de oaspeţi, şi după aceea n-o să mai primesc pe nimeni. Încetul cu încetul o să-mi procur din nou instrumentele şi articolele pentru înfrumuseţare şi am să le instalez pe vechile lor locuri. Am să cumpăr trei mari uscătoare, un nou cărucior pentru produsele cosmetice şi zeci de clame şi agrafe. Am să arunc saltelele şi paturile la o groapă de gunoi. Tot acolo şi ţucalele şi vesela din metal emailat în care servesc supa. Dacă o să fie cineva interesat, o să-i vând maşina de spălat industrială care ne-a fost donată luna trecută. Nu că aş avea nevoie de bani, dar că să nu dea de bănuit dacă o arunc pe un maidan aşa, pur şi simplu. Repet, nu pentru că nu aş avea bani, pentru că

afacerea, la nivel economic, niciodată n-a fost mai înfloritoare ca de când salonul de frumuseţe s-a transformat în Muridor. Din donaţii, moştenirile decedaţilor şi aporturile rudelor am reuşit să adun un capital deloc neglijabil. Aşa că din punctul ăsta de vedere n-o să am nicio problemă să fac schimbările pe care mi le doresc.

Unul din lucrurile care mă umplu de entuziasm când mă gândesc la sfârşitul Muridorului e că acvariile îşi vor recupera splendoarea din trecut. M-am gândit în amănunt la paşii pe care-i voi urma. Mai întâi, o să mă descotorosesc de acvariul care conţine ultima generaţie de Gupi. O să-l arunc pe acelaşi maidan unde o să sfârşească ţucalele şi vesela. O să fie extrem de uşor să vărs conţinutul acvariului şi să mă uit cum peştii se sufocă şi mor pe pământul acela înţelenit. Ba chiar, după ce îl golesc, aş putea să-l păstrez şi să-l umplu din nou cu apă ca să pun acolo nişte peşti anume pe care am de gând să-i cumpăr. Dar nu, vreau să las acvariul intact chiar acolo, pe maidan. Chiar am să tom în el apă proaspătă ca să oxigenez mediul. Am să las nişte mâncare care să ajungă pentru câteva zile. Am să las peştii la mila Domnului. Poate un câine o să-şi bage botul sau poate că o să-l găsească vreun cerşetor. Cel mai sigur e că o să-l descopere unul din tipii care caută prin gunoaie şi fac trafic cu materiale. Cred că o să fie uimit de ciudăţenia obiectului care i-a picat pleaşcă. Atunci o să arunce apa şi peştii şi o să ia acvariul să-l vândă. Când se va întâmpla asta, în salon deja se vor afla acvariile noi şi aparatele specifice nou-nouţe. Nu vor fi cliente, singurul client din salon voi fi eu. Eu singur, murind în mijlocul decorului. Din când în când o să-mi adun toate forţele ca să ajung până la chiuvetă, unde o să-mi ud părul şi după aceea o să-mi bag capul sub un uscător. Totul se va petrece cu uşile închise. N-am să deschid nimănui. Nici noilor oaspeţi, ale căror implorări

aproape sigur că vor traversa pereţii. Şi nici amanţilor nocturni, care vor bate la uşă cu disperarea celui care nu poate accepta că moartea n-a avut milă faţă de obiectul dorinţei lor. Poate chiar membrii instituţiilor care fac din ajutorare un mod de viaţă vor veni la salon. Printre ei vor fi Surorile de Caritate şi angajaţii din asociaţiile fără scopuri lucrative. Eu am să rămân cât se poate de liniştit. Am să încerc să fac cât mai puţin zgomot. Cel mai sigur e că, în câteva zile, vor bănui că se întâmplă ceva dubios înăuntru şi e foarte probabil că o să spargă uşa. Atunci mă vor găsi, mort desigur, însă înconjurat din toate părţile de splendoarea din trecut

Acestea sunt idei răzleţe, pe care poate niciodată n-am să le pun în practică. E mult prea greu să ştii ce evoluţie o să aibă boala mea. Nişte intuiţii pot eu să am, pe baza a tot ce-am învăţat în anii ăştia, dar sunt sigur că boala mea va lua un curs diferit faţă de cel obişnuit. Şi măsurarea timpului devine complicată. Cel mai logic ar fi să mă gândesc că o să am nevoie de cineva lângă mine ca să mă îngrijească în clipele de pe urmă. Ar fi inutil, aşadar, să demontez tot instrumentarul din locul ăsta unde se găsesc toate cele trebuincioase agoniei. Chiar şi decoraţiile, pentru că, printre alte obiecte, acvariul cu apă verzuie e tot ce e mai potrivit pentru a deveni ultima imagine a oricărui muribund. Nu voi putea în niciun chip să scap de Surorile de Caritate. Cel mai sigur e că vor lua ele conducerea fără ca eu să-mi dau seama când anume se va întâmpla acest lucru. Se mai poate, de asemenea, ca în timp ce eu o să am ultimele zbateri ele să accepte noi oaspeţi fără să mă consulte. Simt sigur că nu vor lua în seamă regulile impuse de mine. Ba chiar o să fie în stare să permită accesul femeilor în local. Drept care o să le ascult fără întrerupere gemetele. Pentru mine acela va fi un zgomot nou şi exasperant. Tot planul meu va fi denaturat. Ceea ce înainte a fost un loc destinat exclusiv frumuseţii se

va transforma într-un oarecare loc unde se moare. Nimeni, de atunci încolo, n-o să-şi mai dea seama cât de mult am muncit, cât timp am pierdut. Nu vor şti grija pe care o aveam ca toate clientele să iasă mulţumite din salon. Nimeni nu va şti câtă duioşie a trezit în mine băiatul care fusese obligat să facă trafic de droguri. Nimeni, nimic despre zbuciumul meu când îi auzeam dând târcoale pe afară pe amanţii altora. Când o să cad la pat, toate eforturile mele se vor dovedi inutile. Dacă mă gândesc mai la rece cred că la un moment dat, cine ştie, m-am crezut nemuritor şi n-am ştiut să pregătesc terenul pentru ce va să fie. Poate că sentimentul ăsta m-a împiedicat să-mi acord şi mie timp pentru mine. Altfel, nu-mi explic de ce sunt atât de singur în această etapă a vieţii mele. Deşi şi asta e foarte probabil, anume că însuşi felul meu de a fi e de vină că nu am pe nimeni care să plângă noaptea de mila mea.

Doar de curând am ajuns la concluziile astea. E ciudat să observ că gândurile mele se înşiruie acum mai rapid. Cred că înainte de asta n-am stat niciodată pe gânduri atât de mult. Mai degrabă acţionam mânat de o serie de impulsuri. În felul ăsta am strâns, în tinereţe, banii necesari pentru a-mi deschide un salon de frumuseţe şi tot aşa am început să ies seara travestit în femeie. Însă când a început toată povestea asta cu transformarea localului, s-a produs o schimbare. De exemplu, mereu mă gândesc înainte de a face un lucru. Analizez după aceea posibilele consecinţe. Înainte, de pildă, nu m-ar fi preocupat ce-o să se aleagă în viitor cu Muridorul după ce eu o să dispar. I-aş fi lăsat pe oaspeţi să se descurce care cum o putea. Acum însă, singurul lucru pe care-l pot cere e să respecte singurătatea care se apropie.

Lecţii pentru un iepure mort

málika adjándulillah

Tot acolo au mai apărut
şi nişte cuvinte spuse
în altă limbă, quechua.

1

Într-un text din *caietul cu lucruri greu de explicat,* poetul orb vorbeşte de o întâmplare petrecută în instituţia cunoscută sub numele de citadela finală. Această clădire situată în afara oraşului, unde sunt internate cu forţa persoanele care au contractat boli transmisibile, a fost creată special pentru a împiedica propagarea bolii în rândul populaţiei. Textul se referă la o societate în care oamenii, din raţiuni destul de complicate şi care ţin cu precădere de un profil politic particular, acceptă de bună voie să fie izolaţi şi resping, adesea prin manifestări destul de violente, liberul-arbitru. Anumiţi cetăţeni, în special cei numiţi universali, cer chiar să fie internaţi pe viaţă, chiar dacă nu suferă de niciun fel de boală. O fac deoarece, în linii mari, condiţiile de viaţă în interiorul instituţiei sunt mai puţin dure decât în exterior, şi asta pentru că, în vederea stingerii din faşă a posibilelor proteste legate de un asemenea mod de izolare forţată, celor internaţi li s-au creat anumite avantaje de care nu se bucură oamenii sănătoşi. Cererile persoanelor care n-au contractat boala nu sunt ascultate. Mulţi dintre cei internaţi sunt tineri dependenţi de droguri, în ciuda faptului că în citadela finală consumul de stupefiante este cu desăvârşire interzis.

2

Aproape toată lumea a auzit de punctualitatea serviciului de transport feroviar în statele unite. Aproape toţi, mai puţin prietenul din copilărie care, cu mare generozitate, s-a oferit într-o dimineaţă să mă conducă la

penn station, de unde ar fi trebuit, chipurile, să iau un tren care plecase cu jumătate de oră mai devreme. Eu trebuia sa ajung la casa scriitorilor din ledig house, situată în zona văii râului hudson, la distanţă de circa trei ore de oraşul new york. Cu câteva luni în urmă primisem o înştiinţare prin care eram invitat să beneficiez pentru o perioadă de serviciile oferite de ei. Într-o linişte aproape deplină, instituţia punea la dispoziţia oaspeţilor toate cele necesare pentru ca aceştia să încerce să se ocupe de literatură într-un mediu de minimă perturbare posibilă. Am acceptat pe loc. Le-am trimis un e-mail prin care ceream să-mi asigure cazarea pe perioada maximă de sejur pe care o practicau. Scriindu-le, am şi uitat, evident, de nenumăratele mele încercări, toate ratate, de a-mi găsi un loc prielnic unde să pot scrie fără să fiu deranjat de nimeni. M-am străduit să nu-mi amintesc, de pildă, de fugile sporadice din casa părintească. Sătul de gălăgia domestică, am convenit la un moment dat cu o mătuşă celibatară care locuia singură să-mi închirieze după-masa un soi de studio pe care nu-l folosea. Evident că n-a acceptat banii pe care voiam să-i ofer. Prima dată când m-am prezentat acolo, cu manuscrisele mele şi cu o maşină de scris portabilă underwood veche, care pe vremuri fusese a bunicului, mătuşa mă aştepta cu masa pusă. În van m-am chinuit să-i explic că nu mi-e foame, că singurul lucru de care aveam nevoie era să mă aşez şi să scriu. Nu doar că am fost nevoit să mai mănânc o dată, ci mi-am petrecut întreaga după-amiază ascultând tot felul de poveşti al căror unic subiect era legat de nişte doamne care se întâlneau la parohia din cartier pentru a se îndeletnici cu diverse acte de caritate. Deşi aş fi putut profita de ocazie ca să adun ceva material pentru viitoarele povestiri, la momentul acela singurul lucru pe care mi-l doream era să am un loc liniştit unde să mă pot concentra.

3

Traducătorul se aşază la masa de scris. Tocmai a primit un telefon din ţara lui natală în care a fost anunţat că sora lui literată, care îl crescuse de când era copil, a murit. Ar fi vrut să uite de obligaţiile profesionale, să iasă pe faleză şi să se plimbe toată după-amiaza. Însă trebuia să rămână în atmosfera lui de lucru. Acela era anul în care franz kafka era eliberat de rigorile editorilor care îi monopolizaseră opera. Kafka devenea patrimoniul umanităţii. La fel cum beethoven şi vivaldi erau folosiţi pentru spoturile publicitare, tot aşa kafka urma să fie pus la îndemâna oricui. Traducătorul primise sarcina de a face prima traducere fără constrângeri a operei scriitorului. Ceva similar se mai întâmplase cu ani în urmă cu thomas mann, când traducătorii oficiali ai *morţii la veneţia* îşi pierduseră drepturile, iar editura pentru care lucra îi ceruse lui o traducere inedită din respectivul autor.

4

Apusurile în times square au o înflăcărare cu totul aparte, care nu se ştie dacă provine de la sutele de persoane care traversează intersecţia dintre broadway şi strada 42 sau de la monstruoasele reclame ce transformă oamenii din realitate în fiinţe derizorii şi fac din personajele de pe panouri un simbol al exacerbării omenescului. Aproape niciodată persoanele care au fost alese ca să-şi vadă imaginea, mărită de aproape o sută de ori faţă de dimensiunile reale, nu sunt cotate ca supermodele. E vorba pur şi simplu de oameni care apar chiar aşa cum sunt în viaţa de zi cu zi, poate ca un fel de memento al ideii că paradisurile puse la dispoziţie sunt într-adevăr la îndemâna oricui.

5

Într-o dimineaţă de vară m-am trezit lângă bunicul meu, stăteam în picioare. Eram la grădina zoologică. În faţa noastră stăteau câteva cămile. Erau animale bătrâne. Triste. Plictisite poate. Aveau tipica nuanţă sură pe care obişnuiesc să o etaleze. Bunicul mă strângea cu putere de mână. Nu l-am mai revăzut de atunci. Sigur a murit la scurt timp. Dar eu pe vremea aceea n-am priceput nimic. Atâta doar, nu l-am mai avut alături şi, la un moment dat, absenţa a devenit obişnuinţă. Povestea mea cu el a reapărut peste câţiva ani. Într-o şedinţă de submersiune într-un alt plan al realităţii l-am văzut din nou pe bunicul în faţa acelor cămile. Nu doar că am apreciat scena, ci am simţit, în toată duritatea ei, încărcătura emoţională pe care a declanşat-o moartea lui, poate. M-a lovit o tristeţe adâncă. Am început să-mi amintesc poveştile pe care mi le spunea. Mai ales cea cu maimuţa[1]: femeie pe care bunicul, mi-am dat seama atunci, o pomenea foarte des. Pe lângă imaginea bunicului şi povestea cu maimuţa, tot acolo au mai apărut şi nişte cuvinte spuse în altă limbă, quechua, limba strămoşilor mei.

6

De fapt, poetul orb explică în *caietul cu lucruri greu de explicat* cum se efectuează traficul de sânge infectat în citadela finală. Sângele acesta, pe care înşişi dependenţii de droguri îl lasă în seringi, este primit de cei care vor să aibă chiar un motiv real pentru a fi primiţi în instituţie. Trebuie să dea la schimb doze de amfetamine pe care le strecoară printre romburile zăbrelelor. În noaptea de vară la care face referire poetul orb în faimosul lui caiet, un

1 În original: *macaca,* femela macacului; femeie foarte urâtă (colocv.) *(n. t.)*

membru al bandei universalilor se apropie de citadelă însoţit de unul dintre câinii lui de luptă cei mai bătrâni.

7

Când am decis să le trimit celor de la ledig house un e-mail prin care le acceptam oferta, am încercat să nu-mi amintesc nici de perioada aceea când m-am hotărât să mă retrag complet din oraş ca să scriu, şi am închiriat, în consecinţă, o cabană construită lângă casa unde locuia un prieten austriac împreună cu familia lui. Cabana era situată într-unul dintre cele mai interesante locuri din împrejurimi. M-am dus acolo cu două maşini de scris. Cu respectiva underwood moştenită de la bunic şi cu o olympia din fier masiv. M-am dus să-i salut pe prietenul care-mi închiria cabana, pe nevastă şi pe copiii ei din prima căsătorie. Şi pe cel mic, copilul pe care-l aveau împreună. Totul părea ideal. Panorama pe care o oferea cabana aproape că nu avea limite. Undeva, într-un colţ, se afla terasa care făcea legătura cu casa austriacului şi cu piscina alimentată cu apă de izvor. Am ajuns acolo într-o duminică însorită. După ce m-am instalat, am luat masa cu gazdele. Spre seară, a început prima dramă. Soţia trebuia să plece chiar în seara aceea, pentru că a doua zi se ducea la serviciu în oraş. Restul familiei urma să rămână la ţară. N-aveau să-şi mai vadă mama până în weekendul viitor. Mama şi copiii au început să plângă. Nu voiau să se despartă. Dădeau vina pe austriac, că o obligă pe femeie să muncească în loc să-i permită să rămână cu familia. Copiii îl acuzau în plus că îi bătea de îndată ce rămâneau singuri, fără mama lor. În momente ca astea, austriacul obişnuia să ia o cutioară unde îşi păstra cele trebuincioase pentru fumatul marihuanei strânse din propria recoltă. După ce-şi pregătea nişte ţigări, îl lua în spate pe băiatul cel mic şi se ducea pe-un deal din spatele casei. Scena se

încheia prin îndepărtarea în direcţii opuse a soţilor.

8

Când traducătorul a luat la cercetat textul original al lui thomas mann, a constatat că antecesorii lui omiseseră paragrafe întregi. Aşa a început să se împăuneze la gândul că nimeni nu mai citise înaintea lui adevărata versiune a *morţii la veneţia*. Acum însă, înainte de a medita la importanţa propriei contribuţii, ar trebui să-l muncească gândul că sora lui literata a murit. Sora care l-a scos din orăşelul muced în care s-a născut şi care l-a îmbarcat pe-un vapor. Sora care şi-a dat seama foarte curând de capacitatea lui cu totul deosebită de a traduce texte din limbi pe care nu le cunoştea.

9

Stând în picioare la intersecţia dintre broadway şi strada 42, blocând cu trupul meu fluxul unui şir de oameni calculat şi răscalculat de nenumărate agenţii de publicitate, mi-a venit, nu ştiu de ce, sau poate pentru că aveam cu mine un exemplar din *triptic de carnaval,* să mă gândesc la procedeele pe care le foloseşte de obicei scriitorul sergio pitol ca să-şi construiască personajele, pornind aproape mereu de la prototipuri cotidiene pe care în viaţa de zi cu zi sigur le-am evita de-ar fi să luăm cunoştinţă de un minim procent din trăsăturile lor caracteristice.

10

N-am mai comentat niciodată în ce straniu nivel de percepţie m-a adus faptul de a-l asculta pe bunicul meu vorbind în quechua. Nici nu mai am pe nimeni acum cu

care să pot comenta şi compara relaţia posibilă dintre figura lui în grădina zoologică şi povestea cu maimuţa. O fi un mit pe care bunicul îl povestea de obicei şi care o fi rămas ascuns prin vreun ungher din creierul meu? Deşi e posibil ca povestea aceea cu maimuţa să se fi întâmplat în realitate şi să facă parte, în epoca în care bunicul mă ducea la grădina zoologică, dintr-un soi de imaginar social.

11

Banda universalilor, aşa numeşte poetul orb acele grupuri de tineri pe care sistemul, mai ales în oraşele industrializate, le împinge către suburbii. Universalul care apare în *caietul cu lucruri greu de explicat,* de îndată ce se află în faţa romburilor gratiilor de la geam, îşi scoate cămaşa, ghetele militare şi pantalonii galbeni foarte strânşi pe picior pe care-i poartă. Corpul palid rămâne gol sub lumina lunii care învăluie pustietatea câmpului. Singurul lucru pe care l-a păstrat sunt nişte brăţări pe care se reliefează vârfurile ascuţite din oţel. Dintr-odată, câinele care-l însoţeşte începe să mârâie încetişor. Face asta arătând cu botul spre interiorul citadelei finale. Nu are decât un ochi. Pe spate i se văd o mulţime de crestături sigur dobândite la vreuna dintre multele lupte la care a fost obligat să ia parte. Animalul e neliniştit, simte oamenii care se află de cealaltă parte a gratiilor. Şi într-adevăr apar trei tineri internaţi în instituţie cam de aceeaşi vârstă cu universalul. Ca toţi cei închişi acolo, poartă o salopetă bleumarin pe care e cusută insigna instituţiei. Îl întreabă pe universal dacă a adus drogurile. Îi mai spun că nu era nevoie să se dezbrace complet. Universalul nu răspunde. Îi ordonă câinelui să se liniştească şi apoi întinde nişte flacoane. Imediat după aceea îşi oferă vena braţului drept, astfel că îşi apropie şi mai mult corpul de gratii. Unul dintre internaţi scoate din buzunar o seringă umplută cu o

substanţă închisă la culoare. Acesta e momentul în care universalul, printre romburile gratiilor, primeşte sângele fără să facă niciun alt gest. Cei de dinăuntru dispar la scurt timp după aceea. Nu înainte de a-i da universalului asigurări că orice eroare este exclusă. Au amestecat sângele celor trei. Câinele face o săritură. Vrea să-i urmărească. Scoate o serie de gemete înainte să se liniştească din nou. Universalul se uită la urma pe care acul a lăsa-o pe braţul lui. După ce-şi trece degetele peste punctul ales, alungă câinele mai încolo şi se îmbracă fără grabă. Şi mai mult timp îi ia să-şi pună ghetele. După aceea ia seringa aruncată pe jos şi, cu o mişcare bruscă, o aruncă dincolo de gratii.

12

Câteva zile mai târziu m-au deşteptat nişte zgomote în toiul nopţii. Aproape imediat cineva a început să bată la uşă. Era nevasta austriacului, pe care bărbatu-său tocmai o pocnise. Voia să îi iau apărarea. Să mă duc, zicea, chiar atunci şi să-i spun amicului meu că nevasta lui e o femeie de treabă. Pe lângă incidentul acesta, în timpul săptămânii a mai trebuit să-i mai ascund de câteva ori pe copii sub patul din camera mea ca să-i salvez de represaliile tatălui vitreg furios. În ciuda tuturor obstacolelor, mi-am continuat strădaniile şi am continuat textul pe care nu reuşisem să-l duc la capăt din cauza lipsei unui loc adecvat unde să-l scriu. Starea mea de spirit s-a degradat totuşi în chip vădit. Nu cred că din cauza evenimentelor exterioare. Cred mai degrabă că depresia mea în continuă creştere se datora singurătăţii şi izolării. Timp de câteva zile n-am făcut altceva decât să dorm. În altele stăteam tot timpul treaz. Erau zile când nu mâncam decât produse proaspete şi altele când simţeam nevoia de conserve. Decizia finală, adică plecarea din locul respectiv, nu cred că a fost pe de-

a-ntregul conştientă.

13

Cât îl priveşte pe scriitorul elias canetti, traducătorul a avut o experienţă curioasă pe care o repeta cu plăcere. Autorul nu doar că putea să revadă el însuşi rodul muncii traducătorului, fiindcă la urma urmei era limba lui, dat fiind că provenea dintr-o familie de evrei sefarzi, ci îi cerea chiar ajutorul când voia să corecteze anumite poeme dedicate mării. Dintr-un motiv ciudat, pentru traducător, marea copilăriei evocată adesea cu dor de elias canetti, a început să se asemuiască mării din propria lui copilărie.

14

Există o discotecă situată pe lângă cheiurile râului hudson, nu departe de unul dintre cele mai mari depozite de carne din oraş. E cunoscută sub numele *the mother,* deşi unii clienţi i-au găsit denumiri şi mai simbolice. Câteodată, distracţia constă în a-i privi pe diverşi tipi care se bat ca un fel de demonstraţie a maximei plăceri posibil de atins. La sfârşitul spectacolului, se obişnuieşte să se aducă pe scenă o inimă imensă de vacă din care participanţii vor muşca plini de înverşunare. În ciuda a ceea ce şi-ar putea imagina unii sau alţii, spectacolul inspiră mai degrabă la haz decât la perversiune. Într-o anumită măsură, scena poate să ducă cu gândul la lucrările artistului german joseph beuys.

15

Potrivit bunicului meu, maimuţa avea obiceiul să pomenească insistent de un anume iubit de-al ei care fusese omorât de poliţie în urmă cu nişte ani. La grădina

zoologică, bunicul mi-a spus că bărbatul acesta fusese un luptător din asia care la sfârşitul zilelor a fost nevoit să se facă cizmar. După crimă, maimuţa a devenit ceea ce se cheamă o femeie singură. Ca să-şi asigure traiul, a început să vândă case pentru o firmă de imobiliare destul de importantă. La vremea aceea, curăţa grădinile şi parcul din jurul proprietăţilor pe care le vânduse pe vremuri. Tocmai terminase un afiş prin care voia să atragă alţi grădinari. Voia să fie suficient de bătător la ochi ca să atragă candidaţi dedicaţi trup şi suflet profesiei lor. Cel mai logic ar părea că a fost scris în spaniolă. În cazul acesta chiar şi bunicul l-ar fi putut citi fără greutate. A fost bilingv de mic. Însă tot de mic a trebuit să-şi reprime aproape complet limba maternă. Putea să folosească quechua doar în cercul familiei. În puţinele dăţi când nu a respectat ordinul, a devenit obiectul batjocurii colegilor. A fugit de la şcoală şi a rătăcit fără ţintă câţiva kilometri. Până la urmă s-a aruncat într-un lan de porumb şi i-a cerut lui dumnezeu să se milostivească de el şi să-i ia viaţa.

16

Există multe teorii referitoare la originile poetului orb. Cea care s-a bucurat de maximă credibilitate îl prezintă ca orfan luat de mic de o familie de pescari care l-a crescut ca pe un copil de-al lor, printre ceilalţi fii. Când şi-a dat seama că era orb, familia se pare că a regretat că nu l-a lăsat să moară în pace. Cu toate acestea, copilul a intrat curând în centrul atenţiei locuitorilor din port. Înţelepciunea pe care a dovedit-o de mic i-a făcut pe oameni să se adune serile ca să-l asculte. La lumina lămpilor atârnate la uşa colibei unde locuia, oamenii din port se strângeau în cerc şi după ce-i ascultau cuvântarea lăsau monede în nişte cutii de conserve goale aşezate la intrare.

17

În zilele acelea nişte ţărani mi-au dăruit un câine pe care l-am botezat isus, lucru care a supărat-o destul de mult pe nevasta austriacului. Ce s-a întâmplat e că într-o dimineaţă devreme, după o noapte în care nu domnisem deloc, m-am sculat din pat şi am ieşit din cabana aceea fără să-mi iau rămas bun de la nimeni, nici măcar de la câine.

18

După mulţi ani, sora literată a aflat că abilitatea cu totul specială a traducătorului de a tălmăci texte din limbi necunoscute, era practicată în mod foarte obişnuit de studenţii de la lingvistică.

19

Într-o înşiruire interminabilă, pe scena discotecii *the mother* sunt îndeobşte reprezentate episoade care evocă relaţia dintre stăpân şi sclav, dintre sadicul mascat şi fiinţa plăpândă, copilul torturat în fragedă pruncie sau fata violată pe un teren viran.

20

Bunicul obişnuia să spună, şi eu îl credeam, că toate cuvintele quechua îi redeşteptau delicate trăiri din copilărie.

21

Una din amintirile importante pe care poetul orb le păstra din copilărie era explorarea, prin tact, a aluniţelor

nenumărate presărate pe corpul tuturor membrilor familiei de pescari care-l luase în sânul ei. Considera apariţia unei cantităţi atât de mari de aluniţe drept o întâmplare cu totul ciudată. Când a împlinit nouă ani a dictat primul său poem. A cerut să fie scris cu litere de-o şchioapă pe peretele central al casei unde crescuse. Poemul vorbea despre reflectări şi despre cum deveneau acestea neclare în oglinzi şi de-a lungul vremii. Dar exista un punct, aluniţele, unde puritatea luminii era atât de intensă încât nu mai putea rămâne altă urmă decât sigiliul întunecat care era marca lor.

22

Nu cred să nutresc vreo îndoială că misterul care îmi întovărăşeşte viaţa se află în locul de origine al scriiturii mele. Doar acum, după atâţia ani de căutări şi explorări, ştiu că misterul va rămâne întotdeauna inaccesibil. Nu voi şti niciodată care or fi fost motivele pentru care, din copilărie, m-am încăpăţânat să rămân ore în şir în faţa unei maşini de scris. La început am crezut că plăcerea consta în vederea cuvintelor care apăreau ca de la sine pe pagină. Mă mulţumeam cu asta, să le văd materializate. M-am gândit atunci la posibilitatea de a mă face dactilograf profesionist, încântat de absurditatea care se isca din sunetul tastelor, din mirosul cernelii, din lupta pe care trebuia să o duc cu panglica bicoloră a maşinii portabile underwood model 1915, singura moştenire de familie, la care mi-am scris primele texte.

23

Chiar în acele zile au apărut ştiri prin ziare despre descoperirea unor copii abandonaţi într-o peşteră din falezele care despart oraşul de mare. Fuseseră lăsaţi acolo

într-un coş şi acoperiţi cu o pătură. Sora literată i-a scris o scrisoare traducătorului ca să-i povestească cum un pescar i-a auzit plângând şi că, desfăşându-i, a descoperit că nu aveau nici picioare şi nici mâini. Copiii au petrecut câteva ore la o secţie de poliţie. După aceea au fost trimişi la un orfelinat de stat. Din primul moment, presa i-a botezat fraţii gemeni kuhn. Orfelinatul nu era departe de mare. Poate că din cauza asta, gratiile aveau urme de rugină. Era înconjurat de ziduri înalte şi în câteva colţuri fuseseră ridicate chipuri de sfinţi sculptate în piatră.

24

După o noapte în *the mother* şi o plimbare pe cheiurile care dau în christopher street, nu prea mai ai chef să te ocupi de aspectul concret ale vieţii. Dar rămăsese hotărât ca, după câteva ore de somn, ziua să fie folosită pentru a descoperi, o dată pentru totdeauna, care sunt adevăratele artificii prin care scriitorul sergio pitol transformă o tragedie în carnaval şi viceversa: cum face ca bufoneria cea mai complexă să aibă drept final nenorocirea cea mai cumplită.

25

De la apariţia bunicului meu, maimuţa continuă să trăiască, pentru mine cel puţin, în baraca din care reuşise să vândă proprietăţile. Deşi nu e un fapt sigur, fiindcă aşa cum se va vedea mai încolo, maimuţa a fost obligată chiar de bunicul meu să se retragă în regiunile quechua. În capul meu, baraca funcţionând pe post de punct de vânzare este de fapt o rulotă cu exteriorul mâncat de umezeală. Când asociaţia locatarilor din zonă, văzând relaţia pe care a dezvoltat-o maimuţa cu casele pe care le-a avut spre vânzare, a luat hotărârea ca acea remorcă să

rămână reşedinţa ei definitivă, au târât-o în zona ascunsă de copaci. I s-a mai dat permisiunea maimuţei să construiască alături o colibă pentru grădinarul pe care avea obligaţia să-l angajeze. Maimuţa a făcut în câteva rânduri modificări în interiorul locuinţei ei, fără să ceară permisiunea nimănui. Printre alte schimbări, s-a debarasat de biroul la care făcuse actele pentru vânzări şi a pus în locul lui o canapea.

26

După ce a plecat, poetul orb a pomit-o într-un lung pelerinaj în zona de coastă a ţării.

27

Acum trei ani am leşinat pentru prima dată. Pe atunci nu mi-am dat seama cu adevărat ce se întâmplă. Nici măcar nu eram sigur că am leşinat. Imediat după aceea am avut o senzaţie de greaţă, ameţeală şi somn. Am mers la câţiva specialişti, care n-au găsit nimic anormal în urma consulturilor şi a analizelor. În anul acela a început să se manifeste tot mai mult ceva ca o senzaţie de îndepărtare, ca şi cum realitatea ar fi fost ceva străin, şi asta a durat câteva luni. De multe ori, senzaţia era însoţită de o imposibilitate fizică de a-mi purta de grijă. Pentru prima dată în viaţă lăsam treburile baltă, anulam proiectele, pur şi simplu pentru că nu simţeam că sunt în stare să le duc la capăt. Tot în perioada aceea a început să mi se manifeste tot mai vădit caracterul irascibil.

28

Pe lângă personalul medical şi îngrijitoarele care lucrau acolo, orfelinatul la care au fost trimişi gemenii kuhn mai

putea să conteze pe colaborarea unui grup de femei a căror activitate consta în adoptarea simbolică a câte unuia dintre copiii internaţi acolo. Sora literată, una dintre femeile acestea, îl informă pe traducător că era interzis să scoţi copiii afară din orfelinat. Înăuntru, totuşi, puteau să-şi îndeplinească rolul de mame cum credeau ele că e mai bine. Majoritatea erau necăsătorite sau căsătorite care nu putuseră să aibă copii. Unele îşi îndeplineau corect rolul de mame adoptive, dar erau şi altele cărora niciun copil nu părea să le satisfacă aşteptările. Aceste mame îşi schimbau constant fiii. La început, toate erau supravegheate cu stricteţe de personal. Doar la un an după adoptarea simbolică erau libere să se poarte cu copiii cum li se părea lor mai potrivit. Puteau să-i educe apelând la bătaie sau la ceartă. Aveau dreptul să-i facă să mănânce, chiar cu forţa, bucatele pe care le aduceau la fiecare vizită. Aproape niciuna nu vorbea acasă despre ce făcuse exact în locul acela. În cazul celor măritate, asta ar fi putut să fie luat drept un reproş la adresa vieţii conjugale, iar în cazul celibatarelor, drept expresia considerării că singurătatea e o pedeapsă. Sora literată, care reuşise să-i adopte pe gemenii kuhn după o serie de formalităţi, nu făcea parte din niciun grup, nici al măritatelor, nici al celibatarelor. De câtăva vreme locuia cu un muzician pe care-l cunoscuse într-un local.

29

Înainte de a mă aşeza într-o cafenea ca să analizez opera lui sergio pitol trebuia să dau un telefon acasă în mexic, şi aşa am luat cunoştinţă de faptul cu totul absurd şi de necrezut că un traficant de droguri orb – nu poetul orb – care venise din străinătate cât timp eu eram plecat, folosea masa din sufrageria mea pe post de birou central pentru operaţiile lui ilicite. Poate să pară că mint, dar prietenul

acesta al meu, a cărui cecitate nu-l împiedica, printre altele, să se dedice fotografiei, folosea linia mea telefonică pentru a-i contacta pe mafioţi şi, după câte se părea, adresa mea era locul stabilit pentru predarea unei importante cantităţi de droguri.

30

Bunicul îmi spunea adesea că locuinţa grădinarului era o colibă încă şi mai modestă decât remorca unde trăia maimuţa. Cu toate acestea, nu lipsa de confort părea să fie principalul motiv pentru care grădinarii, unul după altul, îşi dădeau demisia. Aproape niciodată bărbaţii aceia n-au putut să exprime în cuvinte cauza exactă a plecării lor. Se limitau la atât: îşi lăsau împrăştiate uneltele prin parc şi plecau fără mai multă vorbă.

31

În fiecare localitate în care ajungea, poetul orb cerea să i se facă cunoştinţă cu cel mai bătrân locuitor şi apoi se închidea cu el câteva zile în şir. Înainte de a-şi continua călătoria, trimitea să-i fie tipărit undeva într-un loc faimos poemul pe care îl scrisese sub inspiraţia momentului. Călătoria a durat zece ani. S-a încheiat când poetul a ajuns în capitală. Nu se ştiu prea multe despre primul an petrecut acolo. Se presupune că s-a cazat în casa unor rude ale familiei pescarilor. Se spune că de-a lungul acestei perioade nu a vorbit cu nimeni. Că mulţi vecini veneau la poarta casei ca să-l asculte, însă niciodată poetul orb nu şi-a întrerupt tăcerea încăpăţânată pe care şi-o impusese. Nici măcar membrilor familiei care l-au cazat nu le-a adresat vreo vorbă. Cu o parte din banii câştigaţi pe vremuri din cuvântările lui, bani pe care îi păstrase cu mare grijă tot timpul cât ţinuse călătoria, ceru în scris să i se cumpere o bicicletă. Îl alese apoi pe băiatul cel mare din casă şi, după ce îi stabili o leafă, rupse tăcerea ca să-i ceară să-l ia la plimbare, de-acum înainte, trei ore în

fiecare zi.

32

Sunt mereu atent, cu o intensitate anormală, la ce se întâmplă în jurul meu. Am reacţii foarte rapide şi violente care, din fericire, se potolesc imediat. Ce mai simt e că nu suport mulţi dintre stimulii externi printre care sunt nevoit să trăiesc. Trebuie să mă ocup numai de un singur lucru. Mă enervează la culme, de pildă, ca două persoane să mi se adreseze în acelaşi timp sau să-mi sune un telefon în timp ce vorbesc la altul. De asemenea, mă simt excesiv de sensibil la anumiţi stimuli vizuali. Trebuie să dorm cu toate luminile stinse şi, mai ales pe plajă sau la ţară, aş prefera de multe ori ca peisajul în faţa căruia mă aflu să nu mi se dezvăluie pe deplin. Toate astea ar părea să constituie portretul unui nevrotic sau ceva de genul ăsta, dar ce e ciudat e că e vorba de stări care apar ca nişte fulgere şi durează extrem de puţin.

33

În urmă cu câteva luni, sora literată adoptase o fetiţă al cărei comportament, până la urmă, a dezamăgit-o total. Era vorba de un copil tăcut a cărui unică plăcere evidentă era aceea de a sta ore întregi în faţa televizorului. Pe lângă mâncare şi haine, sora literată obişnuia să-i aducă şi cărţi de poveşti. Cu toate acestea, cu oricâtă grijă le-ar fi ales ca să fie într-adevăr poveşti interesante, n-a reuşit niciodată s-o facă pe fată să asculte cu atenţie. Cărţile s-au adunat adăugându-se lucrurilor orfanei. Când sora literată s-a hotărât s-o abandoneze, luă cu ea toate cărţile până la ultima. În următoarele zile a continuat să meargă la orfelinat cu aceeaşi regularitate. Părea să caute alt copil pe care să-l adopte. Fetiţa repudiată se apropia de ea când

o vedea venind, dar sora literată o îndepărta hotărâtă, preferând să se dedice căutării unui copil care s-o mulţumească cu adevărat.

34

Locuiesc în cartierul roma din ciudad de mexico, chiar acela unde se află clădirea în care are loc crima povestită într-una dintre cărţile cele mai importante ale lui sergio pitol. Din când în când, îmi apare în faţa ochilor piaţa río de janeiro, locul crimei, dar şi balconul în care scriitorul william burroughs obişnuia să dea petreceri straşnice până ce şi-a omorât nevasta dintr-un foc de armă. În momente din astea, îmi imaginez sufrageria înconjurată de poliţişti înarmaţi.

35

Bunicul mi-a povestit că la început maimuţa s-a simţit cam derutată văzând cum se comportă grădinarii. Cu vremea, a început să se obişnuiască. Avea sistemul ei ca să-i testeze pe candidaţi, şi anume, în primele zile, nu-i slăbea niciun moment şi se ţinea scai de proaspeţii angajaţi. Nu doar că le urmărea îndeaproape mişcările şi munca, dar le mai şi dădea sfaturi. Uneori mai intervenea smulgându-le uneltele ca să le apuce ea şi să le folosească aşa cum se cuvine.

36

Într-o primă etapă, poetul orb a fost condus prin zona din jurul dealului pe care se afla casa. Doar după câteva luni de zile a îndrăznit să ceară să între cu bicicleta în oraş. Un an mai târziu numele lui apărea în principalele ziare. Obţinuse locul întâi la concursul de admitere într-

una din universităţile cele mai prestigioase din ţară. Alertat de ştire, un cuplu extrem de bogat a crezut că îl recunoaşte în poetul orb pe fiul sechestrat cu ani în urmă. L-au adoptat de-ndată.

37

La un moment dat leşinurile au început să devină tot mai regulate. Încetul cu încetul mi-am dat seama de adevăratele lor dimensiuni. Am descoperit, mai cu seamă din pricina faptului că după crize simţeam o mare durere în muşchi, că în timpul căderilor în inconştienţă aveam convulsii. Am început de asemenea să le identific şi celelalte caracteristici, cum ar fi muşcatul limbii şi loviturile la cap. Un fapt curios era că aproape toate leşinurile aveau loc la aceleaşi ore şi în aceleaşi circumstanţe. Se produceau de obicei dimineaţa, când mă pregăteam de duş. Când s-a întâmplat să le am în faţa altor persoane de fiecare dată s-au nimerit să fie în momentul în care mă pregăteam să mănânc.

38

De-ndată ce gemenii kuhn au intrat în orfelinat, sora literată a trebuit să lupte din greu cu celelalte mame ca să obţină tutela. Toate au fost nemăsurat de interesate de aceşti copii. Ai fi zis că luarea în grijă a gemenilor ar fi reprezentat pentru femeile acelea demonstraţia cea mai concludentă a calităţii dragostei materne pe care încercau să şi-o satisfacă în acest loc. Două zile întregi şi-au neglijat odraslele vremelnice şi şi-au trecut în braţe de la una la alta gemenii, ca să le dea toate îngrijirile pe care le considerau necesare.

39

Am sunat la casa mea din mexic de la un telefon public aflat într-unul dintre principalele parcuri ale oraşului. Trebuia să rezolv cumva povestea cu traficantul de droguri orb care se instalase la masa mea din sufragerie, în faţa mea se ridica o cuşcă enormă, instalată acolo pentru câinii din zonă, ca să facă mişcare. Toţi stăpânii de câini purtau, ca şi cum ar fi fost o mănuşă, o pungă mică din plastic pregătită să strângă excrementele animalului de companie. Probabil ăştia-s oamenii de la *the mother,* mi-am zis în timp ce aşteptam să mi se răspundă la telefon, înrobiţi în momentul acesta de dejecţiile animalelor lor.

40

Bunicul meu, bunicule, sunt în lumea de sus.

josé maria arguedas

41

Începând din acel moment poetul orb a fost văzut adesea pe culoarele universităţii. După câteva luni de adaptare, a început să-l ţină de braţ femeia cu care s-a căsătorit mai târziu, o femeie care se apucase târziu de studii şi care purta mereu, deşi nu era deloc o persoană evlavioasă, un soi de sutană confecţionată dintr-o stofă grosieră. Pe degetul mic avea trei aluniţe mărunte, iar poetul orb i-a cerut să le acopere cu un degetar de piele neagră. I-a mai interzis de asemenea să poarte la vedere câinele din pluş pe care ţinea să-l ia mereu cu dânsa.

42

Totul începe cu un ciudat gust-senzaţie de care mi se impregnează întregul corp. Şi cu un flux neîncetat de idei

aberante. Îmi trec prin cap o serie de fraze construite fără nicio logică. Imediat îmi simt braţele cuprinse de o rigiditate extremă. Apoi îmi pierd conştiinţa. Uneori mă apucă crizele chiar şi în somn. În situaţii din astea mă trezeşte durerea produsă de limba muşcată. Nu de puţine ori m-am gândit la posibilitatea de a-mi stăpâni crizele prin puterea voinţei. Îmi imaginez că, de îndată ce se anunţă simptomele, ar trebui să încerc să birui senzaţiile care încep să mă cuprindă. Unul din chipurile de a le evita ar putea fi să fug din locul unde mă aflu, ca şi cum crearea un nou context ar reuşi să modifice condiţiile necesare pentru producerea unui nou atac. Mă gândesc că în felul ăsta aş evita măcar leşinul, pentru că e mai mult decât probabil că senzaţiile ulterioare s-ar păstra intacte. Mă refer la frig, somn şi ameţeală. În tot acest timp, întrucât nu fusese detectată nicio anomalie clinică, n-am luat medicamente. Criza majoră, ca s-o numesc aşa, a avut loc anul trecut în iunie.

43

Când a împlinit patruzeci de ani, folosind o parte din banii pe care fratele ei traducătorul i-i trimitea din străinătate, sora literată a hotărât să adune textele pe care le scria într-un volum care a circulat mai ales printre membrii grupului autointitulat *iubitorii culturii* şi care se reunea într-o casă din centrul oraşului. Unul din scopurile grupului consta în detectarea oricărei noi publicaţii şi obţinerea câtorva exemplare pentru a fi studiate la reuniuni. Sora literată a reuşit să-i fie semnată de către membri o adeverinţă prin care se confirma că timp de patru joi consecutive grupul îşi închinase activitatea lecturii şi comentariului operei ei. A fost suficientă prezentarea respectivului act pentru ca autorităţile orfelinatului să-i dea aprobarea de a deveni mama

temporară a gemenilor kuhn.

44

În ciuda a toate, fotograful şi traficantul de droguri orb continua să dea instrucţiuni şi ordine de la masa mea din sufragerie. În acelaşi fel în care în paginile romanului lui sergio pitol clădirea din piaţa río de janeiro nu mai e clădirea din piaţa río de janeiro, nici masa mea din sufragerie nu mai e masa mea din sufragerie. Perspectiva timpului, măsurătorile lui, au suferit un soi de răsturnare. Poate că am intrat, aproape fără să vreau, în timpul congelat al modelelor supradimensionate etalate pe afişele din times square.

45

Acum nouăsprezece ani maimuţa a vândut şi ultima casă, mi-a zis foarte precis bunicul în timp ce încerca să mă dezlipească, fără prea mult succes, de cămilele nemişcate. Cerul era opac. O ceaţă deasă modifica percepţia obiectelor. A fost extrem de atentă la operaţiile financiare, sublinie el. Atât proprietarii, cât şi clienţii au fost foarte mulţumiţi de ea. Cu toate acestea, în ciuda realizărilor obţinute, amintirea sfârşitului tragic al luptătorului din asia a chinuit-o mereu. Poate din pricina asta a acceptat după o vreme sugestia bunicului meu de a se retrage în regiunile andine. Iubitul ei a murit din cauza unui glonţ primit în asaltul dat în atelierul unde confecţiona pantofi. Cum probabil că bănuieşti, spunea bunicul meu adesea în gol, nu erau chiar toate în ordine în viaţa ei. Pe lângă amintirea iubitului, mai suferea şi din pricina veşnicelor demisionări ale grădinarilor. Ultimele luni fuseseră cu adevărat dramatice. Au părăsit-o trei candidaţi în aceeaşi zi. Vecinii îi făceau observaţii. O

chinuiau fără încetare. În parte, pentru că grădinile erau neîngrijite. Dar şi pentru că nu voiau să aibă toată ziua de-a face cu străini care să mişune prin zonă.

46

Deşi nu era înscrisă la niciun curs, femeia în sutană venea la toate orele la care asista poetul orb. De ziua lui, pe care poetul orb însuşi a hotărât s-o sărbătorească la echinocţiul de primăvară, femeia în sutană i-a dăruit un ceas pe care l-a adaptat special pentru el. În vremea aceea, poetul orb a vorbit de multe ori despre dragoste şi despre raportul pe care aceasta trebuia să-l păstreze faţă de celibatul obligatoriu. Multe dintre reflecţiile lui apar în cartea secretă, pe care, cum se ştie, a botezat-o *caietul cu lucruri greu de explicat,* alcătuită în principal din ştiri decupate din ziare, dar şi din texte proprii. Ca gest de consideraţie specială, poetul orb s-a hotărât să-i arate caietul femeii în sutană la scurt timp după ce a cunoscut-o. S-au aşezat sub un pom. N-au citit decât câteva părţi.

47

Universalii sunt însoţiţi de obicei de câini din rasa bull terrier.

48

Cu câteva luni mai devreme intrasem într-o depresie adâncă. Era cam straniu, dat fiind că, de când mă ştiu, starea mea de spirit s-a menţinut cât de cât stabilă. În dimineaţa în care a avut loc criza cea mai puternică mă găseam într-un restaurant împreună cu două persoane. Una era galerista mea din paris şi cealaltă asistenta mea într-o instalaţie pe care trebuia să o vernisăm în scurt

timp. Chiar în momentul în care mă pregăteam să iau prima muşcătură din pâine au început simptomele.

Totul a fost extrem de rapid. N-am avut timp să pun în practică niciunul dintre procedeele pe care le inventasem ca să evit asemenea situaţii dezagreabile. După spusele tovarăşelor mele, înainte de a mi se da ochii peste cap am scos un sunet foarte adânc din gât. Imediat după aceea am început să am convulsii, care au durat cam un minut. Am căzut jos şi am rămas ţeapăn încă un minut. Gura mi s-a umplut de salivă şi mi-am muşcat foarte puternic limba. Am rămas în inconştienţă aproape un sfert de oră. Femeile care mă însoţeau afirmă că respiram greu, iar pielea căpătase o nuanţă vânătă. Când m-am trezit am văzut multă lume strânsă în jurul meu. Am desluşit sirenele unor ambulanţe. Un asistent medical m-a întrebat în ce zi a săptămânii suntem. I-am răspuns corect şi, cu siguranţă enervat de prezenţa atâtor persoane în jur, i-am spus galeristei că ar fi bine să căutăm alt restaurant unde să ne continuăm conversaţia în linişte.

49

Sora literată era băutoare, dar, social vorbind, nu era considerată alcoolică. Se îmbăta doar o dată sau de două ori pe lună până ce uita de sine. Potrivit traducătorului, se pare că în situaţii din astea uita să îşi ia pastilele pentru inimă care îi fuseseră prescrise. Moartea ei a survenit într-una din aceste ocazii.

50

Traficantul de droguri orb şi modul în care trebuia să abordez povestea asta începuseră să mă obsedeze. Am vrut să-mi amintesc numele avocatului care l-a scos pe william burroughs din închisoare la trei zile după ce-şi

omorâse nevasta. Îngrijorarea pe care mi-o provoca modul în care se prezintă situaţia în casa mea din mexic nu m-a mai lăsat să mă întorc în time square ca să verific observaţiile mele despre relaţia pe care am crezut c-o descoperisem, dintre trecători şi modelele fotografiate. Şi nici la *the mother* nu m-am mai dus noaptea, la ultimul show care îi avea ca subiect pe cei care leagă relaţii la umbra ocrotitoare a copacilor din parcurile publice.

51

Într-o noapte am observat un fel de alinare pe faţa bunicului meu. Asta s-a întâmplat când mi-a spus că maimuţa încercase diverse soluţii ca să rezolve problema grădinarilor care invariabil fugeau din grădinile ei. O soluţie a fost cea cu afişul. Când i-a venit ideea respectivei strategii, a scris cuvintele pe o tăblie de lemn pe care a pus-o apoi pe trunchiul unui stejar destul de bătrân. Maimuţa părea să aibă un talent înnăscut la desen, talent pe care avea să şi-l cultive în mod aproape profesionist mai târziu, când se va fi mutat în zona quechua unde s-a apucat să facă portretele copiilor morţi. Inscripţia a rămas în bătaia vântului aproape o săptămână. În pofida tuturor aşteptărilor, însă, în primele zile a părut mai degrabă că-i alungă pe toţi posibilii candidaţi. Spre deosebire de ce se întâmpla în condiţii normale, când punea anunţul scris pe o hârtie oarecare la geamul aşa-zisei ei case, de data aceea nu s-a prezentat nimeni. Maimuţa a fost pe punctul de a scoate tăbliţa de lemn când au apărut pe neaşteptate doi oameni interesaţi de slujbă. Amândoi aproape în acelaşi moment. Maimuţa le-a luat datele pe rând.

52

În primul an de studii, poetul orb a fost propus la

conducerea asociaţiei studenţilor din universitate. Nu doar că a refuzat propunerea, ci a şi făcut un jurământ în scris prin care declara că nu va accepta niciodată nicio funcţie publică. În perioada aceea a început să scrie *tratatul asupra austerităţii*, care i-a adus, la publicarea lui, un număr considerabil de discipoli. Din acest moment a început să crească tot mai mult numărul de oameni care-i căutau tovărăşia. Avea adepţi chiar şi printre cei care, neştiind să scrie şi să citească, asistau la lecturile organizate în casa părinţilor lui adoptivi. O altă preocupare importantă a lui în perioada respectivă a fost cea de-a se interesa în amănunt cum funcţionează organizaţia de cercetaşi din oraş. Acest zel s-a născut într-o seară când femeia în sutană i-a descris un asemenea grup de copii în timp ce se pregăteau să traverseze o stradă foarte circulată.

53

Am fost transportat imediat la spital, unde am fost internat ca să mi se facă analizele necesare. Chiar din primul moment au început să-mi administreze intravenos doze puternice de medicamente. Începând din prima noapte am intrat într-un soi de stare de reverie. Din punct de vedere fizic, am remarcat două manifestări aparent contradictorii. Mă simţeam extrem de euforic şi, în acelaşi timp, muşchii dădeau continuu semne că o sa înţepenească. Aveam chef, simultan, să dorm şi să fac mişcare. După două zile, m-a apucat o criză de nervi din cauza unei greşeli a agentului meu de asigurări. A fost o reacţie pe care o consider anormală. Chiar dacă greşeala respectivă m-a obligat să plătesc în întregime, din buzunar, cheltuielile de spitalizare, felul în care s-a manifestat criza mi-a arătat clar că e vorba de ceva serios. Alt element pe care l-am observat şi care mi s-a părut

extrem de ciudat e legat de depresia pe care o târâm după mine de câteva luni şi care a dispărut complet. La fel de neaşteptat cum a şi apărut. Eu încercasem în zadar s-o combat prin mijloace psihanalitice. Am avut chiar şi trei şedinţe de terapie într-o singură zi. În ciuda tuturor eforturilor, depresia a rămas la fel de persistentă timp de câteva luni bune. Până la urmă am plecat de la spital cu prescripţia de a lua trileptal de două ori pe zi.

54

Ca să între în orfelinat, sora literată se folosea de o legitimaţie veche, cu datele şterse şi greu de citit. Nimeni nu i-o cerea niciodată. Putea chiar să vină cu invitaţi. Rupsese de mult pactul pe care îl încheiaseră mamele adoptive şi îi povestea în detaliu traducătorului ce face la orfelinat. Printre altele, i-a spus şi motivele pentru care a dezamăgit-o prima fetiţă. Apoi i-a mai povestit amănunţit despre sosirea gemenilor kuhn şi despre bulversarea majoră pe care prezenţa lor a provocat-o celorlalte femei.

Când am ajuns, în cele din urmă, după o lungă călătorie în care fusesem întovărăşit de gândurile cele mai fataliste, în sufrageria din casa mea, traficantul de droguri dispăruse. Am găsit în schimb, în chip de dar, o fotografie în format mare cu câinele meu, pe care el o făcuse la vizita anterioară. În loc să-mi găsesc casa înconjurată de poliţişti, trecerea traficantului de droguri orb rămăsese înscrisă doar în imaginea unui animal de companie.

56

Spre surprinderea bunicului, maimuţa a acceptat să-i angajeze în acelaşi timp pe cei doi candidaţi la postul de grădinar. Primului, maestrului spin[2], i-a propus să-l ajute,

2 În original: *espín, spin,* referitor la mişcarea de spin a

drept plată pentru grădinărit, la dezvoltarea unei teorii matematice la care lucra şi pe care o numise *metoda mariotică.* Începuse să o conceapă în perioada când preda elevilor de la o şcoală publică. Celui de-al doilea, fratelui francisco, îi oferi să îl ascundă de persoanele care, chipurile, îl urmăreau. Amândoi aveau să locuiască în baraca de lângă remorcă. Maimuţa lipise, pe peretele interior al salonului, un afiş vechi de cinema unde se făcea reclamă unui film cu actorul chinez bruce lee. Mi se pare extrem de curios că bunicul l-a pomenit pe bruce lee în interminabilele lui discursuri despre maimuţă. Imaginea bunicului meu datează din anii şaizeci, şi toţi ştiu că filmele cu luptătorii din asia au apărut mai târziu. În pofida a toate, îmi răsună tot mai clară vocea lui afirmând că în locul cel mai important din remorcă se afla afişul filmului *enter the dragon*, mai cunoscut sub numele de *operaţiunea dragonul.*

57

După un timp, poetul orb a aflat mai multe detalii despre organizaţia de cercetaşi. De mai multe ori a afirmat că regreta enorm faptul că niciodată nu s-a putut număra în rândul acestor băieţi. Dădea vina pe orbire şi pe faptul că a fost crescut într-un îndepărtat sat de pescari. Pe vremea aceea deja îşi legalizase relaţia cu femeia în sutană. Se vorbea chiar de o dată aleasă pentru nuntă, dar planurile au fost schimbate forţat pentru că, într-o dimineaţă, părinţii poetului orb au fost găsiţi morţi în camera lor. Aşa cum erau culcaţi, păreau că dorm liniştiţi. Ca să îi fie poetului orb alinată tristeţea, s-a organizat o înmormântare rapidă.

58

---

electronului (*n. t.).*

La început, n-am tolerat prea bine efectele trileptalului. Simţeam o ciudată rigiditate în muşchi, precum şi o apatie tot mai crescută. M-a îngrijorat de asemenea şi demobilizarea sexuală care a început să mă cuprindă. Şi faptul că îmi sângerau gingiile. Am încercat să-i vorbesc medicului despre simptomele astea, dar n-am primit niciun răspuns convenabil. M-am adresat atunci altui specialist, şi el mi-a prescris keppra şi încă o encefalogramă. Când mi-a revăzut fişa clinică, a descoperit că medicul anterior nu preluase de la centrele de analize rezultatul fundamental, al biorezonanţei. Mă diagnosticase doar pe baza tomografiei. Cu toate acestea, studiind rezultatele rezonanţei magnetice, pe care le-a cerut de urgenţă, n-a descoperit în ele nicio modificare semnificativă. Nici encefalograma la care m-a supus ulterior n-a detectat nimic. A afirmat atunci că e posibil ca toate să fie datorate lipsei de somn şi abuzului de alcool. Mi s-a părut ciudat verdictul, mai cu seamă pentru că obişnuiesc să dorm mai mult de opt ore pe zi şi rareori m-am simţit beat. Tabletele de keppra ale noului doctor mi-au provocat multe efecte secundare. Mai rele decât cele ale trileptalului. Am avut vise extrem de neplăcute, precum şi amorţeli până la paralizie ale extremităţilor.

59

Când i s-a acordat surorii literate tutela copiilor, multe dintre falsele mame au protestat în chip isteric. Au fost şi dintre acelea care şi-au abandonat fiii şi nimeni nu le-a mai văzut vreodată pe acolo. Sora literată i-a scris traducătorului cum au reuşit gemenii kuhn, în ciuda limitărilor lor, să îşi poarte treptat singuri de grijă. Traducătorul a întrebat-o deseori din ce motive şi-a asumat creşterea unor asemenea copii.

Începutul poveştii se plasează
în urmă cu câţiva ani

60

Scriitoarea margo glantz aşteaptă, ghemuită după perdelele din casă, ora exactă la care femeia care iubeşte animalele, aceea care bântuie prin zona unde locuieşte, agaţă de clanţa uşii principale punga cu mâncare destinată căţelei lola. De câteva zile margo glantz i-a interzis lolei, căţeaua ei, să iasă pe stradă. Pe dos faţă de stilul liber în care a fost crescută încă de pui, lola trebuie să ducă acum un trai de câine de casă obişnuit. Femeia care lasă pungile cu mâncare la primele ore ale după-amiezii trebuie să înţeleagă odată că acest câine nu e un animal de pe stradă sau înfometat. Mai mult, trebuie să înţeleagă că e vorba de lola, căţeaua lui margo glantz, care în plus e protagonista volumului de povestiri pe care stăpâna ei tocmai l-a publicat. Însă femeia care iubeşte animalele pare să ignore toate detaliile astea. Ţine să lase, cu forţa, la poarta casei situate pe strada hornos colţ cu tres cruces, kilogramul de ficăţei de pui care e sigură că îi este refuzat lolei în această locuinţă.

61

Menţionarea filmului cu bruce lee mă face să-mi amintesc de succesul pe care l-au repurtat producţiile lui în special în zona quechua a ţării. E impresionant cât de mult se identificau cei care foloseau limba proscrisă a strămoşilor mei cu filmele acestea vorbite în chineză. Câţiva spectatori au ajuns chiar să introducă în vorbirea de zi cu zi cuvinte asiatice care sunau de parcă ar fi aparţinut chiar limbii lor native. Mă gândesc că pentru bunicul meu ar fi fost de folos să asiste la asemenea proiecţii

cinematografice, deşi, dat fiind caracterul lui, mă îndoiesc că ar fi putut să participe la catharsisul pe care mulţi fraţi întru limbă îl resimţeau în acele săli de cinema de provincie.

62

Poetul orb a vândut imediat proprietăţile pe care le posedaseră părinţii lui şi şi-a cumpărat o casă care nu avea cine ştie ce utilităţi. A ales o casă cu două niveluri ca să doarmă la oarecare distanţă de femeia în sutană, cu care s-a căsătorit printr-o ceremonie scurtă, organizată la puţin timp după înmormântarea părinţilor lui adoptivi.

63

Când i-am spus la telefon doctorului că respectivele keppra îmi făceau rău, mi-a schimbat imediat medicaţia. De data asta, mi-a prescris lamicdal, fără să facă referinţă la posibilele efecte colaterale. Am luat lamicdal vreme de cincisprezece zile. La început, rezultatele au părut să fie foarte bune. Am simţit o maximă dinamizare psihică şi mi-au dispărut senzaţiile stranii din corp. Am avut însă, la scurt timp, o criză alergică serioasă. A început cu accese de febră mai mare de patruzeci de grade şi corpul s-a umplut de erupţii. O săptămână întreagă am suferit de respectivul sindrom. Nu-mi amintesc numele lui, dar e legat de ceva cu *smith & johnson,* sau ceva de genul ăsta. Medicul care mi-a prescris medicamentul nu a vrut să-şi asume responsabilitatea. Ba chiar a negat, la început, că lamicdalul ar fi putut să aibă vreo legătură cu aceste simptome. M-am dus în zilele acelea la mai mulţi medici generalişti, dar niciunul n-a reuşit să dea un diagnostic corect. Unii ziceau că e vorba de rubeolă, alţii că e un caz de scarlatină. Disperat, am ajuns într-un sfârşit la serviciul

de urgenţă al unui spital din apropiere, unde unuia dintre doctorii adunaţi acolo i-a venit în cap să întrebe dacă nu luam medicamente împotriva convulsiilor. În urma răspunsului meu afirmativ, am fost condus la un dermatolog, care a fost pe punctul de a cere să fiu internat de urgenţă, dată fiind gravitatea tabloului clinic pe care o prezentam. Hotărî să trec pe un tratament radical, pe bază de cortizon. Încetul cu încetul, cumplitele simptome au început să se atenueze. Totuşi, întreaga suprafaţă a corpului mi-a rămas arsă. După câteva zile mi-am schimbat complet pielea. Şi ficatul a fost afectat pentru totdeauna de intoxicaţie. N-am mai luat niciun medicament timp de aproximativ două luni.

64

Sora literată părea să aibă nevoie de o doză minimă de alcool pentru ca atitudinea şi comportamentul să i se modifice vădit. Începea să bea de la primele ore ale serii. Nu se oprea decât înspre zori. Delirul ei era legat în special de trecut. Vorbea în special despre fratele ei, traducătorul. Asta se întâmpla când se îmbăta acasă. Când mergea la taverne lucrurile se petreceau altminteri. Ajungea acolo pe la miezul nopţii având la ea, în geantă, texte scrise în zilele anterioare. Lua loc şi după ce bea două pahare de rachiu îşi recita cu voce tare scrierile. De obicei, citea aşa vreo oră. După ce termina şi îşi dădea seama că nu o ascultase nimeni, îşi împărţea manuscrisele printre cei de faţă. Mergea de la o masă la altă şi cerea păreri sau repeta fragmente ştiute pe de rost. Când observa că oamenii continuau să nu îi dea atenţie, îşi strângea foile, se îndrepta spre masa ei şi, privind în gol, începea să bălmăjească tot felul de vorbe legate de secretele artei literare. În ultima perioadă, acest final a cunoscut o seamă de variaţii. În loc să vorbească despre

profesia ei începuse să rămână ţintuită pe un scaun şi de acolo istorisea pretinsa şi adevărata poveste a gemenilor kuhn.

65

Margo glantz stă mai departe ascunsă şi aşteaptă. Ştie că, în ciuda aparentei întârzieri, femeia cu ficăţeii nu va renunţa nici azi la străzdania ei. Habar n-are cum să scape de personajul ăsta hotărât să vegheze asupra exemplarelor canine din zona centrală din coyoacán. În ciuda eforturilor ei, deşi a încercat de mai multe ori să-i explice că are suficiente mijloace economice pentru ca animalul ei să aibă mereu ce mânca, femeia insistă cu şi mai multă perseverenţă.

66

În amintirea mea, bunicul voia mereu să se deplaseze între spaţiul rezervat cămilelor şi bazinul destinat focilor.

Marea era aproape. Câteodată chiar se putea auzi desluşit sunetul valurilor. La un moment dat bunicul mi-a povestit despre noaptea în care una dintre foci a scăpat şi a încercat să ajungă din nou la ocean. Era la mijlocul drumului când un taximetrist s-a încrucişat cu destinul ei. Foca a trebuit să se întoarcă la bazinul ei şi să se mulţumească să asculte de departe zgomotul mării.

67

Poetul orb s-a îngrijit să îşi aranjeze în noua casă o cameră de lucru. În acest loc a dictat majoritatea tratatelor lui, inclusiv cel care avea să poarte titlul *nevoia de un celibat obligatoriu.* Marţea îi cerea femeii în sutană să îi descrie revista de coafuri şi tunsori la modă la care

erau abonaţi. Îi mai cerea, în special în nopţile cu lună, să îi transcrie rapid într-un carnet poemele pe care le recita sub inspiraţia unei forţe necunoscute. Femeia în sutană îşi îndeplinea atribuţiile cu oarecare calm. Cu toate acestea, situaţia nu se menţinea ca atare tot timpul.

68

Doborât de insuccesul neurologilor m-am dus la un medic psihiatru, o femeie care a cerut să mi se facă ultima encefalogramă la care am fost supus. A mai spus că trebuia să efectueze această encefalogramă la un aparat extrem de sensibil, care era dirijat de calculator. De la acest aparat provin rezultatele de care dispun. Doctoriţa afirmă, în primul rând, că eu funcţionez la un voltaj scăzut, motiv pentru care niciun aparat normal nu poate să detecteze vreo anomalie la mine. În plus, mai observă o serioasă dezorganizare energetică. Însă susţine că problema mea principală e legată de extrema sensibilitate pe care o am la medicamente. Potrivit doctoriţei, cu ajutorul unui tratament susţinut cu pastile, activitatea cerebrală şi fluxul electric vor fi sub control în scurt timp. Cam peste doi ani nici nu o să mai am nevoie să continui cu medicaţia.

69

Sora literată obişnuia să spună prin taverne că gemenii kuhn s-au născut ca rezultat al unui incest comis între doi fraţi. Afirma că ştie asta de la nişte informatori anonimi care au venit la poarta orfelinatului ca să-i povestească ei totul. Începutul poveştii era plasat în urmă cu câţiva ani, când părinţii gemenilor erau copii. Era vorba de un băieţel robust şi de o fetiţă foarte slabă, ale căror corpuri erau potopite de aluniţe. Unele dintre ele erau protuberante.

Altele minuscule ca nişte pistrui. Pe vremea aceea oraşul avea un număr mare de locuitori cu diformităţi fizice. Sora literată afirma că această caracteristică, anume existenţa unui şir întreg de monştri, era normală în anumite etape de dezvoltare ale oricărei societăţi.

70

Nu degeaba margo glantz a început să anuleze o serie de întâlniri programate pentru prânz. Nu vrea ca în lipsa ei femeia să-şi ducă nepedepsită planul la îndeplinire. Nu e dispusă să accepte ca la uşa ei să atârne câteva ore bune o pungă cu mâncare pentru câini. Preferă din cauza asta ca întâlnirile cu prietenii să aibă loc în propria ei sufragerie, pentru a putea să urmărească de la fereastră apropierea tăcută a femeii.

71

Bunicul mi-a povestit nu o dată că grădinarii candidaţi puneau tot timpul o grămadă de întrebări despre posterul cu bruce lee. Maimuţa răspundea că l-a pus pe peretele principal ca omagiu adus iubitului ei mort. Bruce lee fusese actorul preferat al luptătorului devenit cizmar. Maimuţa credea chiar că iubitul ei participase într-o calitate oarecare la filmările unor producţii ale actorului. Nu i-a confirmat niciodată dacă îl cunoscuse personal, dar câteodată lăsa să se înţeleagă lucrul ăsta. De multe ori îi relatase detalii din viaţa acestuia, atât din cea de pe ecrane, cât şi din existenţa reală. I-a vorbit despre relaţiile cu mafia chinezească şi despre cum aceasta îl condamnase la moarte nu doar pe el, ci şi pe toţi descendenţii lui până la a treia spiţă.

72

Femeia în sutană nu putea să se ocupe mereu în acelaşi mod de poetul orb, pentru că uneori cădea într-o stare atât de proastă încât nu putea nici să se scoale din pat. Aceste crize începeau în diverse moduri, dar parcurgeau întotdeauna un ciclu care pornea de la activitate frenetică şi ajungea până la imobilitatea cea mai deplină ca să se întoarcă din nou la activitate frenetică. Din acest motiv şi-a amenajat o cameră specială, întunecată voit de pânzele puse la fereastră. Atât pereţii, cât şi uşa fuseseră acoperite cu o placă de plută. În perioadele astea se ocupa de treburile domestice o infirmieră care cunoştea foarte bine obiceiurile casei. Ce ieşea în evidenţă în fizicul acestei femei era contrastul între pielea ei întunecată şi părul vopsit blond. Când poetul orb a aflat despre respectiva caracteristică a întrebat-o ce feluri de vopsea erau şi cum se aplicau pe păr. Infirmiera i-a specificat că, la început, tratamentul i-a fost aplicat de un stilist, care avea un salon lângă spitalul la care lucra, dar că, în timp, a învăţat să şi-l facă singură.

73

Problema efectelor secundare ale medicamentelor trebuia să fie tratată în concordanţă şi cu cealaltă problemă, a ficatului, pentru că de-a lungul vieţii am suferit de hepatită a şi b. Din acest motiv, medicul psihiatru a căutat un medicament care să nu-mi mai atace din nou acest organ. Până la urmă mi-a prescris topomax. Prima pastilă a fost de-ajuns ca să pierd încă o dată simţul realităţii şi să am iarăşi tot felul de indispoziţii fizice destul de neplăcute. Am avut halucinaţii, m-au cuprins idei obsesive şi am devenit incapabil să-mi ordonez, măcar cât de cât, rutina cotidiană. Acel efect a durat cam şaptezeci şi două de ore. După aceea s-a atenuat treptat. Totuşi se pare

că am rămas până în ziua de azi cu un grad de nervozitate destul de marcat.

74

Pe atunci anomaliile genetice erau atât de evidente în oraşul descris de sora literată încât s-a format chiar şi un grup de persoane care, pe baza particularităţilor corpurilor lor, a început să se adune în împrejurimi. U cârma lui se afla de un bătrân orb – nu poetul şi nici fotograful – care, nu se ştie cum, avea puterea sa împiedice transmiterea deformărilor fizice la urmaşi. În fiecare zi veneau la sediu zeci de perechi care doreau să aibă copii sănătoşi.

75

Vizitele la casa lui margo glantz încep de obicei la două după-amiaza. Decurg îndeobşte într-o atmosferă perfectă. Însă, de câtva timp, când mai e puţin până la desert, gazda se ridică de la masă destul de agitată. Aproape nimeni dintre cei prezenţi nu ştie cărui fapt i se datorează această schimbare bruscă a comportamentului ei. Motivul pentru care margo glantz se scoală de la masă şi începe să lanseze diatribe de la fereastra bucătăriei. E vorba de prezenţa femeii care încearcă să atârne din nou de clanţă punga cu ficăţeii ei fierţi. Şi face lucrul acesta chiar dacă ştie că stăpâna casei o să strige la ea de pe geam, că o să-i ceară să plece de acolo, că o s-o ameninţe că imediat cheamă poliţia.

76

Bunicul mi-a zis în secret că decăderea lui bruce lee a provenit din ataşamentul exagerat faţă de obiectele

materiale din jurul lui. Am o bănuială mai puternică pe zi ce trece, că, de fapt, ceea ce încerca bunicul să-mi sugereze în timpul vizitelor la grădina zoologică e că iubitul asiatic al maimuţei era însuşi bruce lee.

77

Într-o noapte în care poetul orb îşi dicta versurile în lumina lunii, femeia în sutană a lăsat să-i cadă creionul şi hârtia pe care scria. După aceea, fără să-şi mai poată controla trupul, s-a lăsat şi ea să alunece din fotoliul pe care stătuse aşezată. Poetul orb a încercat s-o ajute, dar n-a reuşit s-o scoată din starea în care se afla. S-a limitat atunci la a-i scoate de pe degetul mic degetarul de piele. Apoi a sunat-o pe infirmiera cu părul vopsit ca să vină să se ocupe ea de toate.

78

Psihiatra a sfârşit prin a-mi prescrie un medicament pentru copii. Se chema atemperator pediatric. Trebuia să iau jumătate de pipetă dimineaţa şi jumătate de pipetă seara. Este tratamentul pe care îl iau actualmente. În *vademecum,* pe care l-am consultat pe ascuns, scrie că e unul dintre medicamentele cele mai nocive pentru ficat. Mai observ în plus o oarecare stare de apatie şi o somnolenţă continuă. Mă trezesc târziu dimineaţa şi trebuie să dorm la prânz în fiecare zi. Simt că medicamentul îmi afectează întreaga viaţă. Am renunţat la o serie de activităţi pe care mi-ar plăcea să le fac în continuare. Mai observ că n-au încetat stările de rău, şi ele se datorează în special stimulilor veniţi din exterior.

79

Sătui de privirile indiscrete ale vecinilor, părinţii copiilor cu pielea potopită de aluniţe pe care îi pomenea sora literată şi-au dus odraslele pe terenurile unde se aciuase comunitatea condusă de bătrânul orb, care i-a studiat meticulos pe cei doi fraţi. După ce şi-a trecut mâinile pe trupurile copiilor, bătrânul i-a dat pe copii afară şi s-a retras într-o cameră unde i-a dictat asistentei lui o serie de prescripţii. A spus că nu se poate şti încă ce fel de mutaţie este. Trebuia să se aştepte pentru ca, prin corpuri, timpul să-şi rostească adevărul. Totuşi, dacă trebuia să începi să te pregăteşti deja pentru ceva, era pentru căsătoria fraţilor între ei. Asemănătorul e vindecat de asemănător, a precizat. Doar unirea carnală între aceşti fraţi putea să împiedice în viitoarele generaţii agravarea anomaliilor genetice.

80

Când femeia cu ficăţeii dispare, margo glantz rămâne de obicei descumpănită. Nu poate să desluşească adevăratul sens al acestei prezenţe cotidiene. Câteodată se gândeşte că ea însăşi, prin scrisul ei, este cea care creează situaţia respectivă. O logică de acest tip ne face să ne gândim că margo glantz asociază osteneala asupra cuvintelor cu forţele necunoscute. Femeia aceea pare să o oblige să-şi regândească planurile literare. Autoarea la care ne referim ar vrea să scrie o biografie a tatălui ei, poetul jacobo glantz. Poate că încearcă să cerceteze mai îndeaproape ceea ce se cunoaşte sub numele de suflet evreiesc. În cazul în care va duce la capăt acest proiect s-ar putea ca povestirile lui kafka, roth, singer sau meyrink, care o interesează atât de mult pe margo glantz, să dobândească un alt sens. Va fi poate o biografie plină de situaţii neverosimile unde adevărul şi minciuna, realitatea şi irealitatea, absurdul şi solemnitatea îşi vor găsi confluenţa,

unde timpurile se vor amesteca în ritmuri ciclice şi eterne.

81

Potrivit bunicului, maestrul spin, unul dintre grădinarii angajaţi, considera că ultimii ani ai maimuţei decurseseră cât se poate de logic. Pentru a stabili acest lucru a aplicat teoria matematică la a cărei dezvoltare lucra pe atunci. Spunea că ar putea chiar s-o reprezinte grafic, cu ramificaţiile ei şi aşa mai departe. Pentru spin, aplicarea *metodei mariotice* era poate singura modalitate judicioasă de a explica felul în care un film chinezesc comercial a făcut cu putinţă ca un luptător din asia, devenit cizmar, să fugă de cei care îl urmăreau ca să moară apoi sub gloanţele unui poliţist dintr-o ţară străină. Şi nu doar atât, ci reuşea să se explice cum iubita lui, o femeie numită maimuţa, a dat impresia că s-a îndrăgostit, după crimă, de casele pe care, mai târziu, s-a angajat prin contract să le vândă.

82

Infirmiera cu părul vopsit a rămas în casa lor vreo două săptămâni. Pleca dimineaţa ca să-şi facă turele la spital şi se întorcea la căderea serii. A rămas acolo până ce femeia în sutană a reuşit să iasă din starea de prostraţie în care căzuse.

83

Uneori văd realitatea din alt punct de vedere. Nu ştiu cum să explic lucrul ăsta în cuvinte potrivite, dar în anumite momente judec lucrurile dintr-o perspectivă care ar putea fi numită exterioară. În împrejurări din acestea mă apucă spaima ca nu cumva acest nou mod de percepţie

să nu fie altceva decât începutul unei noi crize. Remarc adesea de-a lungul zilei apariţia iminentă a unei situaţii anormale. Teama asta creşte în timp. Traiul în asemenea condiţii îmi provoacă o nesiguranţă din ce în ce mai mare. Am încercat să vorbesc cu doctoriţa, dar spune că timpul ei e limitat. În plus, am şi îndoieli privitoare la eficienţa unui medicament pediatric luat în doze atât de mici.

84

Gemenii kuhn nu au fost singurii copii din oraş care s-au născut cu diformităţi. Pe vremea aceea s-a răspândit vestea naşterii altor gemeni despre care nimeni n-a mai ştiut nimic după aceea. Într-o scrisoare, sora literată i-a relatat traducătorului această întâmplare. Misiva începea prin situarea gravidei în compania propriei mame, la etajul al doilea al unui mare centru comercial. Femeii însărcinate i s-a făcut la un moment dat sete şi i-a cerut mamei ei să meargă cu ea la cofetărie. Femeia însărcinată a cerut apă şi, de asemenea, deşi medicul îi interzisese, o prăjitură cu ciocolată. Combinaţia a făcut-o să se gândească la anii când încă nu venise în oraş. La şcoala unde studiase funcţiona un program de schimb de elevi, cu ajutorul căruia a plecat timp de un semestru. După ce s-a întors, a intrat într-o logodnă încheiată prin căsătorie şi acum se găsea acolo, în cofetăria dintr-un centru comercial de unde-şi făcea cumpărăturile pentru apropiata naştere.

Femeia cu ficăţeii nu o să-şi încheie drumurile la casa lui margo glantz câtă vreme lola o să rămână în viaţă. Lupta dintre cele două femei va avea drept pretext căţeaua. Însă se pare că bătălia finală a început deja. Sunt oameni care afirmă că au observat prezenţa, la poarta principală a casei lui margo glantz, a unor păpuşi din lut, puse acolo poate în speranţa că vor primi suflarea divină ce le va transforma într-un soi de humanoizi.

86

Până în ziua de azi ascult cuvintele bunicului meu care îmi povesteşte cum, stând sub posterul cu bruce lee, maestrul spin a scos o foaie şi un creion. Începu să traseze ultimele mişcări ale maimuţei, de la premiera filmului până la concedierea ultimului grădinar. S-a ghemuit asupra foii. Maestrul spin purta mereu o pălărie de fetru neagră. În toate amintirile mele bunicul se referă repetitiv la pălăria asta.

87

Soţia poetului orb s-a trezit pe neaşteptate. După câteva momente s-a sculat din pat cu multă prudenţă. Şi-a pus halatul şi a ieşit din cameră. La etajul al doilea era o lumină aprinsă. A urcat scările precaută. A ajuns până în dormitor şi când a deschis uşa a văzut că soţul ei era culcat pe spate şi peste el călărea goală infirmiera cu părul vopsit. Câteva minute mai târziu femeia în sutană s-a trezit aplicând fără pic de compasiune în capul poetului orb o serie întreagă de lovituri de ciocan.

88

Munca mea cere o concentrare extremă, precum şi o stare de spirit anume, ca să o pot duce cum trebuie la bun sfârşit. Pot să garantez că senzaţiile pe care le încerc din cauza medicamentului pentru copii se opun pe de-a-ntregul realizării acestei munci.

89

Întrucât în acele luni picioarele femeii însărcinate au

suferit o uşoară dilatare, ea poartă nişte ciorapi speciali. Din acelaşi motiv şi pantofii au tocuri joase. Cu două zile mai devreme fusese pentru ultima oară la ginecologul care o informase că nu a observat nicio complicaţie şi că în scurt timp va fi mama unor gemeni.

90

Golemul creat de margo glantz va creşte nemăsurat şi, la un moment dat, nici propria lui stăpână n-o să-i mai ajungă până la frunte ca să-i şteargă literele care vor fi cu siguranţă gravate acolo. Nemaifiind posibil să-i fie smulse aceste simboluri, cumplita creatură va evada şi va bântui pe străzi din ce în ce mai îndepărtate. Se va hrăni mai ales cu câinii peste care va da în drumurile sale.

91

E curios că bunicul meu cunoştea atât de bine pălăria maestrului spin, având în vedere că el purta mereu capul descoperit. De aceea i se putea vedea oricând un puf blond care-i creştea pe urechi. De mai multe ori mi-a spus că îşi pierduse, una câte una, toate pălăriile pe care a început să le poarte de când s-a instalat în capitală. Ai fi zis că imposibilitatea de a purta pălărie era un fel de pedeapsă. El nu s-a gândit niciodată la asta, bineînţeles. Sau cel puţin nu mi-a spus mie aşa ceva. Însă eu am văzut, mi-a apărut fulgerător. Era spiritul unei pedepse motivate poate de faptul că nu mai putuse să pronunţe niciun cuvânt în limba lui maternă.

92

Teritoriul unde trăiesc universalii, acele personaje de care poetul orb a fost atât de interesat, nu e prea bine precizat de obicei. În general, ei aleg construcţii abandonate, staţii părăsite de metrou sau zone rustice nu

foarte depărtate de oraş. E straniu câtă nevoie au de mediul urban. Autorităţile ştiu lucrul ăsta, poate de aceea citadela finală a fost construită în mijlocul deşertului.

93

N-am spus-o până acum, dar am şi probleme de memorie şi de confuzie temporală. De multe ori, mi-e imposibil să ordonez cronologic evenimentele din trecut. Mai simt, de asemenea, că nu sunt îndeajuns de bine integrat în situaţiile care se desfăşoară normal. Şi asta o simt mai cu seamă când călătoresc.

94

Mama femeii însărcinate, care ceruse o prăjitură cu mere şi o ceaşcă de ceai, ar fi preferat ca fiica ei să fie consultată de medicul care s-a ocupat dintotdeauna de problemele femeieşti din familia lor. Pachetele de cumpărături, articolele pentru nou-născuţi, aproape toate au fost aşezate pe un al treilea scaun. Cele două femei rămân în cofetărie în jur de o jumătate de oră. Ies apoi şi o iau spre parcarea centrului comercial.

95

La asemenea înălţime păpuşa din lut probabil că va fi dobândit deja un tip special de liber-arbitru. Nimeni nu va putea s-o oprească. Va pune stăpânire pe pieţe, pe poduri, pe bulevardele care străbat oraşul de la un capăt la altul. Gloanţele poliţiştilor vor fi inevitabil inofensive. Nimeni nu va îndrăzni să i se pună în cale şi cu atât mai puţin să-i suprime mesajul înscris pe frunte.

96

Mi-ar plăcea să ştiu din ce cuvinte a fost compusă cererea pe care bunicul, trântit într-un enorm lan de porumb după ce colegii de şcoală îşi bătuseră joc de expresiile lui quechua, i-a adresat-o dumnezeului său ca să-i acorde moartea. Poate că aceste cuvinte nu există şi sunt reprezentate simbolic în fiecare dintre pălăriile pierdute una după alta de bunicul meu de-a lungul vieţii. Aşa am văzut lucrurile într-o după-amiază de iulie când familia mi-a organizat serbarea aniversării în camera în care boleam. Eu tocmai trecusem printr-o gravă criză de astm. Ei mi-au umplut pereţii din cameră cu baloane şi cu figurine din carton care reprezentau tot felul de clovni. Cântecul de la mulţi ani a fost intonat cu îngrijorarea pe feţe. Îmi amintesc că nu aveam putere să respir complet. Dar mai cred că insuportabile cu adevărat erau totuşi efectele secundare ale pastilelor pe care trebuia să le iau. Simptomele principale se manifestau ca o serie de stări de greaţă şi ameţeli.

97

Universalul trăia cu soţia şi cu fiul lor într-o zonă izolată. Casa era alcătuită dintr-o singură cameră cu tavanul înalt. Când a ajuns acolo universalul, care pe atunci nu avea nici soţie şi nici fiu, casa era locuită de un grup de copii. Universalul a locuit cu ei o vreme. Brusc însă a rămas singur. Copiii au plecat de acolo pentru că s-au văzut dintr-odată implicaţi în asasinarea unui bătrân orb, fondatorul unei ciudate organizaţii pentru persoanele cu malformaţii.

98

În timpul călătoriilor îmi vine în minte, obsedant, că e cu mult mai puternic ce se petrece în interiorul meu decât tot ce se petrece în momentul ăsta în exterior. Prin natura

profesiei, trebuie să merg destul de frecvent dintr-un oraş în altul. La începutul lui decembrie, de pildă, trebuie să rămân în deplasare pentru câteva săptămâni bune. Mi-ar plăcea de aceea să pot avea încredere într-un diagnostic care să-mi permită să aflu ce înseamnă exact dezordinea energetică detectată de encefalogramă şi să mai fiu sigur, de asemenea, că medicamentul prescris este într-adevăr cel de care am nevoie.

99

În concordanţă cu previziunile, după o lună femeia însărcinată a născut. Pentru că era vorba de gemeni, a făcut o cezariană. N-au fost complicaţii serioase în momentul naşterii. Cu toate acestea, din momentul în care gemenii au fost născuţi s-a produs o întreagă zăpăceală în sală. Au fost chemaţi alţi medici, în special pediatri. După ce nou-născuţii au fost examinaţi, s-a hotărât să fie transferaţi într-o secţie specială a incubatorului.

100

Alarmaţi de distrugerile provocate de humanoid, probabil că la uşa casei lui margo glantz s-ar prezenta un escadron întreg de anchetatori. Câţiva vecini o vor fi denunţat-o şi sigur va fi pusă sub acuzaţie ca implicată în dispariţia nu doar a femeii cu ficăţeii, ci şi a majorităţii câinilor din zonă.

101

Pesemne, şi în parte ca efect al astmului, în anii copilăriei senzaţiile corporale ocupau parcă tot spaţiul din jurul meu. Printre globuri şi clovni de carton, bunicul mi-a vorbit, când celelalte rude au ieşit din cameră ca să ia o

gură de aer proaspăt, despre un dans vechi care se dansa în zona în care se născuse. Dansul foarfecilor, a precizat. Ultimul lucru pe care mi-l amintesc, înainte de a adormi din cauza medicamentelor, e că dansatorii erau pregătiţi de mici ca să îndeplinească această misiune extrem de importantă. Pentru ei, foarfecile aveau o semnificaţie absolută. Şi o forţă comparabilă cu cea pe care au dobândit-o ustensilele de pielărie cu care luptătorul din asia a încercat să împiedice pătrunderea poliţiştilor în atelierul lui.

102

Judecând după câteva urme pe care universalul le-a găsit în timpul şederii lui acolo, s-ar fi zis că la un moment dat casa în care locuia a servit drept fabrică clandestină de alcool. Universalul a găsit alambicuri îngropate, precum şi nişte carafe ascunse sub o pardoseală falsă din dos. Când şi-a adus nevasta să locuiască acolo cu el, universalul a tăiat cu multă grijă carafele – făcuse rost de un cuţit special de tăiat sticla – şi le-a transformat în pahare şi castroane.

103

Medicamente încercate:
Trileptal
Keppra
Lamicdal
Topomax
Atemperator pediatric Niciunul n-a dat rezultate.

104

Gemenii au rămas sub observaţie şi în aşteptarea

rezultatelor de la analizele clinice care le-au fost făcute. Ceea ce îi îngrijora atât de mult pe membrii personalului medical era că se născuseră cu extremităţile nedezvoltate.

105

Cum e de presupus, la poarta casei lui margo glantz n-au mai apărut pungi de mâncare. Lola a putut să străbată străzile din împrejurimi fără să se mai teamă că o să se dea peste câini vagabonzi şi fără să mai fie considerată un animal lipsit de îngrijire. În momentele de libertate pe care i le permitea scrisul, margo glantz va fi văzând la televizor imagini cu fiinţa pe care, chipurile, ar fi creat-o, *golemul* artizanal, provocând dezastre prin oraş.

106

Pe bunicul părea să-l indigneze profund faptul că maimuţa a ajuns aşa de târziu la locul crimei. Atelierul cizmarului avea două încăperi acoperite. Cea din faţă era folosită pentru a fi expuşi acolo pantofii puşi în vânzare. Erau modele demodate, simple, care încercau totuşi să respecte o anume linie clasică. Erau expuşi pe nişte rafturi din lemn. Tot în această încăpere se aflau şi uneltele de lucru. Erau ustensile de pielărie, nişte foarfeci neobişnuite, aţe şi materiale pentru cusut. Pe jos erau aruncate tot felul de tălpi de diverse mărimi. Dosul prăvăliei era aranjat în aşa fel încât să servească drept dormitor. Într-o latură a camerei era un pat acoperit cu un tul care atârna din tavan. În faţă, o sfoară spânzura de la un capăt la altul al peretelui. La distanţă de aproximativ un metru erau agăţate de sfoara asta bucăţi de carne crudă. Sub fiecare bucată erau aşezate nişte cutii de metal cu o piedică în partea superioară. Şobolanii, din a căror piele erau făcuţi pantofii, se suiau noapte pe cutiile astea, cu siguranţă

atraşi de mirosul cărnii atârnate sus, şi, datorită mecanismului piedicii, cădeau înăuntru.

107

Când a adus acasă primii pui de bull terrier, universalul a ratat o ocazie importantă. A făcut greşeala de a-i creşte ca şi cum ar fi fost vorba de animale domestice oarecare. I-a lăsat pe nevastă şi copil să-i alinte. Le-a permis animalelor să-şi dezvolte instincte total opuse naturii lor. Universalul ştie că din cauza asta n-au ajuns la vârsta adultă. S-au omorât între ei. Asta s-a întâmplat când puii se apropiau de vârsta de zece luni şi nevestii universalului i-a căşunat să le arunce un os ca să vadă care dintre cei doi o să-l prindă primul.

108

De câteva ori m-am descoperit, şi la asta mă refer când vorbesc de ideile insistente care mă însoţesc, copiind, de exemplu, pagini întregi din cartea de telefon sau fragmente din textele scriitorilor mei preferaţi. Acest exerciţiu de transcriere a frazelor altor autori va reveni mai târziu, în cuba, unde, din cauza sărăciei, maşina mea de scris era împovărată de funcţiile unui soi de serviciu public. Era singura disponibilă pe o arie de câteva străzi. Era imposibil să-l refuzi pe omul care trebuia să scrie o scrisoare pentru comitetul central, să nu dactilografiezi povestirile care trebuiau trimise de urgenţă la un concurs sau formularul de cerere pentru părăsirea definitivă a ţării. Acela a fost momentul în care a trebuit să inventez o metodă pentru a-mi *exorciza* maşina de scris underwood, după ce pe tastele ei trecuseră atâtea mâini. Copiam fără oprire paginile unuia sau altuia dintre autorii mei preferaţi până ce consideram că maşina a redobândit neutralitatea

necesară pentru ca eu să pot continua să scriu.

109

Cel mai mare compozitor contemporan este copilul thalidomid.

joseph beuys

110

Într-o dimineaţă de vară şi aparent fără nicio legătură cu subiectul *golemului* artizanal, margo glantz s-a trezit transformată într-un tânăr avocat stagiar. Nu şi-a putut da seama în momentele acelea ce întâmplare a fost în stare să genereze o asemenea situaţie. Din primul moment a exclus posibilitatea ca acest fapt să fie legat de procesul de donare la care se supusese cu câteva luni în urmă, la cererea lui mario bellatín care pregătea un soi de instalaţie compusă din dublii scriitorilor. Pentru ca acest tip de *happening* să poată avea loc, margo glantz îl instruise nici mai mult nici mai puţin decât pe un avocat stagiar prezentându-i cele zece teme fundamentale ale gândirii ei. De fapt, în luna următoare, în septembrie, într-un spaţiu artistic din paris, ea va fi reprezentată de acest tânăr, antrenat vreme de câteva săptămâni de însăşi margo glantz pentru a fi capabil să repete pe de rost, în faţa publicului, temele aduse în discuţie.

111

Dacă accept că sunt adevărate cele povestite de bunicul meu, în cazul ăsta luptătorul din asia obţinea în fiecare noapte între patru şi cinci animale, care ieşeau din ţevile lăsate deschise special pentru asta. În dimineaţa următoare le hăcuia în curtea din dos. Îşi ducea prada

până acolo unde, cu un lemn, le lovea peste bot omorându-le pe loc. Apoi le despica burţile cu un cuţit şi le scotea măruntaiele dintr-o mişcare.

112

În felul acesta, văzând cum se sfâşie câinii între ei, universalul a înţeles că esenţialul la aceşti terriers e să respecţi regulile de creştere. Un an mai târziu, asta şi din cauza unei tornade care a devastat zona în care trăiau, nevasta universalului a trebuit să plece la oraş în căutarea unei slujbe. Nu s-a întors decât şase luni mai târziu. Tot timpul ăsta universalul a rămas singur cu fiul lor. Femeia s-a întors fără bagaje. Avea cu ea doar o cuşcă mică pentru câini. Universalul s-a apropiat, s-a uitat printre gratii şi a văzut căţeii. Numaidecât s-a apucat să facă o cuşcă pe pământ. O să folosească nişte resturi pe care le-a lăsat tornada în trecerea ei prin zonă.

113

Am o mână artificială. Marca otto bock. Una dintre calităţile ei majore este precizia şi faptul că funcţionează pe baza pulsaţiilor creierului. Acum câteva zile, când am fost supus la altă serie de encefalograme al căror scop era diagnosticarea ciudatelor stări de greaţă pe care începusem să le am, am avut deodată certitudinea că semnalele electromagnetice pe care le emite această otto bock de fiecare dată când primeşte un ordin pot să aibă legătură cu amintitele tulburări. În aşteptarea rezultatelor finale de la analize continui să îmi duc mâna cu mine pe oriunde merg. Continui să-i dau îngrijirile minime pe care mi le cere. O curăţ cu o bucată de vată îmbibată cu alcool. Am respins de la bun început ideea kiturilor de curăţat calculatoarele. Printre altele pentru că s-ar fi şters numele

de otto bock şi nu cred că mâna ar rămâne aceeaşi dacă nu şi-ar purta numele scris între cleştii care joacă rolul de degete.

114

Primul din familie care a aflat vestea anormalităţii la naştere a fost tatăl copiilor. Directorul spitalului i-a vorbit între patru ochi şi, cât se poate de calm, i-a povestit amănunţit cum au decurs lucrurile. I-a arătat chiar şi nişte fotografii făcute la câteva minute de la naştere. Nou-născuţii fuseseră aşezaţi pe o masă din metal. Tatăl a putut să o vadă într-una dintre fotografii pe mama care, puţin mai în spate, dormea sub acţiunea anesteziculului. Atât tatăl, cât şi mama erau persoane credincioase. Se cunoscuseră în timpul unei peregrinări spirituale pentru tineri, organizate de o grupare catolică. Ascultându-l pe director, tatăl începu să plângă cu faţa în mâini. Când se linişti şi privi fotografiile, îşi împreună mâinile ca un copil când se culcă şi începu să se roage. Era o persoană de doar douăzeci şi cinci de ani, care încercă să dea un aer mai demn momentului spunând lucruri de genul că această întâmplare n-o să-l facă decât să-şi iubească încă şi mai mult copiii. Următorul pas consta în transmiterea veştii celorlalţi membri ai familiei. Privindu-l fix pe director, care rămăsese în alertă urmărindu-i reacţiile din spatele biroului, spuse că o să iasă câteva minute din spital şi că după aceea o să se întoarcă şi o să le comunice personal vestea. Ceru discreţie. Directorul îl însoţi pe tată până la uşa biroului şi îl văzu cum se duce pe culoarul pavat cu dale şi străjuit de un şir lung de ferestre înalte. Din acest moment nimeni n-a mai ştiut nimic de el.

115

Ba nu. Experienţa donării realizată de mario bellatín pentru galeria de artă nu putea să fie decât un joc, se gândi margo glantz. Şi cu toate astea, uită-te la ea. În patul ei, dis-de-dimineaţă, transformată într-un viitor avocat.

116

Mă gândesc că bunicul meu n-ar fi acceptat în viaţa lui o pereche de pantofi confecţionaţi de luptătorul chinez. Despre posibilele reacţii pe care maestrul spin şi fratele francisco le-ar fi avut, cine ştie, în faţa unor asemenea pantofi, bunicul nu mi-a zis niciodată nimic.

117

De mai mulţi ani banda universalilor se ocupă cu pariurile la luptele de câini. Obişnuieşte să organizeze spectacole având grijă să nu afle autorităţile. Acestea sunt puţinele ocazii când banda intră în contact cu oameni care nu aparţin grupului lor. Îndeobşte, când ajung într-o nouă localitate, studiază populaţia ca să afle cine ar putea fi cei interesaţi de pariuri. Se aşază în piaţa principală la soare. Îşi petrec nopţile într-o tabără unde ţin câinii, instalată la marginea localităţii. Sunt uşor de identificat. Poartă întotdeauna pantaloni galbeni, foarte strânşi pe picior, cămăşi albe, cu nişte batice la gât şi cizme militare, îşi lasă părul lung, unii îl ţin strâns în coadă, şi mulţi se împodobesc cu brăţări din piele pe care se reliefează ţintele de metal. În funcţie de dimensiunile localităţii, vin cu trei sau patru animale. Îşi fac adăpostul şi dorm împreună sub prelate de mari dimensiuni, în general de culoare oliv.

118

Îmi place în mod special culoarea mâinii. E de un gri metalizat, care se asortează cu piesa neagră de carbon cu care e prevăzută şi care joacă rolul antebraţului. Într-una dintre ultimele călătorii mi-am găsit un ceas swatch al cărui design are aceleaşi tonalităţi. M-a surprins că, iată, combinaţia de culori e identică. Acelaşi gri metalizat la curea şi un negru închis pe cadran. Am cumpărat ceasul numaidecât.

119

Sora literată îl punea de obicei la curent pe traducător, prin scrisori, cu toate amănuntele vieţii ei de zi cu zi. Traducătorul era la fel de expansiv în răspunsurile lui, deşi nu a primit aproape nicio informaţie despre cazul tatălui care şi-a abandonat copiii diformi la spital. Prin această corespondenţă atât de amplă păreau că vor să umple cumva golul pe care li-l provoca faptul că nu pot sta de vorbă faţă în faţă. După plecarea traducătorului, nu s-au mai văzut niciodată. Traducătorul nu voia să se întoarcă sub niciun chip, indiferent de motiv, iar sora literată nu avea mijloacele financiare necesare ca să facă o călătorie lungă. Cu siguranţă, pentru a nu distruge imaginea pe care o aveau unul despre altul în momentul despărţirii, scrisorile n-au conţinut niciodată nicio fotografie.

120

În vreme ce zorii luminau camera, margo glantz începu să şi-l imagineze pe avocatul stagiar în care se transformase intrând într-o serie de *boutiques* unde se puteau proba hainele concepute de cei mai mari designeri. La ora aceea încă nu voia să ajungă la miezul problemei, anume la modul în care acel tânăr se va confrunta cu rafinaţii pantofi pe care şi-i alege margo glantz de obicei.

Nici vorbă, povestea cu avocatul stagiar şi pantofii era deja prea mult, se gândi ea pregătindu-se să se scoale din pat ca să pună capăt situaţiei.

121

Bunicul mi-a spus că maestrul spin fusese concediat, pe nepusă masă, de la şcoala primară unde lucra. A fost acuzat că nu respectă programa şcolară şi că îşi foloseşte elevii pe post de cobai pentru teoria pe care îşi propunea s-o pună la punct. Întrucât elevii lui erau ocupaţi cu alte subiecte, complet diferite faţă de cele din programă, la sfârşitul lunii completa el însuşi foile de examinare obligatorie. De asemenea, tot el le făcea, în fiecare zi, temele. Ducea apoi foile la direcţiune prezentându-le ca raport asupra desfăşurării activităţii în clasa de care se ocupa. A fost descoperit în momentul în care un tată de familie a depus o plângere prin care semnala că fiul lui nu ştia să rezolve nici cea mai simplă operaţie de aritmetică.

122

Caracterul unui adevărat câine de luptă nu se mai regăseşte la aproape nicio altă rasă. Printre alte reguli, universalii mai ştiu că aceştia nu trebuie să convieţuiască cu oamenii în perioada de creştere. Totuşi, uneori, li se mai permite viitorilor luptători, care mai târziu vor încerca să se sfâşie, să ducă un trai domestic, dar numai în anumite limite. Se acceptă să stea pe lângă casă cu condiţia ca omul să nu-şi interpună afectele între două animale. Se pare că la sfârşitul luptei, când animalul e deja înnebunit de durere, îşi aminteşte fulgerător de o dezmierdare, care-i fusese destinată doar lui, şi aceasta îi dă forţa necesară să-şi sfârtece mai departe rivalul, chiar dacă propriul lui corp e deja făcut praf.

123

O altă obligaţie pe care mi-o impune această otto bock este să-i ţin mereu bateriile încărcate. În fiecare noapte, înainte de culcare, repet ritualul care constă în a le pune la încărcat într-un dispozitiv cu două leduri roşii care luminează intermitent când bateriile sunt gata de a fi folosite din nou.

124

Traducătorul afirma că pentru gemenii kuhn a fost chiar un soi de binecuvântare faptul de a nu avea braţe şi picioare. Dacă s-ar fi născut cu toate membrele normale, poate n-ar fi fost decât o cifră în plus printre atâţia copii abandonaţi de părinţii lor. Lipsa extremităţilor a atras însă atenţia. Ziarişti de la diverse ziare au făcut nenumărate reportaje de îndată ce un pescar i-a găsit în peştera din faleză. Au continuat şi după aceea să provoace interesul.

Când s-a creat ziua copilului sau când se organiza vreo colectă pentru copiii cu probleme, gemenii kuhn erau aproape întotdeauna simbolul campaniilor.

125

Margo glantz s-a ridicat. S-a privit în oglinda mare din dormitor şi, îngrozită, s-a culcat la loc.

126

Se întâmpla frecvent ca bunicul să mă ducă să mă uit la şerpii de la grădina zoologică, mai ales în zilele în care erau introduşi în cuşca lor sticleţi vii pe post de hrană. Nu-mi amintesc ca bunicul să-mi fi spus atunci ceva despre obiceiul ăsta cutremurător, ci doar mult mai târziu. În general, se limita la a privi ce se întâmplă. Urmărea cu o infinită răbdare tactica viperelor. Am reuşit în fine într-o zi să înţeleg ce-l fascina atât de mult la un asemenea spectacol. Mi-a spus că moartea de acest tip semăna bine cu moartea multor fiinţe care trăiesc în regiunile quechua.

127

Până acum câţiva ani universalul nu se sinchisea prea mult de activităţile cu care se îndeletniceau ceilalţi membri. Prefera să se plimbe prin oraş şi doar la căderea nopţii se aduna cu ceilalţi la ruinele şcolii de circ, unde îşi înjghebaseră un spaţiu de refugiu. Universalul nu era de acord cu multe dintre ideile grupului. Mai cu seamă când încercau să se organizeze ca să facă cine ştie ce acţiune. Nu i-a secondat niciodată şi n-a participat, de pildă, la ziua distrugerii totale şi nici la atacul asupra camioanelor încărcate cu biciclete care ieşeau dintr-o fabrică din apropiere.

128

Nu toate au mers dintotdeauna ca pe roate cu această otto bock. La început a trebuit să trec prin lungi perioade de adaptare, care m-au făcut nu o dată să o reneg. Cu toate acestea, după câteva reparaţii şi aranjamente, a început să-mi fie de real folos. Începând de atunci, obiceiurile mele au suferit o transformare notabilă. La puţin timp făcea deja parte din viaţa mea cotidiană şi nu puteam să concep că am petrecut atâţia ani recurgând la alt fel de sisteme. Alt motiv al respingerii mele iniţiale a fost legat şi de banii pe care a trebuit să-i investesc în ea. Era o sumă destul de ridicată pe care, pe vremea aceea, nu o aveam. Cele care mi-au împrumutat banii au fost câteva persoane din cercul de apropiaţi, entuziasmate peste poate de ideea că aş putea să folosesc o otto bock.

129

Sora literată a murit în casa ei, într-una din nopţile în care a hotărât să se îmbete. Era însoţită de muzician, căruia, înainte de criza finală, tocmai îi reproşase că stă lângă ea doar pentru prestigiul pe care i-l dădea faptul că e cu o poetă. Pe măsură ce noaptea trecea, furia ei creştea tot mai mult. Muzicianul s-a închis în dormitor.

În dimineaţa următoare a găsit-o stând sprijinită cu capul de masa din sufragerie. A chemat doctorul imediat şi a vorbit şi cu traducătorul. La telefon, pe lângă ştirea morţii surorii lui, i-a mai cerut şi banii necesari pentru cheltuielile de înmormântare.

130

Bunicul nu a părut niciodată să ia în seamă preferinţele

mele. Eu nu voiam să mă desprind de spaţiul rezervat cămilelor. Voiam să le văd cât mai mult cu putinţă. Triste, famelice. Dar întotdeauna eram luat de acolo.

131

Înainte de a o cunoaşte pe nevasta lui de acum, universalul fusese într-o relaţie cu o membră a comunităţii de universali vecine. Provenea din tabăra principală, care fusese instalată între resturile unui ditamai zidul din ciment şi unul dintre canalele care aprovizionează oraşul cu apă. Tabăra era compusă din vechi tancuri şi camioane militare, vagoane dezafectate, caroserii de autobuze şi zeci de automobile distruse.

132

Această otto bock e cu adevărat scumpă. De aceea, deşi e clar că are nevoie de o revizie generală, printre altele pentru că presiunea exercitată de ea e minimă, ruşinea legată de datoria pe care încă o mai am, nu doar faţă de cei care mi-au împrumutat o parte din bani, dar şi faţă de cei care mi-au vândut-o, mă împiedică să mă apropii de inginerii specialişti, singurii care ar putea, chipurile, să-i redea prestanţa pierdută. De aceea, caut tot felul de scuze ca să justific randamentul ei actual. Încerc să-mi amintesc de momentul acela oribil când fără să vreau mi-a prins cealaltă mână cu o forţă nemaivăzută. A fost o situaţie cu adevărat periculoasă. Din cauza modului în care s-a produs accidentul, mi-a fost complet imposibil timp de câteva minute să activez mecanismul pentru situaţii de urgenţă, cum era cel de faţă.

133

După ce l-a ascultat pe muzician, traducătorul a închis telefonul cu furie. A ieşit din casă şi s-a dus pe faleza aflată la doar câţiva metri de clădirea în care locuia. În timp ce se plimba, se gândea la viaţa pe care o dusese sora literată. De fiecare dată când cineva murea, traducătorul se întreba, în chip de consolare, dacă mortul a fost fericit. S-a gândit că sora lui literată a avut o existenţă nenorocită. A nutrit intenţia absurdă de a-i fi citită cartea şi de altcineva, din afara cercului foarte special care se aduna joia într-o casă din centru. În plus, într-una din ultimele scrisori pe care i le-a trimis îi spusese că muzicianul cu care trăia nu cânta la niciun instrument, ci, de câţiva ani buni, acorda piane şi repara maşini de scris.

134

Bunicul meu se întorcea invariabil la momentul în care maimuţa îl aşeza pe fratele francisco pe canapeaua din baraca ei ca să vorbească despre *ziua dragonului,* filmul cel mai de succes al lui bruce lee. De fapt, maimuţa nu-l văzuse niciodată. Oricât ar fi insistat iubitul ei, maimuţei nu-i plăceau filmele cu bătăi şi gata. Pe vremurile când el îi cerea să vadă filmul, ea locuia singură într-o pensiune din centrul oraşului. Acolo a primit vestea că iubitul ei fusese ucis. Atelierul cizmarului se găsea la distanţă de câteva străzi. Când a ajuns acolo, cadavrul fusese deja transportat la morga municipală. Câţiva agenţi de poliţie mai erau încă prezenţi. Era prima dată când maimuţa vizita locul. Cizmarul îi interzisese cu desăvârşire să vină la el.

135

Limita pe care corpul universalului era obişnuit să o suporte erau câteva barbiturice pe la căderea serii. Odată, însă, a vrut să încerce noi experienţe.

136

Îmi amintesc de momentul în care s-a produs un scurtcircuit în această otto bock. Eram la volan. În ziua aceea mă însoţea şi fiul meu în maşină. Eram pe o autostradă şi câteva clipe s-a încleştat de volan cu o forţă nemaipomenită. Incidentul nu a avut repercusiuni seri oase. Singurul lucru care a rămas a fost o urmă imposibil de şters pe volan şi pe care nu ştiu cum o s-o motivez când o să vreau să-mi pun maşina în vânzare.

137

Traducătorul s-a oprit din plimbare şi a rămas cu privirile aţintite spre mare. Erau mai multe iahturi şi câteva veliere. Nişte şalupe apăreau la răstimpuri. Era vară. Cea mai proastă perioadă pentru lucru. Locul era plin de turişti. După ce s-a uitat în orizont, încercând pe cât posibil să nu-şi oprească privirea asupra turiştilor, traducătorul luă hotărârea să vândă cât mai grabnic casa surorii literate.

138

Bunicul meu ştia că maimuţa a intrat în atelier când cadavrul nu mai era acolo. Poliţia făcea o anchetă în momentul acela. Tocmai descoperiseră că pardoseala fusese găurită ca să lase descoperite ţevile. Pe lângă cutiile cu piedici, mai erau şi capcane obişnuite pentru şobolani. Pe o masă rămăseseră câteva piei tratate doar pe jumătate. Maimuţa a fost solicitată să meargă la morgă casă recunoască mortul. A însoţit-o unul dintre agenţii de poliţie. Maimuţa le-a spus, atât maestrului spin, cât şi fratelui francisco, că a fost o experienţă dificilă. Le-a

descris cum a descoperit, când se întorcea de la morgă, faţa lui bruce lee în mijlocul străzii. Iubitul ei îi arătase fotografia actorului doar o dată. Dar se părea că a fost de ajuns ca să îl recunoască. Figura lui se afla chiar deasupra, într-un morman de afişe de filme cu lupte marţiale pe care le etala un vânzător ambulant.

139

În felul acesta, sub efectul unor puternice barbiturice, universalul a aflat vestea că şcoala de circ nu mai exista. Câteva patrule de militari încercuiseră locul cu câteva nopţi în urmă. Echipele au aprins imediat focul, obligându-i pe universali să iasă de-a valma. Cum era de aşteptat, n-au opus nici cea mai mică rezistenţă când au fost arestaţi. S-au lăsat conduşi cât se poate de docili. Nici când focul le-a distrus lucrurile nu s-au arătat prea impacientaţi. Păreau interesaţi doar de soarta câinilor care se menţinuseră la oarecare distanţă de locul acţiunii în forţă.

140

În toţi anii ăştia, această otto bock s-a dovedit destul de fidelă, deşi simt că trebuie să urmez în detaliu instrucţiunile ei pentru ca fidelitatea ei să continue tot aşa, fără probleme. Trebuie, de exemplu, să o deconectez când mă urc în avion sau când mă apropii de boxele din discoteci. Pe deasupra, câteodată, se activează singură când intră în rezonanţă cu undele de la vreun telefon mobil.

141

Singurul moment cu adevărat tensionat care a apărut între traducător şi sora literată a survenit când

traducătorul a aflat de existenţa muzicianului. Prima lui reacţie a fost să înceteze să-i mai trimită bani. A folosit suma respectivă ca să-şi plătească un tur prin zonele necunoscute unde se vorbeau dialecte aproape moarte. Nu făcea asta pentru că s-ar fi gândit că o dată cu apariţia muzicianului situaţia economică a surorii literate s-ar fi rezolvat dar nu suporta ideea ca de banii lui să profite un necunoscut. Sora literată îi spusese că muzicianul avea peste şaizeci de ani şi că era necăsătorit. Îl mai informă de asemenea că era una dintre puţinele persoane care îi înţelegeau textele. Singurul care a ascultat-o cu atenţie în taverne şi unul dintre puţinii cărora povestea gemenilor kuhn i-a deşteptat cu adevărat interesul.

142

Maimuţa le-a spus bărbaţilor aşezaţi pe canapea că ia urma urmei iubitului ei nu i-a adus niciun folos faptul că şi-a lăsat viaţa pe care o ducea în străinătate.

143

Universalii au fost urcaţi în dubele mari staţionate în faţa ruinelor fumegânde. Tăceau. Pe la mijlocul dimineţii au sosit şi câteva ambulanţe. Universalii au fost atunci scoşi din dube şi aliniaţi în şiruri în faţa acestor vehicule, de care au fost legate nişte prelate şi sub care se găseau două mese mici şi câteva instrumente medicale. De îndată ce universalii au fost daţi jos, câinii, care până atunci stătuseră la pândă, au început să latre. Când s-au pus în formaţie, universalii au fost obligaţi să întindă braţele ca să li se ia mostre de sânge.

144

Fiul meu a visat ieri că un camion încărcat cu marfă trecea în viteză prin camera mamei lui înainte de a se izbi de ceva şi de a cădea într-o prăpastie. Am aflat de visul acesta prin telefon. Am ascultat şi cuvintele lui gângăvite care îmi reproşau că n-am venit să-l vizitez. De fapt, nu cred că ne cunoaştem cum trebuie. Momentele în care am stat împreună sunt doar nişte întâlniri rapide, care nu pot, cred eu, să lase înscris ceva durabil în micuţa lui memorie. Fiul meu creşte încrezându-se în imaginea unui tată pe care sigur o vede apărând adesea printre colegii lui de şcoală. Sau poate că încrederea asta are mai degrabă de-a face cu o nevoie de sorginte atavică pe care nici măcar stăruitoarea absenţă a unei figuri paterne nu e în stare să o atenueze. Mă gândesc la turmele de zebre care fără oprire străbat stepa africană. La familiile acestea ecvine care sunt capabile să se recunoască între ele prin codul sângelui înscris în dungile de pe corpurile lor.

145

Traducătorul i-a scris urgent muzicianului cerându-i să elibereze casa surorii literate în cel mai scurt timp posibil. Şi să-i lase lucrurile intacte. Traducătorul trebuia să meargă acolo în următoarele luni ca să se ocupe de toate cele necesare. Calculă că o s-o facă în momentul în care o să fie gata traducerea primei părţi din *castelul* De fapt nu voia să facă toată călătoria asta. Printre altele, pentru că nu îşi dorea să se confrunte din nou cu marea copilăriei.

146

Pentru bunicul meu, moartea cizmarului chinez fusese destul de previzibilă. A început cu plângerile repetate ale vecinilor legate de mirosurile cumplite care veneau de la ţevăria descoperită, cu incursiunea poliţiştilor, cu apărarea

marţială şi, în sfârşit, cu glonţul tras drept în inimă. Deja rănit, cizmarul a rămas parcă suspendat în acţiune, nemişcat, ţinând foarfecile ridicate spre cer.

147

După ce li s-au luat probele de sânge, universalii au fost urcaţi din nou în dubele mari ale poliţiei. Acolo au stat toată ziua, suportând marea căldură fără să se plângă. Nu au primit nici mâncare, nici apă. Puţin înaintea zorilor a apărut o ambulanţă urmată de un camion militar. Universalii au fost din nou aşezaţi în şir. Au început să fie strigaţi pe numele pe care ei înşişi le dăduseră cu câteva ore înainte de a fi se lua sânge. Cei care n-au fost menţionaţi au rămas în spate, iar asta a făcut mai uşoară încercuirea lor de grupurile de poliţişti care încercau să-i bage în nişte pungi imense de plastic pe care le aveau pregătite. Universalii au opus oarecare rezistenţă de data asta. Dar până la urmă s-a reuşit introducerea lor în pungi. Erau nişte pungi groase, pe care le-au lipit cu o bandă adezivă specială. Era curios să vezi că uneori găurile de respiraţie nu coincideau cu nasul. Imediat după aceea au băgat pungile în camion.

148

Nu era prima dată când fiul meu mă suna ca să-mi povestească vise. Cu luni în urmă, mi-a spus că într-o dimineaţă de iarnă, înainte de a fi dus la şcoală, a rămas uimit când a observat că maşina care-l transporta nu are coada de câine pe care o văzuse în somn.

149

Traducătorul nu voia sub niciun chip să se întoarcă la

marea copilăriei, care era atât de aproape de casa surorii literate. Atât de aproape şi de marea copilăriei pe care o evoca elias canetti în multe dintre scrierile lui. Marea asta putea fi văzută şi de la ferestrele orfelinatului de stat. Gemenii kuhn vor fi auzit zi şi noapte sunetul ei.

150

Acolo, uitându-se la sticleţi şi la şerpi, în sfârşit, într-o dimineaţă de iarnă, bunicul a început să îmi povestească despre cum şi-a lăsat maimuţa casele şi grădinile de care se ocupa ca să pornească spre regiunile quechua ale ţării. Bunicul credea că o făcuse pentru că nu putea să mai suporte ca până şi cei doi grădinari angajaţi, maestrul spin şi fratele francisco, să dispară exact la fel cum o făcuseră toţi grădinarii anteriori. Dar nu cred. Mai degrabă aş spune că ştiu că bunicul a avut un rol însemnat în plecarea asta. A obligat-o pe maimuţă să se ducă în colţul acela de ţară unde bunicul meu n-a mai putut să se întoarcă niciodată. Potrivit lui, maimuţa a început să-i relateze cât de uimitoare i se păreau multe dintre riturile funerare din zonă. Părinţii copiilor decedaţi, de exemplu, trebuiau să-i anunţe imediat pe naşi pentru ca aceştia să se pregătească să suporte cheltuielile necesare. Naşii soseau seara însoţiţi de un harpist angajat special pentru această ocazie. Dar ceea ce o surprindea cel mai mult pe maimuţă era că invitaţii îşi petreceau primele ore ale ceremoniei încercând să descopere dacă pruncul murise cu ochii deschişi. Se apropiau unul câte unul de masa micuţă pe care zăcea trupul şi îşi spuneau părerea cu voce tare. Nu e tot timpul uşor să-ţi dai seama de cât de închişi sunt ochii unui mort. Şi cu atât mai puţin când e vorba de un copil. În cazul în care oaspeţii nu reuşeau să se pună de acord, cei de faţă ştiau că acest dubiu e o prevestire a faptului că în scurt timp copilaşul o să-i ia cu sine pe unul dintre cei adunaţi

acolo.

151

Universalii care au rămas în câmp nu au fost selecţionaţi pentru a fi internaţi în citadela finală. Vor trebui de aceea să vină în continuare la gard şi să perpetueze comerţul de sânge pe droguri. Într-un fel, această scenă mă face să mă gândesc la nişte lucrări ale artistului joseph beuys, mai cu seamă la cele făcute după război.

152

Nu ştiu sigur dacă nu cumva visele fiului meu nu vor să spună că de fapt lucrurile nu merg chiar aşa cum trebuie. E ciudat că nu ştiu dacă ar trebui să fiu entuziasmat de o imaginaţie atât de deosebită sau dacă ar trebui să mă îngrijorez pentru că nu înţeleg ce-or fi însemnând de fapt asemenea manifestări. Nu ştiu dacă aş vrea ca fiul meu să-mi fie aproape, jucându-se cu o sticlă de lapte vărsată sau explorând dinţii vreunuia din câinii mei.

153

Când traducătorul a terminat ultima scrisoare s-a hotărât să treacă pe la bancă. Voia să-i trimită banii necesari pentru cheltuielile de înmormântare şi întreţinerea, chiar dacă temporară, a gemenilor kuhn. Era sigur că nu va întârzia să apară o altă mamă înlocuitoare. Îşi dori în gând să fie o femeie cu o reputaţie bună. Deşi ştia că femeile care încercau să devină mame la orfelinat erau în general sărace. Ba chiar aşa de sărace încât la un moment dat au vrut să-şi deschidă o afacere cu copii, pe care autorităţile au trebuit s-o oprească din start.

154

Ignor motivele pentru care maimuţa îi făcea bunicului descrieri amănunţite despre şederea ei în regiunile quechua. Îi povestea, de exemplu, că naşul copiilor morţi trebuia să-i dea paracliserului o sticlă de rachiu ca să bată cu putere clopotul de la biserică. În groapa săpată chiar de tatăl copilului aşezau trupşorul învelit într-un fel de anteriu. După aceea începea dansul. La momentul acesta al ceremoniei harpistul trebuia să cânte ceva foarte însufleţit. Primii care dansau în jurul gropii erau de obicei naşii, urmaţi de restul adunării. Naşii trebuiau să închine pahare după pahare şi să ţină discursuri după discursuri în limba lor. Din cauza asta, şi mai ales dacă fuseseră cu adevărat darnici, erau după aceea căraţi pe braţe, de beţi ce erau, până la casele lor.

155

După incendiul de la şcoala de circ, universalul a rătăcit o vreme fără să aibă un domiciliu bine precizat.

La un moment dat a locuit chiar în tabăra universalilor din nordul oraşului.

156

Nu am altă soluţie decât să aştept următorul telefon. Să aştept până ce răsună clinchetul telefonului şi să-l ascult pe fiul meu cum îmi cere să vin să-l văd. Îmi imaginez că va fi greu să-i dau un corp vocii care se aude prin receptor. Totuşi, e mereu dispus să vorbească cu mine şi stă la telefon atâta vreme cât e nevoie. Am aflat că lasă toate treburile pe care le face în momentul acela ca să asculte ce-i spun. Câteodată intrăm într-un dialog idiot, în care eu îi cer să ia un avion şi să vină la mine acasă în vizită. În

astfel de situaţii, de obicei amuţeşte. Îl descumpănesc atâtea prostii îndrugate de mine. Sunt conştient de absurdul multora dintre ideile mele, cu toate acestea mă străduiesc să mi le păstrez aşa cum sunt.

157

Pe vremea când traducătorul a ajuns în staţiunea balneară în care locuieşte acum, lucra la traducerea *morţii la veneţia.* În paralel cu explorarea noii reşedinţe a încercat să caute similitudini între peisajul acela şi cadrul în care se desfăşura nuvela.

158

Îmi amintesc momentul în care bunicul mi-a spus că maimuţa nu ştia niciodată ce să răspundă când locuitorii o întrebau, mai cu seamă la serbările de înmormântare, dacă i se părea o idee bună să-şi dezgroape morţii. În mijlocul petrecerii îi descriau ce greutăţi au întâmpinat cu gropile şi cu starea craniilor părinţilor, fiilor, bunicilor. Totuşi, la multe dintre ele ochii se păstraseră în stare bună, cu o lucire specială care voia să spună, poate, că sufletele nu au primit ca destinaţie un loc neplăcut.

159

Una dintre măsurile cele mai înţelepte pe care le pot lua membrii unei societăţi unde faptele în aparenţă nesemnificative pot fi considerate un delict este aceea de a se transforma în cetăţeni invizibili. Primul pas care se recomandă este renunţarea totală la orice bun, de tip material sau spiritual. Acum câţiva ani am cunoscut un grup de universali capabil să ducă acest cuvânt de ordine până la ultimele consecinţe.

160

Mama fiului meu, coregrafă de profesie, lucrează la o producţie scenică bazată pe ideea de vis. Face schiţe pentru viitoarea creaţie. Montează un spectacol în care iaca pretext povestea *frumoasa din pădurea adormită* ca să exploreze o seamă de idei care confirmă din nou condiţia vieţii ca un mare vis de care nu putem fi conştienţi.

161

După ce s-a instalat în staţiunea balneară, şi la câteva săptămâni după ce a predat *moarte la veneţia,* traducătorul a primit comanda de a se apuca de opera în proză a lui bertold brecht.

162

Maimuţa vorbea adesea de faptul că exista un fel de obsesie legată de unghiile morţilor. Locuitorii făceau mereu referinţă la ele. La modul în care continuau să crească în pofida a toate. Nu i-au spus-o niciodată deschis, dar ea părea să intuiască destul de clar că după felul în care trupurile se păstrau sub pământ se puteau trage concluzii de netăgăduit despre viaţa pe care o dusese mortul.

163

Universalii îşi fac pelerinajele pe fundalul unei derute care va conteni doar în momentul în care vor fi într-adevăr letale doctoriile pe care unii asistenţi de la laboratoarele de stat le fură din depozitele centrale ca să le vândă mai târziu. Sau poate când vor reuşi ca probele de sânge să le

permită internarea definitivă în citadela finală.

164

Cu toate acestea, fiul meu, la telefon, îmi solicită prezenţa în repetate rânduri. Mi-e teamă de consecinţele unei întâlniri. Prefer să mă cuibăresc într-o ambiguitate nerezolvată încă. Să mă dau la fund şi să stau la adăpost în mijlocul unui întreg şir de dubii. Într-un fel, vreau să rămână de neclintit o anumită idee a tatălui, capabilă să mă suplinească cât mai eficient. Va fi greu să uit seara ploioasă în care fiul meu a dispărut pentru totdeauna în spatele posturilor de control dintr-un aeroport. Să nu-mi amintesc de prima poveste pe care i-am şoptit-o la ureche, în care vorbeam despre nişte copii striviţi în sălile lor de clasă din cauza unui cutremur. Şcoala copiilor morţi era situată în faţa apartamentului în care locuiam pe atunci. Printre ramurile copacilor puteai să vezi pereţii reconstruiţi. Nimeni n-ar putea să afirme că locul acesta atât de liniştit a fost scena unei tragedii. Fiul meu avea mai puţin de două luni pe atunci. E imposibil să-şi amintească de pielea mea de atunci sau de acea şcoală cu acoperişuri roşii care se vedea de la fereastră.

165

Traducătorul şi-a pus nu doar o dată întrebarea de ce copiii adoptivi ai surorii literate erau cunoscuţi sub numele de gemenii kuhn.

166

Acum aproape un an, la anterioara zi a morţilor, o femeie din sat i-a sugerat maimuţei să deschidă pe furiş mormântul luptătorului din asia, al cărui cadavru bunicul o

obligase să îl ia cu dânsa.

167

Prima amintire pe care artistul joseph beuys o are despre asia, un continent extrem de însemnat pentru bună parte din instalaţiile lui, e aceea că mâncarea de acolo i-a inspirat mereu o nesfârşită silă. Detesta mai ales bilele tari din orez fără sare şi, în plus, faptul că bucătarii japonezi nu se mai oboseau să pună carnea pe foc. Pentru joseph beuys a fost o adevărată tortură să suporte în timpul războiului expediţiile săptămânale cu o astfel de hrană, deoarece pentru o vreme a fost obligat să bage în el mâncăruri japoneze fără să aibă nici cea mai mică posibilitate de a refuza acest lucru.

168

Mi se pare extrem de curios acest tip de înţelegere secretă care se ţese, prin intermediul viselor, între fiu şi mamă. Poate că în limbajul zebrelor această conduită are o semnificaţie tangibilă. Când moare masculul unei familii din această specie, fiul trebuie să se pregătească de mic să-şi însuşească un comportament de adult. Începând din acest moment, îşi expune corpul pentru ca dungile care îl individualizează să fie înregistrate în inconştientul turmei.

169

Traducătorul n-a ştiut niciodată la ce instrument cânta muzicianul. Cel mai logic ar fi fost să-l creadă pianist, dacă tot se vorbea de un acordor de piane.

170

Potrivit chibzuinţei bunicului meu, care m-a asigurat că reproducea fidel pentru mine vorbele maimuţei, după felul în care se păstrau corpurile în pământ se putea şti dacă defunctul a fost un om bun, dacă zeii au fost de acord cu tipul de existenţă pe care l-a dus şi, mai ales, dacă această moarte era capabilă să le confere rudelor lui prosperitatea.

171

Naşul de război al lui joseph beuys era japonez. Era numit naş de război tutorele care trebuia să vegheze la bunăstarea soldaţilor. Îşi îndeplinea această sarcină mai ales prin expedierea de bani la comandamentul central sau de pachete cu mâncare pe câmpul de luptă. Familia lui menţinuse legături strânse de prietenie cu un om de vază japonez, care ajunsese în ţara lui pe timp de război. S-a instalat împreună cu soţia lângă casa familiei beuys şi din primul moment s-au legat între ei nişte legături mai mult decât cordiale, de o asemenea amploare încât după doar câteva luni aceşti vecini au fost aleşi drept naşi pentru fiul soldat. Joseph beuys n-a fost niciodată de acord cu relaţia aceea insolită. Vedea prietenia asta ca un semn vădit al sprijinului acordat de familia lui revoltătoarei stări de fapt care domnea pe atunci în ţară.

172

Nu am habar din ce motive vehiculele pentru transport apar atât de frecvent în visele fiului meu. La început a fost camionul avariat, apoi maşina cu coadă. Bănuiesc existenţa altor vise care nu mi-au fost dezvăluite. În propriile mele amintiri pluteşte imaginea tatălui meu conducând frânt de oboseală maşina pe un drum periculos. Precum şi lovitura cu care m-am pricopsit în frunte când în toiul orelor de condus mama s-a izbit de un stâlp.

173

Exact atunci a sunat cineva la uşa traducătorului. I se lăsase un plic la poartă. Câteva minute mai târziu traducătorul citi numele expeditorului. Era editura care îi dăduse comanda traducerii lui franz kafka.

174

De câteva ori, maimuţa a văzut cum locuitorii, după festivităţi, se duceau la casele lor purtând cu ei fragmente din corpurile dezgropate. La început s-a gândit că erau dovezi ale unei iubiri care depăşea limitele stabilite. Acel obicei îi amintea vag subiectul unui film cu bruce lee, pe care i-l povestea adesea luptătorul din asia, în care personajul principal străbătea oraşul purtând după el un sac cu rămăşiţele iubitei lui.

175

Pentru joseph beuys, una dintre situaţiile cele mai ruşinoase din viaţa lui e cea din noaptea când, în timpul unei razii a forţelor aliate, familiei japoneze i s-a oferit refugiu în casa părintească.

176

Fiul meu a învăţat să spună câteva povestiri de la un capăt la altul. Mama lui i-a cumpărat nişte marionete cu care ajunge chiar să încerce să facă reprezentaţii. Nu ştiu dacă aceste dovezi de iscusinţă sunt în măsură să îi dea o mai mare stare de linişte pentru a putea înfrunta noaptea un vehicul care se face zob într-o cameră. Prezenţa camionului a coincis cu o lungă perioadă de tăcere a

telefoanelor din partea mea. Mama lui ar fi părut că mi-o reproşează în mod foarte subtil. Am avut senzaţia că încearcă să-mi spună că indiferenţa mea îi provoca fiului visele cele mai bizare. Din câte am aflat, izbitura a fost asurzitoare. Au fost chiar şi câţiva morţi. Ce-i curios e că pentru fiul meu acest vis n-a fost un coşmar. Nu a constituit un motiv suficient ca să se trezească panicat, şi nici ca să strige pe cineva ca să suporte în tovărăşia lui spaima de întuneric. A doua zi a aşteptat să se termine micul dejun ca să se apuce să-l povestească.

177

Multe dintre mamele adoptive, fără ştirea autorităţilor, bineînţeles, au acceptat să-şi închirieze copiii sau să le încredinţeze altor femei dreptul de posesiune. Propunerile au venit mai ales din partea femeilor recent venite la orfelinat care nu găsiseră copii disponibili. Traducătorul ştie că sora literată a fost cea care a primit cele mai multe cereri de acest tip.

178

Bunicul părea cumva îngrijorat când îmi împărtăşea aceste lucruri, şi nu mai ştiu dacă asta se întâmpla în faţa bazinului focilor sau a cuştii cu şerpi. Nu prea avea încredere în maimuţă şi-i era teamă să nu-şi dezgroape din nou mortul ei.

179

E posibil ca în multe momente din traiectoria lui de artist conceptual joseph beuys să-şi fi văzut propria imagine imobilizată în atitudinea celui care interzice să existe mâncare asiatică în apropierea lui.

180

Continui să aştept următorul telefon al fiului meu. Se poate ca, atunci când o să-i vorbesc, să mă comport mai departe la fel de prosteşte şi să încerc să-l fac să-şi amintească povestea cu copiii striviţi în sala de clasă. S-ar putea să-l mai întreb de asemenea câte morţi a provocat exact accidentul de camion, să-l întreb ce marfă transporta sau să vreau să-l asigur că, de fapt, coada pe care o are maşina mamei lui nu e de câine, ci de dragon. Habar n-am ce încerc să fac prin tot acest comportament. S-ar zice că nu prea îmi pasă de repercusiunile pe care acţiunile astea ar putea să le aibă asupra personalităţii lui în formare.

181

Aproape de broadway şi strada 42, în staţia de metrou din strada 51, apariţia rutinieră a unui om însoţit de un câine pentru orbi nu era deloc neobişnuită. Trăsătura insolită consta în faptul că acest om nu doar că avea mereu atârnat de gât un aparat de fotografiat, ci mai purta, în plus, sub braţ, ziarul de dimineaţă. Personajul cobora de obicei pe scările din staţia de metrou, aştepta venirea trenului şi se aşeza apoi pe scaunul rezervat persoanelor cu handicap.

182

De fapt, orice ar fi povestit sau ar fi gândit bunicul meu, maimuţa n-ar fi făcut niciodată un ritual quechua cu mortul ei.

183

Acum câţiva ani, în timp ce autorul *lecţiilor pentru un iepure mort* încerca să scrie cartea *salon de frumuseţe*, a început să-i frecventeze casa un prieten care, concomitent cu studiul filosofiei, obişnuia să se travestească noaptea. Această descoperire, a unui filosof travestit, i s-a părut îndeajuns de interesantă ca să-şi petreacă după-amieze întregi ascultându-i poveştile, nu doar cele despre aventurile lui nocturne, ci şi cele legate de modul în care aplica în viaţa lui reală cunoştinţele dobândite de la kant şi nietzsche, pe care-i venera. Scriitorul îşi aminteşte că filosoful travestit venea la el acasă, îşi făcea un ceai şi începea să vorbească despre mitul eternei reîntoarceri sau să critice categoriile kantiene. Avea mereu cu el o servietă cu câteva cărţi şi cu strictul necesar pentru incursiunile lui nocturne. În timp ce vorbea, îşi scotea cerceii, rujul de buze şi perucile pe care avea să şi le pună mai târziu. Fără urmă de pudoare îşi scotea pantalonii şi-şi punea nişte ciorapi *fantesie.* Aşa vedea mario bellatín, pe fundalul litaniilor despre kant şi nietzsche, cum se transformă studentul ăsta timid într-o femeie agresivă, care, noapte de noapte, se expunea la tot felul de riscuri în descinderile ei în oraş.

184

Câteodată mă trezesc în plină noapte, brusc. Deschid ochii în întuneric, motivul fiind adesea o idee care îmi revine, despre imposibilitatea ca un camion încărcat cu marfă să se facă praf în mijlocul unei camere.

185

Într-o dimineaţă de vară, un poliţist care credea că ştie destule despre lumea orbilor, întrucât cu ani în urmă mama lui îşi pierduse vederea, s-a hotărât să-l urmărească

pe omul cu aparatul de fotografiat. A aşteptat să între în staţie şi a coborât după el. S-a urcat în acelaşi vagon. Fotograful orb a luat loc şi, după câteva minute, a deschis *new york times* în faţa ochilor. Acest semnal a fost de ajuns pentru ca poliţistul să se năpustească asupra lui, să-i pună cătuşele şi să ceară întăriri prin staţie. Câinele a lătrat, dar nu l-a atacat pe agresor. Înainte să poată să-i arate carnetul de orb, omul cu aparatul de fotografiat a fost acuzat că se foloseşte de nenorocirea oamenilor ca să-şi bată joc de buna-credinţă a cetăţenilor cinstiţi. Înspăimântat, fotograful a trebuit să explice care sunt caracteristicile cecităţii lui. A vorbit de felul în care îi era cu putinţă să vadă, anume de parcă ar fi privit printr-un periscop. Din cauza asta, ca să cunoască realitatea, trebuia să o reducă la expresii comprimate, cum ar fi fotografiile, ziarele, înregistrările video.

186

Nu cred, sau mai bine zis nu vreau să cred, că bunicul meu a inventat pretinsa retragere a maimuţei în regiunile quechua doar ca să aibă un pretext să-mi povestească despre datinile funerare din regiunea lui natală. Mi-e mult mai puţin incomod când îmi povesteşte despre vremurile mai îndepărtate ale vieţii maimuţei, despre cât de mult a suferit din cauza morţii iubitului ei asiatic. Aş fi preferat chiar să-mi povestească despre dansatorii de foarfeci.

187

Filosoful travestit avea o disciplină de fier. La orice oră s-ar fi culcat, la şapte era mereu în picioare ca să nu lipsească la prima oră de curs. Cu ochii înroşiţi şi încercând să ascundă cu produse chimice mirosul de alcool, nu voia să piardă nicio idee din expunerile

dascălilor lui. Numai în pauze se odihnea pe o peluză din jurul universităţii. Se aşeza pe o bancă şi trecea în revistă întâmplările din noaptea anterioară. Dacă l-a luat cineva cu maşina, l-a dus, ca de obicei, pe plajă, loc unde fusese abandonat nu o dată. În situaţii din astea, cel mai tare îi era frică de băieţii care mergeau în gaşcă şi care de multe ori îl invitau la plimbare doar din plăcerea de a-şi descărca pe corpul lui o insolită violenţă. Când se întâmpla să se întoarcă pe jos, era mereu însoţit de bărbaţi nevoiaşi: paznici la fabricile din împrejurimi sau muncitori care trebuiau să se întoarcă în zori la muncă. Cu ei intra în locuri în paragină pe care le ştia el sau în parcuri unde erau boscheţi înalţi. Oricum, că se întorcea pe jos sau cu maşina, când ajungea acasă trebuia să se trezească printr-un duş rece ca gheaţa. Era singurul mod de a-şi asigura condiţiile de funcţionare pentru orele din ziua următoare.

188

Mi se pare cu totul ciudat că pot să-mi amintesc, cu o precizie aproape matematică, nu doar visele fiului meu, ci şi atelierele unde se fabrică aparatele ortopedice pe care le folosesc. Se află îndeobşte în subsolurile marilor spitale. Cel pe care îl vizitam cel mai des, cu părinţii sau cu femeile care deciseseră să vegheze asupra bunei funcţionări a protezei mele din copilărie, era un loc dezolant. Grilajul de la intrare era de obicei deschis şi ca să intri trebuia să păşeşti peste un lanţ ruginit care era pus acolo ca să nu lase maşinile neautorizate să între. Solul era mereu acoperit cu o mâzgă de culoare nedefinită şi, cine ştie cum, se afla acolo un rond de flori pe ale cărui margini înfloreau imortele. În centrul lui erau nişte tufe de trandafiri goale. Pe margini, de ambele părţi ale rondului de flori, se aflau grădinile mari care dominau intrarea în clădire. Trebuia să treci prin ele ca să ajungi la poarta

principală. Acolo urcai pe opt trepte mari. Ajungeai la prag şi apoi în hol. Eram într-un loc aerisit şi luminos. Pe partea dreaptă era o pictură murală cât tot peretele. Reprezenta un soi de luptă între om şi corpul lui. Vedeai trei fiinţe suferinde, contorsionate. În fund, lângă peretele din faţă, se afla un conglomerat de săgeţi care indicau direcţiile de mers.

189

După acel incident, fotograful orb şi-a continuat drumul. Se îndrepta spre apartamentul unde locuia prietena lui, flo fox. A sunat mult la uşă. Flo era închisă în laboratorul fotografic pe care îl improvizase în baie. Când i-a deschis într-un sfârşit, a întins mâna ca să-l mângâie pe cap pe câinele pentru orbi. Flo era total oarbă. În cazul ei, era vorba de o degenerare a retinei cauzată de diabet. De câţiva ani, de când handicapul i-a fost declarat ireversibil, a început să frecventeze, cu un aparat fotografic minuscul, barurile de sadomasochişti cele mai dure din oraş.

190

Una dintre credinţele cele mai adânc înrădăcinate în zona quechua era aceea că, dacă un mort întreţinuse relaţii fizice cu una dintre rudele apropiate din familia lui, era foarte periculos să-i dezgropi cadavrul. Oamenii aceştia sufereau deja transformări chiar şi înainte de moarte. Sufletele lor se desprindeau de corp noaptea, în timp ce dormeau, şi se transformau într-un animal disperat care rătăcea prin preajmă scoţând strigăte cumplite.

191

Scriitorul îl asculta în linişte pe filosoful travestit. Doar

din când în când îl întrerupea ca să clarifice anumite puncte. Atitudinea sa semăna cu cea a unui psihanalist în plină sesiune. Filosoful travestit vorbea într-una. Îl avea pe scriitor drept unică oglindă a cuvintelor lui. Câteodată se zăpăcea şi-i vorbea de parcă ar fi fost unul dintre bărbaţii care îl frecventau.

192

Îmi amintesc că de la panoul cu săgeţi care indicau tot felul de ateliere de ortopedie începeau tunelurile: întunecate, lungi, imprevizibile. Pereţii erau verzi, placaţi la intervale egale cu faianţă. Străbăteam labirinturi din ce în ce mai îndepărtate până când, deodată, la un colţ, dădeam de o scară ce ducea în jos. Da, brusc, aşa ajungeam deasupra scării din ciment şi cu faianţă pe pereţi. De sus, lumina intra prin nişte ferestre mici cu geamuri din sticlă ornamentală. Lumina care ajungea aici era destul de difuză. La capătul scărilor ne întâmpina un alt culoar, de data asta orientat invers faţă de cel anterior. Aici nu mai erau uşi pe laturi, ca la etajul de mai sus. Pe tavan se găseau şi se încrucişau ţevi nenumărate, groase şi opace, o întreagă reţea de ţevi. Unele dintre ele coborau şi dispăreau în podea. Din loc în loc găseam noi surse de lumină, alimentate de ferestre minuscule asemănătoare celor de pe scară. Acolo vedeam săgeata, continuând, insistând cu indicaţia ei. O regăseam sigură şi precisă mai ales la bifurcaţii, deoarece coridorul se despărţea în ramuri de câteva ori şi în aceste locuri de întretăiere asistai la naşterea unor noi coridoare pe care nu am fi şovăit să le urmăm dacă n-ar fi fost săgeata care ne ghida de ceva timp. Pe tot drumul aceasta, podeaua era acoperită cu dale din material sintetic. Poate că din cauza umezelii câteva dintre ele se dezlipiseră scoţând la iveală pete negre care ne dădeau senzaţia că păşim pe mozaicuri

înţesate de figuri înspăimântătoare.

Poetul césar moro nu voia
să lase nicio urmă a prezenţei lui

193

Fotograful orb şi flo fox împărţeau acelaşi laborator. Se închideau împreună în baia de dimensiuni reduse şi executau, fiecare, un mod propriu de developare. Incidentul din metrou al cărui erou principal fusese fotograful, câteva minute mai devreme, a deschis o discuţie asupra părerii pe care şi-o fac ceilalţi despre orbi. Pentru majoritatea oamenilor, orbirea nu admite gradaţii. Descoperirea faptului că un orb poate vedea, chiar dacă nu-i vorba decât de nişte pete imprecise, este considerat adesea drept o fraudă.

194

Prin vorbe distorsionate, femeia care îi propusese maimuţei să-şi dezgroape mortul îi destăinui acesteia că tocmai îşi scosese din mormânt fratele, care abuzase de fiica ei, anul trecut, când toţi cei ai casei dormeau. Femeia îi povesti că fratele ei se transformase într-un iepure chinuit de dureri care scotea noaptea nişte strigăte sfâşietoare în apropierea drumului principal.

195

Ascultând poveştile filosofului travestit, scriitorul a aflat mai multe despre copilăria acestuia, despre primele lui incursiuni în jocul schimbării identităţii sexuale, despre mama lui, pe care o abandonase fără milă într-un spital şi, mai ales, despre pasiunea lui timpurie pentru lectură. Scriitorul a aflat că, de copil, filosoful travestit bătea toată ziua pe la uşile vecinilor ca să găsească la ei o carte pe

care i-ar fi putut-o împrumuta.

196

Şi vine şi ultimul cot şi drumul pe care-l urmăm ajunge la vestiare. Sunt de obicei în număr de şase, din lemn, au o perdea din pânză ca să nu se poată vedea în interior. Dar este şi unul deschis şi vedem că mobilierul se compune dintr-o masă veche şi solidă, un scaun şi un cuier. Aici deja se pot auzi zgomotele care vin dinăuntru: maşini care scârţâie, strunguri în mişcare, zgomote de ciocan şi radiouri cu tranzistori.

197

În aceeaşi zi fotograful a trecut pe la o firmă de xerografie şi a cerut să i se reproducă la cea mai mare scală posibilă fotografiile pe care le developase în laboratorul improvizat. Aceste fotografii mărite urmau să fie lipite pe pereţii apartamentului în care locuia. Fotograful orb îşi aranja fotocopiile în aşa fel încât să le poate vedea, sub lumina unor reflectoare puternice, şi le lăsa acolo atâta timp cât era necesar ca să-şi poată face până la urmă o idee clară despre realitate. Dacă l-ar fi văzut în starea asta, nimeni nu s-ar fi gândit că-i vorba de acelaşi personaj, fotograful orb, care, în vreme ce eu mă chinuiam să descifrez la new york metodele folosite de scriitorul sergio pitol pentru a transforma tragedia în carnaval, îmi folosea masa din sufragerie ca să-şi desfăşoare afacerile ilicite.

198

În duda situaţiei, maimuţa a remarcat că mama şi fiica siluită s-au încăpăţânat să vâneze iepurele în care se

transformase fratele femeii. Lăsau pe drumuri, după asfinţit, momeli otrăvite. Fratele slăbea pe zi ce trece. Se întorcea acasă tot mai palid. În ziua când, la prima lumină a zorilor, iepurele a fost văzut culcat la marginea drumului, fratele nu s-a mai trezit. Abia atunci femeile au putut să-şi găsească tihna.

199

În perioada în care filosoful travestit îl vizita, scriitorul tocmai terminase *casa frumoaselor adormite* de yasunari kawabata. Chiar dacă adevărul e că mai citise romanul în urmă cu câţiva ani, această a doua incursiune părea să-l fi lăsat perplex. Cum cu siguranţă mulţi ştiu, în carte este descrisă o casă de prostituţie exclusivistă în care serviciile sunt oferite doar unor bătrâni care se bucură de un oarecare prestigiu social. Aceşti clienţi se aşază în pat alături de tinere fete cărora li s-au dat în prealabil narcotice ca să nu ştie cu cine şi-au petrecut noaptea. Bătrânii nu pot nici măcar să încerce, şi asta face parte din restricţiile locului, să aibă relaţii sexuale cu fetele adormite.

Întregul roman, de fapt un tratat despre tristele legături care există între tinereţe şi bătrâneţe, se desfăşoară de-a lungul a cinci nopţi. Naratorul nu are nevoie decât de o casă din suburbii şi de un discurs oarecum monocord ca să construiască o metaforă a existenţei.

200

După ultimul vestiar începe un coridor diferit de cele de dinainte. Pe o latură a lui, pereţii sunt acoperiţi cu faianţă, dar în faţă sunt o grămadă de ferestre cu rame subţiri prin care se văd oameni muncind. Zgomotul devine tot mai puternic. Acest nou coridor dă într-o sală mare, iluminată

cu lămpi de neon care dau o lumină rece. Sunt acolo mai multe mese cu ustensile, forme, diverse fiare ciudate. E locul în care se execută lucrările de turnare şi modelare a protezelor. Undeva, într-o parte, se vede împrăştiată pe jos o grămăjoară de ghips cenuşiu.

201

Există o căsuţă din lemn situată pe cele mai abrupte faleze care se pot imagina. Câţiva metri mai jos, oceanul pacific loveşte nişte stânci acoperite cu muşchi. Sunetul pe care îl iscă e înspăimântător. Mai cu seamă dacă îl auzi în zorii zilei. În această casă şi-a trăit agonia poetul suprarealist césar moro.

202

Văzând-o pe femeia beată purtând rămăşiţele fratelui ei, maimuţa a înţeles că nici omul cel mai curajos din sat n-ar fi îndrăznit să dezgroape acel cadavru. Deşi eu sunt sigur că bunicul meu n-ar fi simţit nici cea mai vagă urmă de frică. Fluturând în mână nişte foarfeci imense în chip de talisman şi cântând în limba lui maternă, ar fi fost chiar mândru că îndeplineşte o asemenea misiune.

203

La puţin timp după vizitele filosofului travestit, scriitorul şi-a dat seama că, pentru a-şi crea condiţiile optime, avea nevoie să se înconjoare de animale. De multe ori, pornind de la observaţiile pe care le făcea asupra lor, a găsit soluţii pentru modurile de a se comporta ale oamenilor care i se vădeau în manuscrisele lui ca foarte greu de înţeles. În mai multe rânduri, atitudinea unei pisici geloase sau procesul de învăţare al unui căţel i-au permis să perceapă câteva

elemente universale, atavice, prezente în reacţiile fiinţelor umane. Îl fascina faptul că animalele sunt ceea ce sunt. Fiinţa animală se prezintă într-un mod transparent, fără opacităţi capabile să ştirbească contondenţa pe care trebuie să o aibă un adevărat personaj sau o situaţie literară.

204

La capătul acestui spaţiu imens, unde ar părea că se sfârşeşte reţeaua de coridoare şi uşi pe care le-am urmat, se află cuptorul. De pereţi sunt agăţate planşe care înfăţişează corpul omenesc. Se mai pot vedea şi fotografii cu mutilaţi pozaţi înainte şi după reabilitare. Mai este o sală care, pe lângă mesele de lucru, posedă câteva spaliere şi o oglindă mare, folosite de pacienţi pentru exerciţii.

205

Nu există nicăieri în lume o casă care să semene cu cea a lui césar moro. Construită acum mai bine de o sută de ani pe o platformă, niciuna dintre încăperile ei nu e astfel dispusă încât curgerea neîncetată a valurilor să nu-şi facă auzită prezenţa. Dar locul în care furia mării e în cel mai înalt grad evidentă e galeria care dă piept cu vântul venind din sud. Chiar în acest loc césar moro i-a cerut iubitei lui să-i instaleze un fotoliu din răchită. Şi a mai cerut să fie pus în acest fotoliu când simptomele sfârşitului aveau să fie evidente.

206

Povestea despre fratele transformat în iepure se pare că m-a impresionat destul de mult. Şi cred că bunicul meu a intuit acest lucru.

207

În perioada filosofului travestit, o prietenă i-a împrumutat scriitorului un acvariu de dimensiuni medii. I l-a dăruit pentru că peştii pe care a încercat să-i crească i-au murit unul după altul. Niciodată înainte de asta scriitorul nu avusese acvarii cu peşti: poate din cauza asta a fost interesat să exploreze posibilităţile narative ce puteau să fie declanşate de o privire aruncată lumii acvatice. După ce a primit respectivul acvariu, mario bellatín s-a dus la un magazinul unde se vindeau peşti şi a ieşit de acolo cu o pungă de plastic în care se aflau exemplare piscicole care nu necesită îngrijiri speciale într-un interior de casă.

208

„Nu contează, o să-l iubim la fel de mult”, am citit, după mulţi ani, într-o scrisoare pe care i-o trimisese bunica mamei mele. După câteva fotografii pe care cineva le-a făcut în aeroport, îmi dau seama că am ajuns în ţara părinţilor mei îmbrăcat în mexican. Cel mai probabil e că, de fapt, mă înşel, dar cred că îmi amintesc de nişte cizme care mă strângeau dureros la picior.

209

Agonia lui césar moro s-a desfăşurat conform unor ordine îndeplinite până în ultimele detalii.

210

Potrivit bunicului, ar fi fost imposibil ca maimuţa să ştie în ce stare se afla cadavrul pe care îl purta după ea femeia

beată. După câte se poate ghici, ar fi fost vorba de un corp foarte mic. Sau poate că nu ducea cu ea întregul cadavru, ci doar câteva părţi din el.

211

Scriitorul a aşezat acvariul lângă maşina de scris. În perioada în care îşi încheia cartea la care lucra în momentul acela a putut să observe cum se dezvoltau lângă el nişte vieţi uimitoare, mai ales pentru cineva care nu avusese nicio legătură până atunci cu acel univers. Deşi a respectat, după părerea lui, toate cerinţele pentru asigurarea unei creşteri normale a peştilor, experimentul s-a încheiat dezastruos. Pusese peştii în acvariu, două femele şi un mascul, după recomandarea vânzătorului de la magazin. În ziua următoare, însă, peştele mascul era mort. Imediat ce l-a descoperit aşa, scriitorul a mai văzut, în plus, că restul peştilor încercau să-l mănânce. L-a scos imediat din apă. Simţi o oarecare scârbă când îl atinse. Folosi de aceea o mănuşă de cauciuc. Două zile mai târziu, dimineaţa, observă apariţia a nenumăraţi peştişori. Din câte se părea, una dintre femele fusese gestantă şi tocmai născuse. Dar după o oră, scriitorul se apropie din nou de acvariu şi-i veni greu să desluşească peştii nou-născuţi. Cele două femele îi mâncaseră. Şi deja spre după-amiază înotau singuratice, ca şi cum nu s-ar fi întâmplat nimic nefiresc.

212

În primii ani pe care i-am petrecut în oraşul părinţilor mei am aflat că un văr bun de-ai mei suferea de astm, de aceea nu i s-ar fi părut nimănui anormal să mă îmbolnăvesc şi eu de o asemenea boală. Probabil că din acest moment principalul meu defect a constat în

incapacitatea de a respira pe deplin. Extremitatea care îmi lipsea devenea, atunci, doar simbolul ciudatului sindrom cauzat de talidomidă şi putea să treacă pe planul doi.

213

César moro nu voia să lase nicio urmă a prezenţei lui. Aceea nu era singura lui moarte. Mai cunoscuse şi altele înainte. Prima în franţa, când a fost dat afară din mişcarea suprarealistă, deşi fusese unul dintre întemeietorii ei. Cealaltă în mexic, când după o şedere de zece ani a vrut să se întoarcă în ţara de origine, motivat în principal de faptul că nu putea crede că se născuse într-un loc atât de abject pe cât i-l descriau scrisorile pe care le primea. Singurul lucru care avea să îl aştepte şi să fie pe măsura speranţelor lui a fost căsuţa din lemn construită în faleză.

214

Nu de puţine ori, în întunericul nopţii, maimuţa a văzut iepurele sărind pe una din ferestrele casei ei.

215

În ziua următoare femela care născuse peştii a rămas nemişcată pe fundul acvariului, pe pietrele multicolore puse acolo de scriitor. Nu s-a mai ridicat niciodată. În acvariu a rămas doar celălalt peşte, căruia, ca să pună capac, a început să-i apară, poate din pricina unor ciuperci, un soi de nor alb pe spate, fapt care îl obligă pe mario bellatín, care urmă astfel cu stricteţe instrucţiunile vânzătorului, să-l omoare de îndată, fără discuţie.

216

Astmul a fost începutul unei copilării caracterizate prin nenumărate privaţiuni, care se schimbau în funcţie de medicul care mă trata în momentul respectiv. Interdicţie de a mânca dulciuri, anumite fructe, de a face mişcare, de a ieşi noaptea din casă. Pe lângă asta, aveam corpul intoxicat cu cortizon şi antihistaminice.

217

César moro a murit fără să ştie de ce murea. Cineva a spus că o operaţie l-ar fi ajutat. Alţii, că trupul lui fusese măcinat de o depresie gravă.

218

Maimuţa l-a informat pe bunicul meu că fata care s-a născut ca rezultat al incestului, care l-a transformat pe agresor într-un iepure nocturn, a murit la o lună de la naştere. Atunci, pentru prima dată, a desenat scena priveghiului pe o foaie de hârtie. Când a terminat desenul a aşteptat să vină harpistul ca să poată pleca acasă.

219

E posibil ca în zilele acelea, pe fundalul vizitelor filosofului travestit, să fi început să prindă formă în mintea scriitorului un proiect narativ care până la urmă s-a transformat în cartea *salon de frumuseţe.*

220

Câteva prietene încercau s-o îmbărbăteze pe mama. Îi spuneau că astmul o să dispară pe măsură ce o să cresc. Şi în timp ce adolescenţa mea se apropia, ele se relaxau dând reţete de gospodine. Care mai de care mai cumplită: să nu

beau apă timp de-o săptămână, să fierb frunze de muşcată şi să beau infuzia pe stomacul gol. Să nu mănânc toată ziua altceva decât miere de albine. Mai recomandau şi medici care practicau medicina alternativă, la care din fericire nimeni nu m-a dus niciodată, din aceia care propun să te speli la furtun dis-de-dimineaţă şi în aer liber.

221

În acele momente césar moro s-a gândit ca niciodată până atunci la prietenul şi tovarăşul său de aventuri, poetul xavier villaurrutia. E imposibil să nu-l fi însoţit nocturnele din *nostalgia morţii* în singurătatea acelor dimineţi, pe care nici prezenţa statornică a iubitei lui n-a reuşit să o spulbere.

222

Actualmente activitatea maimuţei constă în a desena la priveghiurile de copii, în special la priveghiurile copiilor nedoriţi.

223

Cartea *salon de frumuseţe,* când a fost terminată, a dat impresia că are drept temă un salon de estetică ce se transformă într-un loc pregătit pentru moarte. Vocea unui stilist povesteşte cum e cu putinţă ca o întreprindere înfloritoare să se transforme într-un muridor, o anticameră a morţii deschisă pentru public. În unele părţi din povestire personajul descrie vremurile de glorie ale instituţiei, când factorul determinant îl constituia prezenţa unor peşti coloraţi. În alte fragmente se povesteşte despre venirea progresivă a oaspeţilor bolnavi, pe care era imposibil să nu-i asociezi cu apele tulburi care încep să se

insinueze în splendidele acvarii.

224

Cunosc teoria referitoare la astm ca mecanism de apărare. Ca protest nu doar faţă de mutarea intempestivă în altă ţară, ci şi, aşa cum am zis, ca element specific al camuflării ciudatului sindrom pe care îl prezintă corpul meu. Cred în aceste caracteristici ale bolii pentru că la împlinirea vârstei de treisprezece ani am făcut o scurtă călătorie înapoi la ciudad de méxico şi a fost de ajuns să ajungem acolo pentru ca orice dificultate în respiraţie să rămână doar de domeniul amintirii. Simţindu-mă mai bine ca niciodată am străbătut locurile prin care obişnuiam să mă plimb când eram mic. Am mers chiar şi la creşa din copilărie.

225

Poate că n-o să mă creadă nimeni, dar ezequiel e alt personaj despre care mi-a vorbit bunicul. În cele câteva ocazii când mi-a vorbit despre el nu mi-a spus dacă l-a cunoscut cu adevărat. Apariţia bruscă a lui ezequiel a diluat dintr-odată contururile grădinii zoologice din jurul nostru. Precum şi camera în care bolisem şi unde erau organizate în cinstea mea serbările de copii, de care profita bunicul meu ca să-mi povestească despre dansurile exotice cu foarfeci. Mi-au rămas în minte doar cuvintele pe care a început el să le pronunţe. Erau cuvinte puternice, structurate, memorabile. În niciun moment n-am găsit în ele vreo urmă care să amintească de quechua sau de vreun dialect oriental. Restul le-am uitat.

226

După ce m-am simţit aşa de bine în scurta vacanţă în ciudad de méxico, întoarcerea în ţara părinţilor mei a fost sinistră. Din nou spitale, cortizon şi o nouă descoperire: inhalatorul pentru dilatarea bronhiilor. Medicament extrem de periculos pentru că, potrivit medicilor de pe vremea aceea, efectul lui secundar consta în aceea că îţi ataca inima. Au început să curgă poveşti, în principal de la prietenele mamei mele, despre copii care mureau fulgerător în urma unei singure aplicări a tratamentului. De aceea inhalatorul a fost păstrat doar pentru cazuri disperate.

227

Locuitorii satului în care se refugiase maimuţa împărtăşeau părerea că pictura pe care o realiza aceasta avea legături extrem de vagi cu realitatea.

228

Ezequiel pare să ignore prezenţa unei femei alături de el. Nu cred că femeia asta era maimuţa. Bunicul ar fi punctat acest detaliu de la bun început. Dintr-odată, în locul în care se află, o stradă din hong kong, se aude huruitul unui atac aerian. Este bombardat oraşul. Femeia se adăposteşte. Ezequiel strigă la avioane.

229

Descrierea întâmplărilor din *salon de frumuseţe* nu depăşeşte limitele celor patru pereţi reprezentaţi. Se circumscrie unui salon vetust decorat cu un gust îndoielnic. Încetul cu încetul scriitura face să apară acvariile, boala ca o închisoare a corpurilor, geamurile mereu închise şi aerul îmbâcsit de miasme tipice mai

degrabă unui spital sau unei morgi decât unui salon de frumuseţe.

230

Dimineţile, când eram trezit de şuieratul pe care-l scoteau bronhiile, singurul meu scop era acela de a obţine inhala torul. Începeau investigaţiile nocturne în camera părinţilor ca să depistez unde putea fi ascuns. Uneori îl găseam singur. Alteori părinţii mei se trezeau în cea mai proastă dispoziţie imaginabilă. Începea atunci o scenă destul de neplăcută, care dura aproximativ o oră şi care se încheia când mama mea, învinsă, îmi dădea inhalatorul. Eram atât de ahtiat după inhalator, încât am hotărât să-mi cumpăr chiar eu, pe ascuns, propriul aparat.

231

Mormântul în care, potrivit bunicului, maimuţa l-a îngropat definitiv pe luptătorul din asia se găsea chiar la intrarea în cimitir. Deasupra au pus o piatră ceremonială pe care locuitorii satului au adus-o din zona sfântă, de pe muntele care domina aşezarea. Maimuţa n-ar fi îndrăznit niciodată să ceară aşa ceva. Bunicul mi-a spus că locuitorii au făcut-o pentru că ea le spusese că era vorba de cadavrul lui bruce lee.

232

Bunicul insista să îmi dea cât mai multe detalii în poveştile lui. Părea că pentru el e foarte important să nu-mi distrag atenţia. E posibil să fi intuit că episoadele din viaţa maimuţei în regiunile quechua nu mi se păreau, mie personal, câtuşi de puţin verosimile.

233

Când trei romane au apărut publicate într-un singur volum, scriitorul a descoperit un soi de unitate care l-a făcut să se gândească, uşor pueril, că toate cărţile lui nu sunt de fapt decât una singură.

234

Determinat de siguranţa pe care mi-o inducea posedarea propriilor mele inhalatoare, mi s-a născut un interes neobişnuit pentru ciclism. Pasiunea asta a început brusc. Fără niciun motiv aparent, într-o dimineaţă am simţit un impuls de nestăpânit de a fi pe o bicicletă. A fost ceva ciudat în procesul deprinderii cu pedalatul.

235

În ciuda reticenţelor mele, bunicul mi-a explicat că ezequiel era condamnat, precum personajele dintr-un anumit gen de filme chinezeşti, să fie victima unor atacuri aeriene cu totul neobişnuite şi să presteze muncile cele mai de jos. Îndatoririle lui nu se puteau compara nici pe departe cu vânzarea de case cu care se ocupase maimuţa şi nici cu lucrările de grădinărit ale maestrului spin şi ale fratelui francisco. De bună seamă că nici cu cizmăria cu care s-a îndeletnicit în ultima perioadă a vieţii luptătorul din asia.

236

Unele persoane au crezut că descoperă prezenţa unei boli anume citind *salonul de frumuseţe.* Alţii au găsit similitudini între muridor şi acele *morideros* din evul mediu care serveau drept ultim adăpost pentru tot felul de

ciumaţi. Şi au mai fost unii care au găsit o serie de metafore sau punţi între peştii din acvarii şi personajele bolnave.

237

Când începeam să pedalez criza de astm se manifesta numaidecât. Fără să reduc viteza scoteam inhalatorul şi îmi aplicam două doze una după alta. Reţineam aerul în piept, mai dădeam câteva pedale şi din nou inhalam. Din acel moment puteam să parcurg, respirând în deplină libertate, orice distanţă mi-aş fi propus. Pasiunea pentru ciclism a mai durat câţiva ani. Am reuşit să ating o medie de patruzeci de kilometri pe zi şi trei sute la sfârşiturile de săptămână. Încetul cu încetul am cunoscut şi alte persoane care practicau acest sport. Mai devreme sau mai târziu toţi m-au întrebat despre ritualul pe care-l făceau cu inhalatorul înainte de a începe să pedalez cum se cuvine.

238

Ezequiel purta întotdeauna o uniformă impecabilă. N-am ştiut niciodată ce fel de uniformă. Bunicul menţiona pur şi simplu că se compunea dintr-o cămaşă albă şi un pantalon închis la culoare.

239

Cartea *salon de frumuseţe* are poate un sens ultim legat de interesul scriitorului de a răspunde la câteva întrebări despre posibilele raporturi dintre frumuseţe şi moarte.

240

Într-una dintre călătoriile mele în mexic mi-a venit ideea

să practic ciclismul în oraş. Prima zi a experimentului a fost mai mult decât suficientă. Pe lângă şoferii din maşini cărora nu le vine să creadă că o bicicletă s-ar putea încrucişa cu drumul lor, mai sunt şi cumplitele ravagii pe care le provoacă poluarea în corpul bicicliştilor şi care conving orice persoană cu capul pe umeri să renunţe la practicarea acestui sport. În ciuda faptului că atunci am putut parcurge faimosul prim kilometru fără a avea nevoie de o doză, starea în care am ajuns după un asemenea exerciţiu mi-a reamintit dimineţile de convalescent înainte de apariţia inhalatorului.

241

Serile în care scriitorul asista la transformarea fizică pe care o suferea filosoful travestit par să-i producă actualmente o stranie nostalgie. Poate că, în cazul acesta, cartea *salon de frumuseţe* nu este decât un omagiu adus acestui tânăr, care după ce vorbea despre aspectele fundamentale ale *criticii raţiunii pure* făcea referinţă, de cele mai multe ori cu un zâmbet dispreţuitor, la umilinţele pe care a trebuit să le suporte cu o noapte înainte.

242

Au mai fost şi alte călătorii la ciudad de méxico şi de fiecare dată s-a petrecut acelaşi fenomen de relaxare respiratorie fără recursul la medicamente. Paradoxal, cu cât se anunţau mai des dezastrele atmosferice, în general determinate de poluarea mediului, cu atât era mai amplă libertatea de respiraţie. Poate că această constatare mi-a dat ideea vagă de a scrie pornind de la non-experienţă, folosind drept suprafaţă urmele diformităţii şi bolii trupului meu. Aceasta mă duce cu gândul la visul recurent pe care-l am din când în când, unde apar fără proteza mea

în mijlocul unui spectacol de dans modern.

243

Totul e gol. Nu mai rămân decât cămilele de pe vremuri. Sunt, cum ştim cu toţii, animale bătrâne. Triste. Plictisite, poate.

Postfaţă

„Excentric”, „experimentalist”, „extrem de original”, „ciudat”, precum şi nelipsitul „interesant” – acestea sunt calificativele cele mai folosite în America Latină pentru a caracteriza opera lui Mario Bellatín, scriitorul mexican de origine peruană, născut în 1960, ale cărui producţii l-au transformat în obiect de cult în nenumărate cercuri şi care au fost recompensate cu prestigioase recunoaşteri (Premiul Xavier Villaurrutia, 2001, bursa Guggenheim, 2002, Premiul Naţional de Literatură în Mexic, 2008). „Ciudat este să fii considerat un scriitor ciudat”, le răspunde Bellatín criticilor grăbiţi, iar în ceea ce priveşte originalitatea, experimentalismul, caracterul interesant şi excentricitatea, replicile sale sunt edificatoare: merită să scrii altfel decât experimentând noi limbaje?

Poate exista o recompensă mai mare decât aceea de a stârni interesul, astfel încât, într-o epocă în care oferta este atât de mare şi de variată, orice cititor, indiferent de gradul său de cultură, să citească până la sfârşit cartea pe care a început-o? A fi excentric nu e până la urmă un merit într-o literatură ca cea latino-americană, văzută de mulţi, mai ales în spaţiul de origine, ca un drum fără ieşire între clişeele tot mai monotone ale realismul magic şi funciara inautenticitate a realismul pur şi simplu? Adevăratele mărci stilistice ale lui Mario Bellatín sunt minimalismul, fragmentarismul, efectul de neutralitate, folosirea exclusivă a persoanei întâi într-un discurs ironic care, paradoxal, aspiră la a suprima complet orice urmă credibilă a autorului, în sfârşit tentativa de a folosi plenar artele vizuale, datorită capacităţii acestora de a declanşa experienţe notabile în receptor prin încapsularea precisă a anumitor fragmente ale realităţii.

Debutul editorial al lui Mario Bellatín are loc în 1986 cu romanul *Mujeres de sal*, publicat, ca şi următoarele patru, în Perú, ţară unde romancierul revenise cu părinţii, la şase ani, din Mexic, şi unde avea să urmeze şcoala şi cursurile universitare, timp de doi ani la Teologie şi apoi la Ştiinţele Comunicării. Copilăria îi fusese marcată de handicapul înnăscut (Bellatín este una dintre multele victime ale Thalidomidei, născându-se fără braţul drept, lucru care le-a provocat părinţilor săi o adevărată obsesie a protezelor cât mai sofisticate), dar mai ales de un astm care îl va face să sufere atroce în jurul vârstei de patru ani. Prima tinereţe îi este marcată de despărţirea de Mexic şi nu mai puţin de mediul extrem de convenţional al familiei, care îi retează tot elanul şi îl priveşte cu suspiciune în momentul în care, copil de 10 ani, le citeşte primul său „roman" inspirat din pasiunea – ce va rămâne statornică – pentru câini. Deşi se formează la Lima şi debutează ca scriitor în Perú, Bellatín va privi întotdeauna această ţară drept una mult mai provincială şi, ca atare, mai puţin stimulantă pentru el decât Mexicul, unde se va stabili, de altfel, definitiv, în 1994. Primul roman, publicat în 1986, tributar încă unor procedee mai tradiţionale la care scriitorul va renunţa ulterior, anunţă în mică măsură producţia de mai târziu. Experienţa modelatoare decisivă o va avea în Cuba, unde pleacă în 1987 pentru a urma cursurile Şcolii Internaţionale de Cinematografie

Latino-Americană din San Antonio de los Baños, prezidată de García Márquez. În Cuba „trăieşte cu aer", cum va spune mai târziu, însă reuşeşte să se cunoască îndeajuns ca să se dezveţe să scrie în chipul convenţional pe care îl deprinsese şi aceasta, în principal, datorită contactului mult mai plenar cu artele plastice şi cinematograful. Vor trece şase ani de la debut până când Bellatín va apărea din nou pe rafturile librăriilor, dar de data aceasta dotat cu o voce matură şi plină de

originalitate, care va atrage imediat atenţia asupra lui: *Efecto invernadero* (1992), *Canon perpetuo* (1993) şi *Salón de belleza* (1995, nominalizată la prestigiosul premiu Médicis pentru cea mai bună carte străină) sunt deja acele scrieri – romane scurte sau nuvele lungi – ce dau senzaţia de claustrofobie, desfăşurându-se într-un cronotop ambiguu şi având drept protagonişti personaje lipsite de nume, deviante şi marginale, toate acestea constituind deja marca înregistrată Mario Bellatín. *Efecto invernadero* (Efect de seră) aduce în scenă pregătirile pentru moarte, începute încă din copilărie, şi culminând într-o lungă agonie, ale lui Antonio, ciung din naştere şi marcat pe viaţă de sentimentul de culpă al mamei, precum şi o constelaţie de personaje plate, gravitând în jurul protagonistului – Amantul, Mama, Prietena, Protejata – ce îşi revelează pe rând comuna condiţie de *heautontimoroumeros* – victime şi călăi ai lor înşilor. *Canon perpetuo* (Canon veşnic) o are drept protagonistă pe Femeia Noastră (aluzie banalizantă la Doamna, Stăpâna Noastră) care trăieşte în mediul oprimant al unui regim dictatorial, niciodată numit direct, însă inspirat de bună seamă de Cuba ultimelor decenii. Spaţiul închis, sufocant al ţării conţine şi alte celule la fel de ermetice: Clădirea cu caracteristici cvasicarcerale unde locuieşte Femeia, grupul „Paideia” în care o serie de artişti, cititori ai lui Thomas Mann şi José Lezama Lima, caută să creeze un limbaj pe deplin nou, în sfârşit, Casa unde se păstrează vocile de copii, adevărat pol magic pentru femeia ce jinduieşte să-şi recupereze o frântură din copilărie prin glasul de demult. Bellatín mărturiseşte că toate romanele sale au la bază o imagine plastică, pe care trama o conduce spre condiţia de simbol, iar următorul roman, cu al său salon înţesat de peşti ornamentali şi mai târziu de bolnavi seceraţi de o boală misterioasă, nu face excepţie de la regulă. Dacă „autorul” se demască în genere prin „vocea” proprie, prin

„ideologia” sa, prin „perspectiva” sa, Bellatín reuşeşte şi în *Salon de frumuseţe* să şteargă meticulos orice urmă a acestuia. Continuă să lucreze cu personaje-vestigii, ruină vie a ceea ce au fost pe vremuri, şi îşi duce mai departe meditaţia referitoare la capacitatea frumosului (simbolizat aici de acvariile cândva strălucitoare) de a se opune morţii, detestată nu atât din cauza inexorabilităţii ei, ci din pricina urâţirii insuportabile pe care o presupune. În 1995, cele trei romane sunt publicate într-o nouă ediţie care le reuneşte *(Tres novelas)* şi simultan apare *Damas chinas* (Şah chinezesc), roman în care se confirmă eficienţa stilului său şi caracterul ofertant pentru variaţiile cele mai îndrăzneţe pe care le dau răceala, tonul detaşat, chiar şi când relatează aspectele celui mai insuportabil sordid, travaliul obsesiv asupra cuvântului nespus, al spaţiului alb, al tăcerilor detonatoare de ecouri, interferenţa discursurilor (aici, cel pseudorealist al unui medic ginecolog neliniştitor şi cel infantil cu note onirico-fantastice). Dacă, aşa cum sublinia Susan Sontag, „orice stil este un mijloc de a insista asupra a ceva”, la Mario Bellatín insistenţa are de-a face cu minimalismul, limbajul cvasiplat, parcimonia adjectivării şi selectarea epitetelor aproape exclusiv din ariile semantice ale distrugerii, decăderii, bolnăviciosului.

Apariţia în 1998 a romanului *Poeta ciego,* meditaţie asupra fenomenului sectar, unde Bellatín îşi modulează din nou vocea, de data aceasta pentru a recrea un limbaj alegoric, reflex şi caricatură al celui folosit de sectele milenariste continuând să prolifereze în plină modernitate, a fost întâmpinată de critică, deja, cu mai multă rezervă. Lipsa de densitate psihologică a personajelor, tonul apodictic, chiar şi atunci când sunt enunţate maximele banalităţi, scriitura lipsită de orice intenţie seductivă faţă de cititor şi nu în ultimul rând jocul cu alegoria, adică toate ingredientele artei lui Bellatín care iniţial au fost

aplaudate cu frenezie, deveneau acum semne ale epuizării unei modalităţi romaneşti aplicate mecanic. Cu toate acestea, producţiile ulterioare au confirmat că lui Bellatín i se potriveşte în primul rând variaţia în jurul unor teme mereu reluate din unghiuri neaşteptate. Eficienţa maximă o obţine din scriitura care, pornind de la o imagine dominantă ce pare mereu pe punctul de a se solidifica într-un simbol univoc, reuşeşte întotdeauna să evite, ca prin minune, alegoria strictă. Câtuşi de puţin intimidat de criticii ostili şi încurajat de numărul tot mai crescut de cititori, Bellatín continuă să-şi publice caracteristicile romane scurte, iar arta variaţiei îl aduce la un moment dat în preajma pseudopastişelor japoneze sau chinezeşti: *El jardín de la señora Murakami* (2000), *Shiki Nagaoka: una nariz de ficción* (2001), *La escuela de dolor humano de Sechuan* (2001).

În ciuda numelor nipone, se păstrează ambientul decontextualizat, niciodată numit direct, iar parcimonioasele trame sunt, de pildă în romanul din 2000, doar prilejuri pentru etalarea artei elipsei în nararea vieţii unui vag triunghi amoros sau ale perfecţiunii tehnice în descrierea detaliului aparent anodin. *Grădina doamnei Murakami* rămâne însă interesantă, în special pentru că duce la extrem explorarea lui Bellatín asupra suprimării complete a „autorului”, acesta fiind înlocuit aici de un traducător nesuferit ce lucrează la un roman japonez inexistent. *Shiki Nagaoka: un nas de ficţiune* are ca punct de pornire un joc cu urme dadaiste, din lunga serie a celor concepute de Bellatín, care este şi realizator de happeninguri: invitat să ţină o conferinţă despre autorul său preferat, scriitorul a preferat să vorbească despre un autor japonez inventat (spre panica multor profesori universitari de literatură japoneză care s-au grăbit să îi ceară bibliografie referitoare la Nagaoka deoarece nu voiau să îşi vadă ştirbită pretinsa erudiţie). Handicapul lui

Nagaoka este un nas de dimensiuni colosale, care îl condamnă la o existenţă marginală, de-a lungul căreia se va îndeletnici cu literatura, lingvistica şi ulterior fotografia. Comentariile neutre asupra operelor scriitorului fictiv, între care se remarcă un „Tratat asupra limbii supravegheate”, un volum intitulat „Fotografii şi cuvinte” inspirat din experienţa celui de-al Doilea Război Mondial şi câteva povestiri, scrise într-un limbaj inventat, imposibil de tradus, îi servesc lui Bellatín pentru a duce la capăt o meditaţie asupra dilemei romancierului între a opta pentru un realism „fotografic” sau pentru un limbaj propriu, original, chiar dacă acesta nu poate fi înţeles câtuşi de puţin de cititor, *Jacopo el mutante (Jacopo mutantul*, 2002) continuă reflecţia asupra limitelor ficţiunii, verosimilului şi gradului de acceptabilitate al fantasticului de către cititor prin intermediul poveştii unui istoric literar care studiază un pretins roman inedit al scriitorului austriac Joseph Roth, al cărui protagonist, un rabin din Europa Centrală silit să emigreze în timpul nazismului, ajunge să cunoască o întreagă serie de metamorfoze fantastice, printre ele transformarea într-o femeie. *Perros héroes* (2003) aduce în scenă un nou happening fantasmagoric susţinut de un paraplegic imobilizat într-un scaun de la înălţimea căruia, paradoxal, reuşeşte să-şi dreseze la perfecţie cele 30 de exemplare canine din rasa belgian malinois astfel încât aceştia să poată omorî orice om cu o singură muşcătură la jugulară. Reapar obsesiile „bellatineşti”: relaţia dintre mamă şi fiu (paraliticul locuieşte cu o mamă şi o soră, şterse ca nişte umbre, ce se îndeletnicesc la nesfârşit cu sortarea pungilor într-un scop neştiut), câinii, infernul familial, conflictul dintre „devianţă” şi „normalitate”, copilăria ca purtătoare a unor mesaje tainice imposibil de recuperat pe deplin.

Lecciones para una liebre muerta (2005), publicat în acelaşi an cu *Operele reunite* la prestigioasa editură

Anagrama, este un concentrat al etapei de după 2000: fragmentarismul este dus la extrem, cele 243 de fragmente scot la iveală un narator laconic şi inconstant care nu poate zăbovi asupra unui subiect mai mult decât e absolut necesar şi se abţine de la orice comentariu chiar dacă multe dintre temele schiţate conţin un neliniştitor potenţial de oroare. Tramele abia antamate sunt de multe ori naraţiuni cu cadru: bunicul de origine quechua care îi împărtăşeşte nepotului, ca pe un fel de mit al culturii sale, istoria Maimuţei îndrăgostite de un asiatic care la un moment dat confecţionează pantofi din piele de şobolan; la rândul său, Maimuţa îi relatează în scrisori bunicului experienţa sa în regiunile quechua ale ţării; din scrisorile pe care i le trimite sora lui, traducătorul află povestea fraţilor Kuhn, născuţi fără membre; poetul orb face referinţă la lumea marginală a unor crescători de câini de luptă şi a dependenţilor de droguri internaţi într-o misterioasă citadelă finală. Mult mai vădite sunt referinţele directe la romanele anterioare: traducătorul, a cărui particularitate este că nu cunoaşte limbile din care traduce, este un ecou direct din *Grădina doamnei Murakami* şi *Shiki Nagaoka,* poetul orb este „resuscitat" din romanul omonim anterior, referinţele la *Salon de frumuseţe* sunt directe şi vin din partea unui narator la persoana întâi, care, deopotrivă, face aluzii la evenimente şi circumstanţe reale din viaţa lui Bellatín (organizarea la Paris a unui happening al dublilor a patru scriitori importanţi din Mexic, criza de astm din copilărie, relaţiile sale apropiate cu scriitoarea mexicană Margo Glantz, admiraţia pentru Sergio Pitol). Desigur, recuperarea biograficului în cazul lui Bellatín nu ar putea ţine, nici aici, decât de o modalitate pe care o notează parcă în treacăt într-unul dintre capitolele dedicate scriitoarei Margo Glantz: „Va fi poate o biografie plină de situaţii neverosimile, unde adevărul şi minciuna, realitatea şi

irealitatea, absurdul şi solemnitatea îşi vor găsi confluenţa, unde timpurile se vor amesteca în ritmuri ciclice şi eterne". Exerciţiul redetonării ecourilor din romanele anterioare, ca şi explorarea, în aparenţă lipsită de pasiune, a biografiei vor fi prezente, în chip masiv, şi în romanele ulterioare *Underwood portátil modelo 1915* (2005), *La jornada de la mona y del paciente* (2006) şi *El gran vidrio* (2007). Acesta din urmă sintetizează în mare măsură efortul scriitorului de a-şi explora datele existenţei empirice doar în scopul de a le revela cu atât mai neverosimile, de vreme ce o aceeaşi existenţă poate fi punctul de pornire a trei autobiografii la fel de credibile şi de fictive în acelaşi timp.

Arta lui Mario Bellatín ar putea fi situată în descendenţa lui Kafka, prin confruntarea deschisă cu dilemele şi limitele alegorismului într-o modernitate ce aspiră la multiplicarea la infinit a sensurilor şi, ca urmare, dispreţuieşte alegoria, dar se izbeşte adesea de ea din pricina deprinderilor interpretative, greu de desfiinţat. Punţi de legătură se întind, de asemenea, înspre Beckett, mai cu seamă în ceea ce priveşte aspectul formal: preferinţa pentru spaţii închise, textualizarea unor personaje care se împuţinează tot mai mult din cauza bolilor, handicapurilor, infirmităţilor de tot felul (exemplul cel mai pregnant este cel al paraliticului dresor de câini). Nu în ultimul rând, avem de-a face cu o epurare şi abreviere a unor experimente pe care *le nouveau roman* le detalia pe larg în încercarea creatorilor săi de a eradica personajul, povestea, pathosul interpretativ, pentru a rămâne la suprafaţa cea mai plată a realului. Bellatín aparţine însă unui alt moment al literaturii şi de aceea nu regăsim câtuşi de puţin perfecţiunea stilistică a maeştrilor amintiţi (perfecţiunea sobrietăţii la Kafka, a stângăciei la Beckett), şi nici emfaza francezilor din anii '60, însă acest lucru nu trebuie văzut ca o tară a prozei sale, aşa cum au

interpretat-o unii critici mai tradiţionalişti. Dimpotrivă, Bellatín evoluează tot mai mult de-a lungul producţiei sale, ce numără deja 17 titluri, spre o explorare a posibilităţilor de a lucra în literatură cumva în chipul artiştilor plastici conceptuali, pentru care obiectul artistic în sine este ceea ce contează cel mai puţin, în timp ce ideea declanşatoare a artistului şi ideile declanşabile în spectator constituie adevăratul rost al operei. Nu în van, artistul menţionat cel mai adesea, prezent ca un fel de zeu tutelar în multe dintre romanelor sale, este Joseph Beuys, considerat unul dintre cei mai mari artişti plastici şi creatori de happeninguri din secolul al XX-lea. Este vorba de o artă care se adresează în primul rând cogniţiei şi dă puţină hrană inimii, s-ar spune, dar un asemenea demers pare totuşi salutar într-o epocă şi, mai ales, într-un spaţiu ca cel latino-american, unde succesul telenovelelor se răsfrânge nu de puţine ori chiar şi asupra prozelor semnate de scriitori şi, mai ales, scriitoare de valoare.

Ca membru *de iure* al generaţiei numite McOndo după celebra antologie a scriitorului chilian Alberto Fuguet din 1996 (deşi Bellatín nu a fost inclus în ea), scriitorul duce la capăt o chestionare profundă a premiselor de la care pornesc marii scriitori ai Boom-ului, respinge radical reţetele lor, de acum banalizate de mulţi imitatori, precum şi ideologia acestora, orientată spre utopic, progres istoric, implicare socială. Bellatín se exprimă decis împotriva unei literaturi cu caracter moral (Kundera este „manechinul” preferat ca să demonstreze ridicolul unei sfătoşenii care, ipocrit, proclamă valoarea principiului ironiei). Romanele lui Bellatín se termină mereu parcă înainte de final, personajele îi rămân pururi în aşteptarea morţii, la fel cum le găsisem la început, catharsisul poate avea sau nu loc în orice moment al povestirii, epifania se petrece oricând sau deloc. Nu există o salvare, ci doar o scurtă, dar preţioasă, străfulgerare a sensului, ca în faţa unei instalaţii care

îmbină elemente, considerate anterior ireconciliabile: *Salon de frumuseţe,* observă Álvaro Enrigue, este un exemplu perfect prin combinaţia uluitoare a unor termeni ca „noţiunea *light* şi esenţial postmodernă a salonului cu fiţe şi densitatea morală şi medievală a unui *moridero”; Perros héroes (Câini eroi)* este altul, prin „coincidenţa a două naturi care nu se întâlnesc în mod normal: un dresor şi paraplegia”. În plus, mai trebuie observată problematizarea strict în termenii unei estetici moderne, antiierarhice, propunând ca obiect al contemplaţiei elemente considerate respingătoare sau minore: ca şi în opera argentinianului Manuel Puig, kitsch-ul stă la pândă, dar este oarecum dignificat, în *Salon de frumuseţe* prin stilistul gay care îşi ajută tovarăşii nu din raţiuni etice, ci în numele unei vagi trăiri estetice al cărei suport sunt fastuoasele acvarii din alte vremuri, precum şi fulgurantele entuziasme la concursurile de frumuseţe masculină. Că obiectul estetic ar putea fi considerat minor sau banal, că admiraţia poartă semnul larvarului, al deficienţei şi al incompletudinii spirituale, aceasta nu înseamnă că o asemenea contemplare este mai puţin capabilă să declanşeze o reflecţie profundă asupra misterioaselor fire care leagă frumuseţea şi moartea. Explorarea acestor legături este, de fapt, temă fundamentală a lui Mario Bellatín, temă pe care scriitorul o desfăşoară imperturbabil, oţelindu-şi, de aceea, răbdător, inima şi privirea pentru a se apleca cu aceeaşi neutralitate asupra sordidului, anodinului, neverosimilului şi pentru a continua să conceapă scurtele sale romane-instalaţii, roade ale unei scrieturi practicate ca un exerciţiu infinit – un canon veşnic.

Ilinca Ilian

CUPRINS

Salon de frumuseţe.....2

Lecţii pentru un iepure mort.....40

Postfaţă.....146